

BAITEREK

ҚАЗАҚСТАННЫҢ
ЭКСПОРТТЫҚ-КРЕДИТТІК АГЕНТТІГІ

«Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ

ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына
сәйкес қаржылық есептілік және
Тәуелсіз аудитордың есебі
2025 жылғы 31 желтоқсан

Мазмұны

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі	
Пайда немесе шығын және басқа жиынтық кіріс жөніндегі есеп	5
Қаржылық жағдайы жөніндегі есеп	6
Ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы есеп	7
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп	8-9
Қаржылық ақпаратқа ескертпелер	10-77

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ Акционеріне және Директорлар кеңесіне

Біздің пікір

Біздің пікірімізше, қаржылық есептілік «Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ (бұдан әрі – «Агенттік») 2025 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайы бойынша барлық маңызды қарым-қатынастардағы қаржылық жағдайын, сонымен қатар көрсетілген күнге аяқталған жылдағы қаржылық нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын барлық маңызды жағынан ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес шынайы түрде көрсетеді.

Аудит мәні

Біз Агенттіктің келесілерді қамтитын қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік:

- 2025 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдай туралы есеп;
- көрсетілген күнмен аяқталған жылдағы пайда немесе шығын және басқа жиынтық кіріс жөніндегі есеп;
- көрсетілген күнмен аяқталған жылдағы ақша қаражатының қозғалысы жөніндегі есеп;
- көрсетілген күнмен аяқталған жылдағы капиталдағы өзгерістер жөніндегі есеп; және
- есеп саясаты туралы маңызды ақпарат және басқа да түсіндірме ақпаратын қоса алғанда, қаржылық есептілікке ескертпелер.

Пікір білдірудің негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сай жүргіздік. Біздің жауапкершілігіміз осы стандарттарға сәйкес әрі қарай біздің есептің «Аудитордың қаржылық есептіліктің аудитіне жауапкершілігі» бөлімінде көрсетілген.

Біз алған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін жеткілікті және лайықты негіз деп санаймыз.

Тәуелсіздік

Біз Қазақстан Республикасындағы қаржылық есептіліктің аудитіне қатысты Аудит қызметі туралы заңның этикалық талаптарына сәйкес және Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары кеңесі шығарған Кәсіби бухгалтерлердің қоғамдық мүдделі субъектілердің қаржылық есептілік аудитіне қолданылатын халықаралық әдеп кодексіне (Халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) (БХӨСК кодексі) Агенттікке қатысты тәуелсіз болып табыламыз. Біз сондай-ақ Қазақстан Республикасының этикалық талаптарына және БХӨСК кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттемелерімізді орындадық.

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауапты. Өзге ақпарат Жылдық есепті (бірақ қаржы есептілігін және осы қаржы есептілігі бойынша біздің аудиторлық пікірімізді қоспағанда) қамтиды.

Қаржылық есептілік бойынша біздің пікіріміз өзге ақпаратты қамтымайды және біз осы ақпаратқа қатысты кез-келген нысанда сенімділік білдіре алмаймыз.

Қаржы есептілігін аудитін жүргізуімізге байланысты, біздің жауапкершілігімізге жоғарыда аталған өзге ақпаратпен танысу, сонымен қатар бізге берілген өзге ақпарат пен қаржылық есептіліктегі және аудит кезінде қол жеткізген деректер арасындағы елеулі сәйкессіздіктердің жоқ екенін қараудан тұрады.

Егер біздің жұмысымызға сүйене отырып, біз осы өзге ақпаратта елеулі бұрмаланулар бар деген қорытындыға келсек, біз бұл оқиғаны хабарлауға міндеттіміз. Біз есептілікте көрсетілуі қажет ешқандай фактілерді анықтаған жоқпыз.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты адамдардың қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық осы қаржылық есепті Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес шынайы құруға және қамтамасыз етуге міндетті. Сонымен қатар, басшылық салғырт әрекеттер және қателіктер салдарынан бос қаржылық есепті дайындауға қажет ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Қаржы есебін дайындау барысында, басшылық Агенттіктің өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, қызметтің үздіксіздігіне қатысты тиісті ақпаратты жария етуге, қаржылық есептілік - жұмысты үздіксіз жалғастыру қабілеті негізіндегі қағидатты қолданумен дайындауға, басшылық Агенттікті тарату, оның қызметін тоқтату, қызметті тарату немесе тоқтатудан басқа балама жоқ кездерден басқасына жауапты.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар Агенттіктің қаржы есептілігін дайындау үрдісін қадағалауға жауапты болып табылады.

Аудитордың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілік салғырт әрекеттер немесе аудиторлық есеп шығару барысында қателіктер салдарынан бой көтеретін небір елеулі бұрмаланулардың жоқ екендігін растайтын орынды сенімділік алу болып табылады. Орынды сенімділік, сенімділіктің жоғары дәрежесі болып табылады, бірақ ХАС-ға сай жүргізілген аудит әрқашан елеулі бұрмалануды анықтайтынына кепілдік бермейді. Бұрмаланулар салғырт әрекеттер мен қателіктер салдарынан болуы мүмкін және егер олар жеке немесе жиынтығында пайдаланушылардың қаржы есептілігінің негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне әсер етеді деп орынды түрде күтілсе, маңызды деп есептеледі.

ХАС-ға сәйкес жүргізілген аудит аясында, біз кәсіби тұжырымдама қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз келесі әрекеттерді орындаймыз:

- салғырт әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланулардың тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге қатысты аудиторлық рәсімдерді өзірлейміз және бағалаймыз; біздің аудиторлық пікірімізді білдіруге жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдер аламыз. Салғырт әрекеттер салдарынан болатын елеулі бұрмаланулардың тәуекелі, қателер салдарынан болатын елеулі бұрмалануларға қарағанда жоғары, себебі салғырт әрекеттер келісім, жалғандық, әдейі қалдырып кету немесе ақпараттарды жалған көрсету немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерінен тұруы мүмкін;
- ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, жағдайларға сай келетін аудиторлық рәсімдерді өзірлеу үшін, аудит тұрғысынан мәні бар, ішкі бақылау жүйесі жайлы түсінік аламыз;
- қолданыстағы есеп саясатының орындылығы мен есептік бағалаулардың негізділігін және басшылық дайындаған байланысты ақпаратты ашып көрсетулердің негізділігін бағалаймыз;
- басшылықпен үздіксіздік принципін қолдану заңдылығын қорытындылаймыз, ал жиналған аудиторлық дәлелдер негізінде – айтарлықтай күмәнді оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты Агенттіктің өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне қатысты елеулі пайда болу мүмкіндігін тұжырымдаймыз. Егер біз айтарлықтай белгісіздік бар деген қорытындыға келетін болсақ, біз қаржы есептілігінде тиісті ақпаратты ашып, біздің есепте назар аударуымыз керек, немесе осындай ақпаратты ашу жеткіліксіз болса, біздің пікіріміз өзгертіледі. Біздің нәтижелер аудиторлық есепті шығару күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдемелерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар Агенттіктің үздіксіз жұмыс жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін;
- қаржылық есептіліктің тұтастай алғандағы ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, ақпараттың ашылуын, және қаржылық есептіліктің негізіндегі операциялар мен оқиғалардың әділ ұсынылуын бағалаймыз.

Біз корпоративтік басқару жауапкершілігіне жауапты тұлғалармен ақпараттық өзара қарым-қатынастарды жүзеге асырамыз, яғни басқалармен қатар, жоспарланған аудит мерзімдері мен көлемі туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы ақпараттарды, оның ішінде аудит процесі барысында біз анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің маңызды кемшіліктерін олардың назарына жеткіземіз.

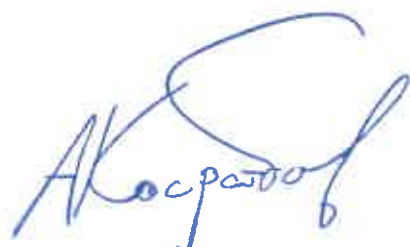
«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС атынан

PricewaterhouseCoopers

Бекітілді:

Қол қойылды:

Азамат Конратбаев
Басқарушы директор
«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС
(Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігінің 1999 жылғы 21 қазандағы
№00000005 Бас мемлекеттік лицензиясы)

Айгуль Ахметова
Аудиторлық қызметтердің серіктесі
Аудитор-орындаушы
(2012 жылғы 27 тамыздағы № 0000083
Аудитордың біліктілік куәлігі)

2026 жылғы 2 наурыз

Алматы, Қазақстан

2025 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы пайда немесе шығын және басқа жиынтық кіріс жөніндегі есеп

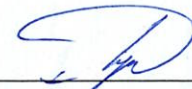
Ескертпе	2025 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	
Сактандыру бойынша кіріс	9	8,053,132	6,785,552
Сактандыру қызметтері бойынша шығыстар	9	(7,093,523)	(11,087,115)
Ұсталатын қайта сактандыру шарттары бойынша таза шығыстар:	9	(1,343,520)	(561,821)
Сактандыру қызметінен нәтиженің жиыны		(383,911)	(4,863,384)
Шығарылған сактандыру шарттары бойынша қаржылық шығыстар		(1,812,295)	(2,654,354)
Ұсталатын қайта сактандыру шарттары бойынша қаржылық кірістер		86,787	110,958
Сактандыру қызметінен түсетін қаржылық шығыстардың жиыны		(1,725,508)	(2,543,396)
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер	10	20,609,452	18,509,155
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түскен таза пайда/(шығын)		(1,244,112)	3,644,347
Жалпы әкімшілік шығыстар	11	(3,190,886)	(2,711,838)
Қаржы активтерінің құнсыздануынан шығын		(92,515)	(77,733)
Басқа операциялық шығыс, нетто		(24,585)	(494)
Табыс салығы шегерілгенге дейінгі пайда		13,947,935	11,956,657
Табыс салығы бойынша үнем/(шығыс)	12	54,892	(3,137,478)
Кезең ішіндегі пайда		14,002,827	8,819,179
Табыс салығын шегергендегі басқа жиынтық (шығыс)/кіріс			
Әділ құн өзгерістерінің резерві:			
- Бағалы қағаздардың әділ құнының таза өзгерісі		(3,492,790)	2,547,100
Табыс салығын шегергендегі, кезең ішіндегі өзге де жиынтық (шығыс)/кіріс		(3,492,790)	2,547,100
Кезең ішіндегі жалпы жиынтық кіріс		10,510,037	11,366,279

Агенттік басшылығы 5-тен 77-ге дейінгі беттерде ұсынылған бұл қаржылық ақпаратты 2026 жылғы 2 наурызында бекітті және оның атынан қол қойылды:

А. Шәйжүнісов
Басқарма төрағасы

Т. Дузбаева
Бас бухгалтер

«Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ
Қаржылық жағдайы жөніндегі есеп

	Ескертпе	2025 жылғы	2024 жылғы
		31 желтоқсан мың теңге	31 желтоқсан мың теңге
АКТИВТЕР			
Ақшалай қаражат және оның баламалары	13	57,454,551	81,533,181
Банктердегі депозиттер	14	89,360,288	32,003,134
Инвестициялық бағалы қағаздар:			
- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын	15	43,326,206	45,818,084
- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	15	7,190,549	16,074,081
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	16	1,563,464	1,388,351
Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша активтер	16	1,260,689	179,871
Негізгі құралдар		354,132	147,135
Материалдық емес активтер		358,849	165,908
Ағымдағы салық активі		1,123,855	1,020,417
Кейінге қалдырылған салық активтері	12	4,731,058	72,991
Алдағы кезеңдердің шығындары*	21	1,125,930	820,975
Басқа активтер		12,846	17,244
Барлық активтер		207,862,417	179,241,372
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	16	55,970,824	52,723,567
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер		626,815	314,105
Сауда кредиторлық берешегі*		839,453	320,895
Басқа міндеттемелер		663,663	457,754
Барлық міндеттемелер		58,100,755	53,816,321
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	17	125,100,000	105,100,000
Қосымша төленген капитал		732,819	732,819
Тұрақтандыру резерві	17	4,377,215	4,123,978
Бағалы қағаздардың әділ құнының өзгеру резерві		(3,518,558)	(25,768)
Бөлінбеген пайда		23,070,186	15,494,022
Барлық меншікті капитал		149,761,662	125,425,051
Барлық міндеттемелер мен меншікті капитал		207,862,417	179,241,372

*2024 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдай туралы есептің ұсынылуы неғұрлым егжей-тегжейлі көрсету мақсатында 2025 жылғы 31 желтоқсандағы нұсқаға сәйкес келтірілді.

	2025 ж. мың теңге	2024 ж. мың теңге
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Табыс салығы шегерілгенге дейінгі пайда	13,947,935	11,956,657
<i>Түзетулер:</i>		
Шығарылған сақтандыру шарттары және ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер мен міндеттемелердегі өзгерістер	2,309,950	18,104,334
Тозу және амортизация	83,026	69,989
Басқа операциялық шығыс	108,938	-
Қаржылық активтердің құнсыздануынан түскен шығын	82,193	77,782
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер	(20,609,451)	(18,509,155)
Іске асырылмаған бағамдық айырмашылық	1,244,112	(3,714,116)
Операциялық қызметтен операциялық активтер мен міндеттемелердің өзгеруіне дейінгі ақшалай қаражат ағындары	(2,833,297)	7,985,491
Операциялық активтердің (ұлғаюы)/азаяуы		
Банктердегі депозиттер	(58,412,027)	(7,607,483)
Басқа активтер	(411,151)	117,126
Операциялық міндеттемелердің ұлғаюы/(азаяуы)		
Басқа міндеттемелер	723,396	281,257
Операциялық қызметтен алынған пайыздық кіріске және табыс салығын төлеуге дейінгі таза ақшалай қаражат	(60,933,079)	776,391
Төленген табыс салығы	(4,111,426)	(4,876,311)
Алынған пайыздық кіріс	19,909,086	16,195,574
Операциялық қызметтен түскен ақшалай қаражат ағындары	(45,135,419)	12,095,654
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Инвестициялық бағалы қағаздарды сатудан және өтеуден түсетін түсімдер	15,493,599	8,333,760
Борыштық бағалы қағаздарды сатып алу	(7,746,125)	(35,953,472)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу	(482,964)	(194,907)
Инвестициялық қызметтен түскен ақшалай қаражат ағындары	7,264,510	(27,814,619)
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Акциялар шығару	20,000,000	-
Төленген дивидендтер	(6,173,426)	(3,467,719)
Қаржылық қызметтен түскен ақшалай қаражат ағындары	13,826,574	(3,467,719)
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының таза ұлғаюы	(24,044,335)	(19,186,684)
Валюта бағамдарының өзгеруінің ақшалай қаражаттар мен олардың баламаларына әсері	(34,295)	(50,840)
Кезең басындағы мәліметтер бойынша ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	81,533,181	100,770,705
Жыл соңындағы мәліметтер бойынша ақшалай қаражаттар және олардың баламалары (13-ескертеп)	57,454,551	81,533,181

мың теңге	Акционерлік капитал	Қосымша төленген капитал	Тұрақтандыру резерві	Әділ құн өзгерістерінің резерві	Жинақталған пайда	Барлық меншікті капитал
2025 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	105,100,000	732,819	4,123,978	(25,768)	15,494,022	125,425,051
Жалпы жиынтық кіріс						
Жыл ішіндегі пайда	-	-	-	-	14,002,827	14,002,827
Басқа жиынтық кіріс						
Әділ құнның таза өзгеруі	-	-	-	(3,492,790)	-	(3,492,790)
Басқа жиынтық кірістің барлығы	-	-	-	(3,492,790)	-	(3,492,790)
Бір жылдағы жалпы жиынтық кіріс				(3,492,790)	14,002,827	10,510,008
Меншікті капиталдың құрамында тікелей көрсетілген меншік иелерімен операциялар						
Капиталға салымдар (акциялар шығару)	20,000,000	-	-	-	-	20,000,000
Дивидендтер (17-ескертпе)	-	-	-	-	(6,173,426)	(6,173,426)
Тұрақтандыру резервіне аудару (17-ескертпе)	-	-	253,237	-	(253,237)	-
Меншік иелерімен барлық операциялар	20,000,000	-	253,237	-	(6,426,663)	13,826,574
2025 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	125,100,000	732,819	4,377,215	(3,518,558)	23,070,186	149,761,662

«Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ

2025 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы капиталдағы өзгерістер жөніндегі есеп

мың теңге	Акционерлік капитал	Қосымша гөленген капитал	Тұрақтандыру резерві	Күтпеген тәуекелдер резерві	Әділ құн өзгерістерінің резерві	Жинақталған пайда/ (шығын)	Барлық меншікті капитал
2024 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	105,100,000	732,819	114,222	1,085,964	(2,572,868)	13,066,354	117,526,491
Жалпы жиынтық кіріс							
Жыл ішіндегі пайда	-	-	-	-	-	8,819,179	8,819,179
Басқа жиынтық кіріс	-	-	-	-	-	-	-
Әділ құнның таза өзгеруі	-	-	-	-	2,547,100	-	2,547,100
Басқа жиынтық кірістің барлығы	-	-	-	-	2,547,100	-	2,547,100
Бір жылдағы жалпы жиынтық кіріс	-	-	-	-	2,547,100	8,819,179	11,366,279
Меншікті капиталдың құрамында тікелей көрсетілген меншік иелерімен операциялар							
Дивидендтер (17-ескертпе)	-	-	-	-	-	(3,467,719)	(3,467,719)
Күтпеген тәуекелдер резервінен аудару (17-ескертпе)	-	-	-	(1,085,964)	-	1,085,964	-
Тұрақтандыру резервіне аудару (17-ескертпе)	-	-	4,009,756	-	-	(4,009,756)	-
Меншік иелерімен барлық операциялар	-	-	4,009,756	(1,085,964)	-	(6,391,511)	(3,467,719)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	105,100,000	732,819	4,123,978	-	(25,768)	15,494,022	125,425,051

Капиталдағы өзгерістер жөніндегі есеп оның ажырамас бөлігі болып табылатын осы қаржылық есептілікке ескертулермен бірге қаралуы тиіс.

1. Есеп беретін кәсіпорын

(а) Ұйымдық құрылымы және қызметі

2023 жылғы 1 қыркүйекте Мемлекет басшысы «Әділ Қазақстанның экономикалық бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында «KazakhExport» ЭСК» АҚ базасында барлық қажетті құралдарды шоғырландыра отырып, экспортты ілгерілетудің толыққанды институтын құруды тапсырды. Бұл тапсырма ҚР Президентінің 2023 жылғы 16 қыркүйектегі № 353 Жарлығымен бекітілген Жалпыұлттық іс-шаралар жоспарының 61-тармағына 2024 жылғы қаңтарда орындалу мерзімімен бекітілген.

2024 жылғы 23 қаңтарда ҚР Президенті «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экспорттық-кредиттік агенттік және шикізаттық емес тауарлардың (жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің) экспортын ілгерілету мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚР Заңына қол қойды, оның шеңберінде Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 20 мамырдағы № 261 қаулысымен «KazakhExport» ЭСК» АҚ атауы «Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ болып өзгертілді.

«Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ (бұдан әрі – Агенттік) «Сауда қызметін реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына және ҚР заңнамасына сәйкес шикізат емес экспортты дамыту және ілгерілету саласындағы ұлттық институт болып табылады.

Агенттік Қазақстан заңнамасына сәйкес 2003 жылы Қазақстан Республикасында құрылған «KazakhExport» ЭСК» АҚ базасында құрылды.

Агенттіктің Қазақстан Республикасының Қаржы Нарығын Реттеу және Дамыту Агенттігі (бұдан әрі - «ҚНРДА») берген 2022 жылғы 24 қарашадағы № 2.1.13 сақтандыру және қайта сақтандыру жөніндегі қызметті жүзеге асыруға лицензиясы болды.

2024 жылғы 24 сәуірде Агенттік «жалпы сақтандыру» және «қайта сақтандыру» салалары бойынша сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметін жүзеге асыруға лицензияны ҚНРДА-ға қайтарды. 2024 жылғы 10 мамырдағы Б-162 бұйрығымен аталған Лицензияның қолданылуы тоқтатылды.

Бүгінгі таңда Агенттіктің қызметі «Сауда қызметін реттеу туралы» және «Өнеркәсіптік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының заңдарымен реттеледі.

Көрсетілген заңнамалық актілерге сәйкес Агенттік экспорттық кредиттерді, инвестицияларды, отандық тауарлық емес тауарларды (жұмыстарды, қызметтерді) шетелдік сатып алушыларға несиелеуге (қарыздарға) байланысты мәмілелерді, олардың пайдасына қаржы ұйымдарының тиісті залалдарынан, басқа да қаржылық залалдарынан және тиісті азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыруды, сондай-ақ экспорттық және қайта сақтандыруды, қайта сақтандыруды жүзеге асырады тауарлық емес экспортты ынталандыру жөніндегі мәмілелерді қамтамасыз ету, кепілдік беру, екінші деңгейдегі банктер, Қазақстанның Даму Банкі, лизингтік қызметті жүзеге асыратын өзге де заңды тұлғалар, Қазақстан Республикасының Үкіметі сақтандыруға жататын Қазақстан Республикасының Үкіметі және басқа да функциялар бойынша сақтандыруға жататын өңдеу өнеркәсібінің жоғары технологиялық тауарлары мен қызметтерін шетелдік сатып алушылар берген кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау және лизингтік операцияларды жүзеге асыру.

Агенттіктің дамуының стратегиялық бағыттары экспортты қолдау құралдарын жетілдіруді, экспорттаушылар санын және оларға қолдау көрсету көлемін ұлғайту үшін жағдайлар жасауды және операциялық тиімділікті арттыруды қамтиды.

Агенттіктің заңды және нақты мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Z05T2H3, Астана қ., Мәңгілік Ел даңғылы, 55А.

(ә) Акционер

2025 жылғы 31 желтоқсандағы және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша бұдан әрі «Бас кәсіпорын» деп аталатын, «Бәйтерек» ұлттық инвестициялық холдингі 100% шығарылған акцияны иеленеді (бұрынғы атауы – «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі) АҚ). Агенттіктің түпкілікті акционері Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады. 2013 жылғы 29 мамырдағы №299-и Акциялар пакетін беру туралы шартқа сәйкес Агенттіктің акциялар пакеті «Бәйтерек» ұлттық инвестициялық холдингі» АҚ сенімгерлік басқаруына беріліп, кейіннен акцияларға меншік құқығы берілді. «Бәйтерек» ұлттық инвестициялық холдингі» АҚ «Даму институттарын, қаржы ұйымдарын басқару жүйесін оңтайландыру және ұлттық экономиканы дамыту жөніндегі кейбір шаралар туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 22 мамырдағы №571 Жарлығымен құрылды.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша Агенттік қызметкерлерінің тізімдік саны 132 қызметкерді құрады (2024 жылғы 31 желтоқсанда: 126 қызметкер).

(б) Қазақстан Республикасында шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттары

2022 жылдың басынан бастап геосаяси қақтығыс пен Ресейге қарсы енгізілген экономикалық санкциялардың салдарынан қаржы және іскерлік орта елеулі өзгеріске ұшырады. Санкциялық шектеулер жағдайында жұмыс жалғасуда, бұл Қазақстандағы сақтандыру индустриясына айтарлықтай әсер етті. Міне, бірнеше негізгі аспектілері:

1. **Сақтандыруға сұраныстың артуы:** күшейген экономикалық және саяси белгісіздік компанияларды өз активтерін қорғау және тәуекелдерді азайту үшін сақтандыру құралдарын белсенді түрде пайдалануға итермеледі.
2. **Тәуекелдердің өзгеруі:** Қазақстандағы сақтандыру компаниялары өзгерген экономикалық жағдайға байланысты жаңа тәуекелдермен бетпе-бет келді. Бұл сақтандыру шарттары мен тарифтерін қайта қарауды қажет етті.
3. **Бәсекелестік ортаның өзгеруі** кейбір халықаралық компаниялардың белгілі нарықтардағы қатысуының шектелуі Қазақстандағы сақтандыру компанияларының қызметін кеңейтуге мүмкіндік жасады.
4. **Реттеуші өзгерістер:** экономикалық жағдайдағы өзгерістер мен санкцияларға жауап ретінде реттеушілер сақтандыру компаниялары үшін жаңа ережелер мен талаптарды енгізді, бұл олардың қызметіне де әсер етті.

Бұл факторлар бірлесіп Қазақстанның сақтандыру индустриясының ландшафтын өзгертті, жергілікті сақтандырушылар үшін әрі сыни-қыйындықтар, әрі мүмкіндіктер тудырды.

Қазақстан әлі де тауарлық экспорттың шамамен 80%-ын құрайтын шикізат тауарларының экспортына тәуелді болып отыр. Сол кезде көмірсутектері экспорттық жеткізілімдердің 50%-нан астамын қалыптастырады, олардың үлкен бөлігі Ресей арқылы Каспий құбыр консорциумы (КҚК) жүйесімен тасымалданады. КҚК кейбір реттеушілік және қауіпсіздік мәселелеріне байланысты кедергілерге ұшырағанымен, экспорттың осы бағыт бойынша ірі көлемде тоқтап қалу қаупі төмен деп бағаланады, өйткені Қазақстанның Ресеймен және Батыс елдерімен теңдестірілген қатынастарды сақтау бағытындағы салмақты және прагматикалық сыртқы экономикалық саясаты бар.

Жалпы алғанда, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтың сипаттамаларын көрсетуді жалғастыруда. Оларға, бірақ тек онымен шектелмей, ұлттық валютаның болуы, ол елден тыс жерде еркін айырбасталмайтындығы, сондай-ақ нарықтағы облигациялар мен акциялардың төмен өтімділігі жатады.

2025 жылғы шілдеде Fitch Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі Қазақстанның шетел валютасындағы эмитенттің ұзақ мерзімді дефолт рейтингін (IDR) «BBB» деңгейінде тұрақты болжаммен растады.

Fitch пікірінше, Қазақстанның «BBB» рейтингі мемлекеттің ірі таза сыртқы активтерімен (SNFA), шетел валютасындағы резервтерінің көлемімен, мемлекеттік борыштың төмен деңгейімен және алтын бағасының өсуімен қолдау табады. Алайда бұл факторларға шикізат экспортына жоғары тәуелділік, макроэкономикалық саясат пен институционалдық басқарудың әлсіздігі, сондай-ақ инфляцияның жоғары деңгейі кері әсерін тигізеді.

2025 жылғы тамызда S&P Global Ratings Қазақстан бойынша болжамды тұрақтыдан оңға өзгертті және елдің ұзақ мерзімді суверенді несие рейтингін «BBB-» деңгейінде растады. Бұл Қазақстанның жаңа Бюджет және Салық кодекстерін қабылдау, соның ішінде институционалды және экономикалық реформаларды жүзеге асырудағы тұрақты прогресін көрсетеді.

S&P пікірінше, қатаңырақ фискалдық ережелерді енгізу және кіріс базасын кеңейту мемлекеттік қаржыларды консолидациялауға ықпал етіп, бюджет тапшылығын азайтуға және мемлекеттік қарыз деңгейінің тұрақтылығын орта мерзімді перспективада сақтауға мүмкіндік береді.

S&P Қазақстанның сыртқы нетто-кредитор ретіндегі позициясы сыртқы қарыздың төмен деңгейі мен Ұлттық қордың халықаралық резервтері мен активтерінің айтарлықтай көлемі арқасында мықты болып қала беретінін атап көрсетеді.

Есепте болжамның жақсаруы экономикадағы либерализация мен әртараптандыру реформаларының жалғасуымен де байланысты екені көрсетілген. Сарапшылар Ұлттық инфрақұрылымдық жоспарды және экономиканы жаңғыртуға бағытталған басқа шараларды жүзеге асыру мұнай кірістеріне тәуелділіктің біртіндеп төмендеуіне және мұнайдан тыс түсімдердің өсуіне ықпал ететінін күтеді.

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми айырбастау бағамы 2025 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша 1 АҚШ доллары үшін 505,53 теңге деңгейінде болды (2024 жылғы 31 желтоқсан: 1 АҚШ доллары үшін 525.11 теңге).

2025 жыл ішінде инфляция салыстырмалы түрде тұрақты болып қалып, 2025 жылғы желтоқсанда 12,3% деңгейінде тіркелді, ал 2024 жылғы желтоқсанда – 8,6% болған. Экономиканың өсуі 2025 жылы 6,5%-ға жеткен, ал 2024 жылы ол 3,8% деңгейінде болған. Сарапшылар 2026 жылы ЖІӨ өсуі 6,2% деңгейінде сақталатынын болжайды.

Экономикалық орта Агенттіктің қызметі мен қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер етеді. Басшылық Агенттіктің тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдайды. Алайда, қалыптасқан экономикалық жағдайдың болашақ салдарын дәл болжау қиын, ал басшылықтың ағымдағы күтулері мен бағалаулары нақты нәтижелерден өзгеше болуы мүмкін. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылығының перспективалары айтарлықтай дәрежеде Үкімет қабылдайтын экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ елдің саяси жүйесі шеңберінде құқықтық ортаны дамытуға және жетілдіруге, яғни Агенттіктің бақылауынан тыс жағдайларға байланысты болады.

2. Есепке алу негіздері

(а) Қолданылатын стандарттарға сәйкестігі туралы өтініш

Бұл қаржылық есептілік халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес шығарған ХҚЕС («ХҚЕС») бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес дайындалды.

Бұл қаржылық есептілік пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша және басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарын бастапқы тануға түзетіле отырып, тарихи құн бойынша есепке алу қағидалары негізінде дайындалды. Агенттік сондай-ақ сақтандыру шарттарын, шығарылған және ұсталатын қайта сақтандыру келісімшарттарын бастапқы тану тәртібін регламенттейтін сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарын жіктеу және сегменттеу әдістемесіне сәйкес бастапқы тануды жүзеге асырады.

Бұл қаржылық есептілікті дайындауда қолданылатын есеп саясатының қағидадтары төменде келтірілген. Бұл қағидадтар, егер басқаша көрсетілмесе, есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге қатысты дәйекті түрде қолданылды. Қосымша ақпарат үшін 3-ескертпені қараңыз.

Жалпы алғанда, Агенттік ақпаратты ашуға Агенттікте жоқ бухгалтерлік баланстың немесе пайда немесе шығын туралы есептің баптарына қатысты есеп саясатының ережелерін қамтымайды.

Бұл қаржылық есептілік Агенттіктің акционері, реттеушісі және клиенттері болып табылатын негізгі пайдаланушыларға бағытталған. Бұл қаржылық есептілікте негізгі

пайдаланушылардың іскерлік және экономикалық қызмет туралы жеткілікті білімі бар және ақпаратты тиісті түрде тексереді және талдайды. Кейде тіпті білімді және мұқият пайдаланушылар берілген қаржылық есептілікте көрінетін күрделі экономикалық құбылыстар туралы ақпаратты түсіну үшін кеңесшінің көмегіне мұқтаж болуы мүмкін.

Бұл қаржылық есептіліктің мақсаты - басшылық негізгі пайдаланушылар үшін маңызды деп санайтын ақпаратты ғана ашу. Басшылық маңызды емес ақпаратты маңызды емес ақпаратпен жабу арқылы осы қаржылық есептіліктің түсінігін төмендетпеуге тырысады. Тиісінше, есеп саясатының маңызды ақпараты ғана, тиісті жағдайларда, жария етілген тиісті ескертпелерде ашылады.

(б) Бағалау мен пайымдауды қолдану

Осы қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық есеп саясатын қолдануға және қаржылық ақпаратта ұсынылған активтер мен міндеттемелердің, кірістер мен шығыстардың мөлшеріне әсер ететін кәсіби пайымдауларды, рұқсаттар мен есептік бағалауларды пайдаланды. Нақты нәтижелер көрсетілген бағалаулардан өзгеше болуы мүмкін.

Рұқсаттар мен олардың негізінде жасалған есептік бағалаулар оларды өзгерту қажеттілігі тұрғысынан үнемі талданады. Есептік бағалаулардағы өзгерістер осы бағалаулар қайта қаралған есепті кезеңде және көрсетілген өзгерістерден зардап шеккен барлық кейінгі кезеңдерде танылады.

Агенттіктің есептік саясатын қолдану кезінде басшылық қалыптастырған ең маңызды пайымдаулар және есептік бағалауға қатысты белгісіздіктің негізгі көздері, осы ескертпеде жарияланғанды қоспағанда, соңғы жылдық қаржылық есептілікте сипатталғанға ұқсас.

(в) Функционалдық валюта және қаржылық есептілік деректерін ұсыну валютасы

Агенттіктің функционалдық валютасы-бұл Агенттік өз қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық ортаның валютасы. Агенттіктің функционалдық валютасы және Агенттіктің есептілігін ұсыну валютасы Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы - Қазақстан теңгесі («теңге») болып табылады.

3. Маңызды есеп саясаты

Төменде сипатталған есеп саясатының ережелері осы қаржылық есептілікте ұсынылған барлық есепті кезеңдерде қолданылды.

(а) Сақтандыру және қайта сақтандыру

(i) Анықтамасы және жіктелуі

Агенттік сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының жіктелуін келесі түрде жүргізеді:

- 1) Агенттіктің есебінде бастапқы тану кезінде;
- 2) оны өзгерткен жағдайда;
- 3) «Сақтандыру шарттары» ХҚЕС (IFRS) 17-ге көшу кезінде.

Шартты есепке алу мақсатында, егер ол бойынша Агенттік полис ұстаушыдан осы Шарт бойынша Агенттік үшін шығынға әкеп соғуы мүмкін елеулі сақтандыру тәуекелін берсе ғана, Агенттік сақтандыру шарты ретінде жіктейді.

Шарт, егер сақтандыру жағдайы коммерциялық мазмұны жоқ (яғни мәміленің экономикалық жағына елеулі әсері жоқ) нұсқаларды қоспағанда, оқиғаларды дамытудың кез келген жеке сценарийі кезінде елеулі болып табылатын Агенттіктің қосымша сомаларды төлеу қажеттілігіне әкеп соғуы мүмкін болған жағдайда ғана елеулі сақтандыру тәуекелін берген болып есептеледі. Егер сақтандыру жағдайы коммерциялық мазмұны бар кез келген жағдайда қомақты қосымша сомаларды төлеу қажеттілігіне әкеп соқтыруы мүмкін болса, онда сақтандыру жағдайы өте екіталай болса да немесе шартты ақша ағындарының күтілетін (яғни ықтималдықпен өлшенген) ағымдағы құны шартты сақтандыру шарты бойынша қалған

ағындарының күтілетін ағымдағы құнының аз ғана бөлігін құраса да, алдыңғы ұсыныстағы шарт орындалуы мүмкін.

Агенттік, егер сақтандыру жағдайы орын алмаған болса, сценарий бойынша келтірілген құн негізінде шарт бойынша ақша қаражатының кетуі есебіне төлеуге жататын қосымша соманың мәнін қарайды.

Төленуге жататын қосымша сома сақтандыру жағдайы басталған кезде төленуге тиіс ең жоғары сома мен егер сақтандыру жағдайы орын алмаған болса, төленуге тиіс ең жоғары сома арасындағы айырмаға тең.

Егер қосымша соманың төлеуге келтірілген құнының сценарий бойынша шарттық ақша қаражатының ағынының келтірілген құнына қатынасы, егер сақтандыру жағдайы орын алмаса 5% немесе одан аз болса, сақтандыру тәуекелі нарықтық практикаға сәйкес елеусіз болып саналады. Егер осы коэффициент 5% - дан асатын болса, шарт елеулі сақтандыру тәуекелін берген болып есептеледі.

Жіктеуді жүргізу қорытындылары бойынша Агенттік сақтандыру шарттарының заңды нысанында жасалған сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарын мыналарға бөледі:

- 1) «Сақтандыру шарттары» ХҚЕС (IFRS) 17 талаптарына сәйкес сақтандыру ретінде жіктелген сақтандыру шарттары;
- 2) «Сақтандыру шарттары» ХҚЕС (IFRS) 17 талаптарына сәйкес сақтандыру ретінде жіктелген ұсталатын қайта сақтандыру шарттары.

Агенттік шығарған барлық шарттар ХҚЕС (IFRS) 17 қолдану аясына жатады.

Агенттікте инвестициялық компонентпен шарттар немесе инвестицияларды қайтару бойынша қызметтер жоқ.

(ii) Сақтандыру шарттарын біріктіру деңгейі

Агенттік сақтандыру шарттары мен шығарылған қайта сақтандыру шарттарының портфельдерін сақтандыру ережелері мен сақтандыру түрлерінің комбинациясы бөлігіндегі тәуекелдер ұқсастығының белгілері негізінде, сондай-ақ андеррайтинг, әкімшілендіру, шығындарды реттеу тұрғысынан сақтандыру шарттары мен шығарылған қайта сақтандыру шарттарын басқару тәсілдерін ескере отырып айқындайды.

Бизнестің ерекшелігіне байланысты Агенттік әр шарттың шығындарын жеке негізде андеррайтинг, әкімшілендіру және реттеу жүргізеді. Осыған байланысты Агенттік портфель бір сақтандыру шартынан немесе ұсталатын (шығарылған) қайта сақтандыру шартынан тұратынын, ал есепке алу бірлігі шарт болып табылатынын анықтады. Себебі, қарсы серіктестердің көптеген ерекшеліктері бар: жеткізушінің елі, сақтандырылушының қызмет түрі, айналым қаражатына немесе стартапқа кредит беру, сақтандырылушылардың әртүрлі қаржылық көрсеткіштері, әртүрлі кепіл объектілері, әртүрлі кредит тарихы.

Жалпы бағалау моделі (GMM) бойынша бағаланатын келісімшарттар үшін Агенттік ақша ағындарын құру және әрбір сақтандыру келісімшарты деңгейінде келісімшарттардың кірістілігін талдау үшін қажетті детализация деңгейін анықтады.

Сақтандыру шарты, егер оны орындау бойынша ақша ағындары, шартты сатып алудан бұрын танылған кез келген ақша ағындары және бастапқы тану күніне шарт бойынша туындайтын кез келген ақша ағындары жалпы алғанда таза шығуды білдірсе, бастапқы тану күніне ауыртпалық болып табылады. Ауыртпалығы бар сақтандыру шарттарынан болған шығын пайда немесе шығын құрамында дереу танылады.

Сыйлықақыны бөлу тәсілімен (РАА) бағаланатын шарттар үшін Агенттік толық деңгейді анықтады, оның негізінде сыйлықақы жеке сақтандыру шарты деңгейінде бөлінеді. Осы шарттар үшін олар бастапқы танылған кезде Агенттік ауыртпалық белгілерінің болуын көрсететін фактілер мен жағдайларды талдайды, сонымен қатар тиісті фактілер мен жағдайлардың өзгеру ықтималдығын талдайды, бастапқы тану кезінде ауыртпалық

тудырмайтын шарттардың кейіннен ауыртпалыққа айналу ықтималдығының жоқтығын анықтайды.

Есепті күнге ауыртпалығы бар сақтандыру шарттары қарыздарды сақтандыру класы бойынша ғана қатысады.

(iii) Бастапқы тану

ХҚЕС (IFRS) 17 талаптарына сәйкес сақтандыру шартын қарастырмас бұрын, Агенттік басқа стандарттарды қолдану саласына жататын құрамдас бөліктерді, егер олар жеке шарттар болса, сәйкестендіру үшін шарттарға талдау жүргізеді.

ХҚЕС (IFRS) 17 компоненттердің үш санатын бөліп көрсетеді, оларды бөлек ескеру қажет:

- бөлінуі қажет кірістірілген туынды құралдарға қатысты ақша ағындары;
- инвестициялық құрамдас бөлікке жататын ақша ағындары; және
- полис ұстаушыға сақтандыру шарты бойынша қызмет болып табылмайтын айрықша тауарларды немесе қызметтерді беруге уәде беру.

Агенттік шарттың барлық басқа компоненттеріне ХҚЕС (IFRS) 17 қолданады. Агенттікте сақтандыру шарттарын одан әрі бөлуді немесе біріктіруді талап ететін шарттар жоқ.

ХҚЕС (IFRS) 17 талаптарына сәйкес сақтандыру шартын есепке алу және бағалау әдісін таңдау үшін Агенттік шарттардың шекараларын бағалауды жүргізеді. Шарттың шекаралары бір жылдан асатын шарттар үшін Агенттік келісімшарттарды орындау бойынша ақша ағындарының айтарлықтай өзгергіштігінің болуын талдау және GMM қолданудан РАА қолдану нәтижесінің айтарлықтай айырмашылықтарын талдау арқылы сыйлықақыларды бөлу әдісінің қолданылуына тест жүргізеді.

Шарттарды орындау бойынша ақша ағындарының айтарлықтай өзгергіштігі және GMM қолданудан РАА қолдану нәтижесінің айтарлықтай айырмашылықтары болмаған жағдайда, Агенттік РАА әдісін қолданады. Шарттар бойынша жүргізілген тест қорытындылары бойынша Агенттік қарыздарды сақтандырудан өзге РАА әдісін қолданады. Тексеру ең маңызды сценарийлер бойынша жүргізілді. Сақтандыру Агенттіксі таңдалған есепке алу бірліктерін тестілеу және бизнес қажеттіліктеріне сәйкес модельді түзету үшін қажетті келесі кірістерді анықтады: шарттың қолданылу мерзімі; сақтандыру шарты бойынша сыйлықақы сомасы; сақтандыру шарты бойынша аквизициялық шығыстар сомасы; қаржылық емес тәуекелдерге тәуекелді түзету; сақтандыру шарты бойынша шығын коэффициенті; шығыстардың пайызы (шығындарды реттеу, әкімшілік ету және басқа).

Шығарылған сақтандыру шарты бастапқыда (i) сақтандыру қорғанысының басталу күнінен бастап, (ii) полис ұстаушыдан бірінші төлемді төлеу мерзімі келетін күннен немесе (iii) ауыртпалығы бар шарт үшін - шартқа ауыртпалық салынған күннен бастап танылады.

(iv) Сақтандыру шарттарын, шығарылған және ұсталатын қайта сақтандыру шарттарын бағалау тәсілі.

1. Қарыздарды сақтандыру шарттары.

а) Қалған сақтандыру бойынша міндеттемелер

Агенттік GMM әдісін пайдалана отырып, қарыздарды сақтандыру шарттарын және қарыздарды сақтандыру шарттарын қайта сақтандыру шарттарын бағалайды, қарыздарды сақтандырудан басқа шарттар және олар бойынша шығарылған қайта сақтандыру шарттары РАА әдісімен бағаланады. GMM-ге сәйкес сақтандыру шарты бастапқыда келісімшарттардың орындалуы бойынша ақша ағындарының сомасы ретінде бағаланады (оған болашақ ақша ағындары, ақшаның уақытша құнын түзету және болашақ ақша ағындарымен байланысты қаржылық тәуекелдер, сондай-ақ қаржылық емес тәуекелді түзету кіреді) және қарастырылған қызметтер үшін маржа (CSM; сақтандыру шарттары бойынша қызмет көрсету шамасы бойынша танылатын алынбаған пайда).

Әрбір келесі есепті кезеңнің соңында сақтандыру шартының баланстық құны қайта бағаланады және соманы білдіреді:

- болашақ қызметтерге қатысты орындауға ақша ағынын және осы күнге шарт бойынша көзделген қызметтер үшін маржаны біріктіретін қалған сақтандыру өтемі бойынша активтер немесе міндеттемелер; және
- осы күнге шартқа жатқызылған өткен қызметтерге қатысты орындалуға ақша ағыны ретінде бағаланатын келтірілген шығындар бойынша активтер немесе міндеттемелер.

Агенттік әр шарт бойынша ақша ағындарын келесі күтілетін болжамдар негізінде бағалайды: GMM моделі әрбір сақтанушы үшін PD/LGD ескереді, оның қаржылық көрсеткіштерін ескере отырып, олар кредиттік тәуекелдерді көрсетеді. Саяси тәуекел 1-ге тең деп айқындалған, өйткені қарыздарды сақтандыру Қазақстан Республикасының резиденттері болып табылатын сақтанушылар бойынша жүргізіледі.

Дефолт ықтималдығы (PD) контрагенттің кредиттік рейтингіне байланысты анықталады. Агенттіктің дефолт статистикасының жеткіліксіздігіне байланысты кредиттік рейтингті анықтау үшін халықаралық рейтингтік агенттіктердің рейтингтік әдістері қолданылады. Рейтингтік әдістер рейтингтік комитеттер рейтингтерді тағайындау үшін қолданатын аналитикалық негізді сипаттайды. Олар белгілі бір саладағы кредиттік тәуекелді бағалау үшін ең маңызды болып табылатын негізгі сапалық және сандық сипаттамаларды сипаттайды. Сондай-ақ, 2025 жылдан бастап Қазақстан Республикасындағы ағымдағы жағдайды ескере отырып, Ұлттық Банктің Asset Quality Review жүргізу жөніндегі есебіне негізделген рейтингтік әдістемелерді калибрлеу жүзеге асырылады.

Rating\Year	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Aaa	0,00%	0,02%	0,02%	0,02%	0,02%	0,02%	0,02%	0,02%	0,02%	0,02%
Aa1	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,02%	0,07%	0,08%	0,08%	0,11%	0,17%
Aa2	0,00%	0,01%	0,11%	0,23%	0,30%	0,38%	0,47%	0,56%	0,69%	0,80%
Aa3	0,04%	0,11%	0,15%	0,22%	0,35%	0,49%	0,68%	0,81%	0,90%	1,00%
A1	0,08%	0,17%	0,30%	0,46%	0,64%	0,83%	1,00%	1,17%	1,31%	1,46%
A2	0,05%	0,16%	0,31%	0,45%	0,64%	0,92%	1,20%	1,49%	1,82%	2,20%
A3	0,07%	0,19%	0,37%	0,55%	0,81%	1,01%	1,26%	1,55%	1,88%	2,22%
Baa1	0,10%	0,25%	0,41%	0,58%	0,71%	0,91%	1,11%	1,37%	1,66%	2,01%
Baa2	0,17%	0,39%	0,63%	0,84%	1,02%	1,22%	1,39%	1,60%	1,87%	2,11%
Baa3	0,26%	0,63%	1,08%	1,58%	2,12%	2,56%	2,99%	3,58%	4,15%	4,75%
Ba1	0,41%	1,27%	2,16%	2,96%	3,97%	4,99%	5,93%	6,73%	7,51%	8,32%
Ba2	0,67%	1,73%	3,00%	4,30%	5,77%	7,02%	8,14%	9,32%	10,76%	12,39%
Ba3	0,93%	2,48%	4,29%	6,33%	8,01%	9,66%	11,49%	13,52%	15,49%	17,37%
B1	1,17%	3,56%	6,24%	9,09%	11,65%	13,88%	16,17%	18,36%	20,26%	21,99%
B2	2,60%	6,76%	11,11%	15,24%	18,67%	21,91%	24,60%	26,97%	29,63%	32,14%
B3	3,38%	8,34%	13,85%	18,74%	22,89%	26,49%	29,55%	32,44%	35,13%	37,40%
Caa1	4,02%	9,46%	14,81%	19,76%	24,65%	28,78%	32,12%	34,96%	37,80%	40,37%
Caa2	6,19%	12,61%	18,78%	24,29%	29,38%	34,10%	37,73%	41,08%	44,27%	46,65%
Caa3	16,74%	28,76%	37,21%	43,46%	48,69%	52,92%	56,43%	59,46%	61,40%	63,55%
Ca	37,18%	51,38%	60,78%	67,00%	69,69%	71,02%	73,19%	74,77%	76,10%	76,55%
C	37,18%	51,38%	60,78%	67,00%	69,69%	71,02%	73,19%	74,77%	76,10%	76,55%
IG	0,10%	0,26%	0,44%	0,64%	0,85%	1,06%	1,28%	1,53%	1,80%	2,08%
SG	4,17%	8,37%	12,34%	15,86%	18,89%	21,49%	23,73%	25,77%	27,72%	29,50%
All	1,81%	3,59%	5,21%	6,59%	7,75%	8,72%	9,54%	10,29%	11,00%	11,67%

Дефолт жағдайындағы шығын (LGD). Кепіл қарыздары бойынша LGD ҚРҰБ №269 қағидаларында берілген кепілді қамтамасыз ету жөніндегі ақпаратқа және өтімділік коэффициенттеріне сәйкес есептеледі. Кепілсіз қарыздар бойынша LGD 100% - ға тең, бұл міндеттемелер орындалмаған жағдайда Агенттіктің дефолттық сақтанушыдан қаражатты өндіріп алу мүмкіндігінің болмауымен шартталған. Егер банкроттықтан кейін бөлу үшін мүлік болса, онда сақтандырушылардың талаптарын қанағаттандыру кезегі бірінші болмайды. Бұл тәуекелдерді қосымша ұлғайтады, сондықтан консервативтік тәсілдеме үшін LGD мәні 100% деңгейінде белгіленді.

Кеніл түрі	Өтімділік коэффициенті
Жылжымайтын мүлік (тұрғын үй, коммерциялық, жер учаскелері)	0.7
Көлік құралдары	0.5
Жабдық, ТМҚ	0.4
ЕДБ, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің немесе ҚР егеменді рейтингінен төмен емес рейтингі бар заңды тұлғалардың кепілдіктері	1
Басқа заңды тұлғалардың немесе жеке тұлғалардың кепілдіктері	0
Болашақта түсетін мүлік/ақша	0
Жоғары өтімді бағалы қағаздар	0.95
Ақша, салым/депозит	1

** Дереккөз: ҚРҰБ ҮҚ №269 (17-тармақ)*

Тәуекелге ұшыраған сома (EAD) есепті күнге туындаған шығындар бойынша міндеттеме шеңберінде қалыптастырылған кезекті төлемдер бойынша мәлімделген, бірақ реттелмеген шығын сомасына азайтылған есепті күнге негізгі борыштың қалдығын білдіреді.

Сақтандыру шартының бірлігіне шарттарды тартуға және сүйемелдеуге арналған шығыстар жүйелі және ұтымды негізде бөлінеді. Жанама аквизициялық ақша ағындарын Агенттік шарттарды сүйемелдеу шығындары деп таниды.

Агенттіктің есепті кезеңдегі (жылдағы) барлық шығыстары, еңбекақы төлеу қорын (жалақыны және тиісті салық аударымдарын, сыйақыларды) қоспағанда, шоттың атауы мен шығындар сомасын көрсете отырып, шығындар баптары бойынша таратылуы қажет. Айқындау мақсатында шығыстардың сол немесе өзге баптары ХҚЕС 17 қолдану саласына жатады, алынған шығыстардың баптары одан әрі жіктелуге жатады. Жүргізілген жіктеу нәтижелері бойынша Агенттіктің шығыстары мыналарға бөлінеді:

- жатқызылатын шығыстар (жүйелі және негізделген бөлуді (бұдан әрі - ЖНБ) ескере отырып) және тікелей жатқызылатын шығыстар (ЖНБ есепке алмағанда);
- аквизициялық және аквизициялық емес шығыстар.

ЖНБ-ға мұқтаж болмашы шығыстарды бөлуге жұмсалатын уақытты оңтайландыру мақсатында Агенттік маңыздылықтың 2 шегін айқындады:

- 1) есепті кезеңде шеккен барлық шығыстар сомасының 1 – 0.5% шегі;
- 2) есепті кезеңде шеккен барлық шығыстар сомасының 2-10% шегі.

Егер ЖНБ-ға қажет шығыстар бабының мәні 1-шекті мәннен төмен болса, онда Агенттік бұл шығысты шығыстардың аллокациясына қоспайды және оны бірден шығысқа жатқызады. Егер сомасы 1-ші шектен төмен барлық шығыстар 2-ші шектен жоғары болса, онда 2-ші шектен асатын шығыстар жүйелі түрде бөлініп, аллокацияға қатысады.

Агенттік дефолт ықтималдығын, шартты бұзуды және шарттарды сүйемелдеу шығындарын индекстеуді ескере отырып, дисконтталған ақша ағындарын бағалайды.

Әрбір құрылымдық бөлімшенің басшысы өз бөлімшесінің қызметкерлері арасында жүргізілген сауалнама нәтижелері бойынша қызметкерлерді әрбір процеске тартудың жиынтық пайызын шығару үшін сақтандыру шарттарына жататын Агенттік процестеріне тарту матрицасын толтырады. Әрбір құрылымдық бөлімшенің Агенттіктің жеке процестеріне қатысу пайызы белгілі бір сақтандыру өніміне немесе Агенттік қызметкеріне сілтеме жасамай, есепті жылдағы уақытты пайыздық мәнде білдіреді. Әрбір құрылымдық бөлімше үшін тарту пайызының жиынтық сомасы 100% құрайды. Әрбір құрылымдық бөлімшеге жататын аквизициялық шығыстардың сомасы (ЖНБ ескеріле отырып) Агенттіктің 1 қызметкеріне осы құрылымдық бөлімше қызметкерлерінің санына көбейтілген аквизициялық шығыстардың сомасы (ЖНБ ескеріле отырып) және осы құрылымдық бөлімше қызметкерлерінің айлық жалақысының есептеу кезеңіндегі айлар санына көбейтілген сомасы ретінде айқындалады.

2025 жылдың соңындағы жағдай бойынша ірі контрагент бойынша сақтандыру сыйлықақысын төлеу, сондай-ақ банк алдындағы кредиттік міндеттеме бойынша кезекті төлемді енгізу бөлігінде 50 күнтізбелік күн мерзімге кешіктірілген берешек тіркелді.

Кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаю белгілерінің болуын ескере отырып, Агенттік осы контрагент бойынша дефолт ықтималдығы (PD) көрсеткішіне сараптамалық түзету қолданды. Түзету мөлшерін айқындау кезінде құнсыздану сатылары негізінде активтерді бағалауды көздейтін IFRS 9 қағидаттарына (ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары») сәйкес келетін тәсіл пайдаланылды. Аталған контрагентке қатысты 2-сатыға (Stage 2) сәйкес келетін тәсіл қолданылды, бұл қаржы құралының бүкіл қолданылу мерзімі бойындағы күтілетін кредиттік залалдарды (Lifetime ECL) тануды білдіреді.

Нәтижесінде жоғарыда аталған контрагент бойынша PD көрсеткіші міндеттеменің қалған бүкіл мерзімі ішінде дефолт ықтималдығын көрсететін PD Lifetime деңгейіне дейін ұлғайтылды.

б) Пайда болған шығындар бойынша міндеттемелер

Қарызды сақтандыру шарттары бойынша дефолт белгілері болған жағдайда (PD = 100%) Агенттік қалған сақтандырулық жабын бойынша міндеттемені тануды тоқтатады және дефолт жағдайында күтілетін шығындар (LGD) сомасына, сондай-ақ шығындарды реттеу бойынша шығыстарға тең мөлшерде орын алған, бірақ мәлімделмеген залалдар резервін (ОМШР) қосымша қалыптастырады. Бұл ретте қарызды сақтандыру шарты «сауыққан» (дефолттан шыққан) жағдайда, залал туралы өтініштің кері қайтарылуына байланысты туындаған залалдар бойынша міндеттеме тану тоқтатылады және қалған сақтандырулық жабын бойынша міндеттеме қайтадан қалыптастырылады.

Негізгі қарыз қалдығының толық сомасы бойынша залал туралы өтініш берілген жағдайда Агенттік қалған сақтандырулық жабын бойынша міндеттемені тануды тоқтатады және қосымша туындаған залалдар бойынша міндеттемені негізгі қарыз қалдығының сомасына тең мөлшерде қалыптастырады. Егер шарт бойынша негізгі қарыз қалдығының барлық сомасы хабарланбаған болса, қосымша туындаған залалдар бойынша міндеттеме (ОМШР) және мәлімделген, бірақ реттелмеген шығындар резерві (МРШР) арасындағы айырмашылыққа сәйкес қалыптастырылады.

LIC шығынды өтеуге және кепілмен қамтамасыз етуді іске асыруға байланысты кіріс ақша ағындарын есепке алмағанда мерзімі өткен төлем сомасына не негізгі борыш қалдығының сомасына қалыптастырылатындықтан, Агенттік тәуекелдік түзетуді қалыптастырмайды және тиісінше тәуекелдік түзетуге келтірілген шығындар бойынша міндеттемені ұлғайтпайды. Агенттік шығындарды реттеу кезеңінде бір жылға дейінгі дисконттау әсерінің маңыздылығын ескере отырып, пайда болған шығындар бойынша міндеттемені бағалау кезінде ақшаның уақытша құнын есепке алмайды. Дисконттау әсерінің маңыздылығын анықтау үшін шығындарды реттеу кезеңіне талдау жүргізілді, ол бір жылдан аз кезеңді құрады.

2. Қарыздарды сақтандыру шарттарынан өзгеше сақтандыру шарттары.

а) Қалған сақтандыру бойынша міндеттемелер

РАА әдісімен қалған сақтандыру өтемі бойынша міндеттемелер, Агенттік төлем деректерін шығыстар және осы күнге тануды тоқтату нәтижесінде туындайтын кез келген сомалар ретінде (i) аквизициялық ақша ағындарына қатысты кез келген актив; және (ii) шарттардың осы тобына байланысты ақша ағындарына қатысты бұрын танылған кез келген басқа активті немесе міндеттемені тануға шешім қабылдаған жағдайларды қоспағанда, алынған сыйлықақылар бойынша осы күнге аквизициялық ақша ағындарын шегергенде бастапқы тану кезінде бағаланады. Агенттікте сақтандыру шарттары бойынша тікелей аквизициялық ақша ағындары жоқ.

Сақтандыру сомасы азаятын шарттар бойынша Агенттік кірісті бағалау кезінде тәуекелді уақыт бойынша бөлу моделін ескереді.

б) Пайда болған шығындар бойынша міндеттемелер

Агенттіктің LIC-ке қатысты әдістемесі ХҚЕС (IFRS) 4-пен салыстырғанда өзгеріссіз қалады. Мәлімделген шығын бөлігінде туындаған шығындар бойынша міндеттеме мерзімі өткен төлем сомасына немесе шығынды өтеуге және кепілмен қамтамасыз етуді іске асыруға

байланысты кіріс ақша ағындарын есепке алмағанда негізгі борыш қалдығының сомасына қалыптастырылатындықтан, Агенттік тәуекелдік түзетуді қалыптастырмайды және тиісінше тәуекелдік түзетуге келтірілген шығындар бойынша міндеттемені ұлғайтпайды.

Агенттік шығындарды реттеу кезеңін бір жылға дейін ескере отырып, пайда болған шығындар бойынша міндеттемені бағалау кезінде ақшаның уақытша құнын есепке алмайды.

3. Қарызды сақтандыру шарттары бойынша шығарылған қайта сақтандыру шарттары және қарыздарды сақтандыру шарттарынан өзгеше

а) Қалған сақтандыру бойынша міндеттемелер

Агенттік қайта сақтандыру шарттары бойынша РАА әдісімен қалған сақтандыру өтемі бойынша міндеттемелерді қайта сақтандыру шартымен жабылатын базалық сақтандыру шарттары бойынша РАА қолдану сынағын өткізу нәтижесінде GMM қолданудан РАА қолдану нәтижесінің елеулі айырмашылықтары жоқ болатын бір жылдан астам мерзімдегі қарызды сақтандыру шарттарынан өзге шарттар бойынша бағалайды.

РАА әдісімен қалған сақтандыру өтемі бойынша міндеттемелер Агенттік осы төлемдерді шығыстар және осы күнге тануды тоқтату нәтижесінде туындайтын кез келген сомалар ретінде (i) осы күнге қатысты кез келген актив және (ii) осы Шартқа байланысты ақша ағындарына қатысты бұрын танылған кез келген басқа актив немесе міндеттемені тану туралы шешім қабылдаған жағдайларды қоспағанда, осы күнге аквизициялық ақша ағындарын (цеденттік комиссияларды) шегергенде төленген қайта сақтандыру сыйлықақылары бойынша бастапқы тану кезінде бағаланады. Агенттік қарыздарды қайта сақтандырудың ұсталатын шарттары бойынша қалған сақтандыру өтемі бойынша міндеттемелерді қайта сақтандырушының кредиттік тәуекел сомасына азайтады.

IFRS 17 стандартына сәйкес ұсталып тұрған қайта сақтандыру келісімшарттарын есептеу аясында негізгі сақтандыру портфелінің көрсеткіштерін пропорционалды көрсетуге негізделген жеңілдетілген әдістеме қолданылды, мұнда цессия коэффициенті пайдаланылды. Толық актуарлық қайта есептеу жүргізілмеді; бағалау жанама тәсілмен жүргізіліп, қаржылық нәтиженің үйлесімділігі қамтамасыз етілді.

Қайтадан сақтадырудың болашақ ақша ағындарының дисконтталған құны (Present Value of Future Cash Flows, Re PV FCF) негізгі шарттың PVFCF көрсеткіші ретінде есептелді, оған шарттардың қалған мерзімін ескере отырып болашақ әкімшілік шығындардың үлесі түзетілді. Қайта сақтандыру бойынша қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзету (Risk Adjustment – Re RA) аналогиялық түрде есептелді: негізгі шарттың RA көрсеткішінің пропорционалды үлесі мен әкімшілік компоненттің қосындысы RA коэффициентіне көбейтілді. Қызмет көрсету маржасы (Contractual Service Margin – CSM) қайта сақтандыру бойынша негізгі шарттың абсолют мәніндегі CSM теріс үлесі ретінде анықталды, оған залал компонентінің (LC) үлесі қосылды. Залалды өтеу компоненті (LC) тек синхронды бастапқы тану шарты орындалған жағдайда, LC пропорционалды үлесі мөлшерінде танылды.

Бастапқы және соңғы қалдықтар бухгалтерлік баланстан алынды, сыйлықақылар мен комиссиялар бойынша ақша ағындары қолда бар есептеулерден алынды, ал таза қаржылық кіріс толық көлемде PVFCF-ке жатқызылды. 2025 жылы мойындалған келісімшарттар үшін RA және CSM олардың 2025 жылғы 31 желтоқсандағы мәндері негізінде бағаланды, ал PVFCF бастапқы мойындаудың кіріс немесе шығынға әсерін бейтарап ету үшін есептелді.

RA және CSM босатылуы GMM құралынан алынған деректер негізінде есептелді. RA және CSM бойынша болашақ ақша ағындарындағы өзгерістер теңестіретін элементтер ретінде анықталып, PVFCF-ке сәйкес әсері есептелді, осылайша кіріс немесе шығын бойынша жиынтық әсер нөлге тең болды. Нақты тәжірибе негізіндегі түзетулер PVFCF-де теңестіретін элемент ретінде көрсетіліп, бағалау компоненттерінің ішкі үйлесімділігін қамтамасыз етті.

Қайта сақтандыру келісімшарттары бойынша өтем үлесі қайта сақтандырушының кредиттік тәуекелін ескере отырып түзетіледі.

Өтеу үлесі = $Re\% * (1 - [PDre * (1 - [RRre)])$ мұндағы: Re% – шарт бойынша қайта сақтандыру пайызы, PDre – сақтандыру шартының қалған қолданылу мерзіміне байланысты қайта

сақтандырушының дефолт ықтималдығы, RRe – қайта сақтандыру шарты бойынша өтемақы мөлшерлемесі.

Контрагенттің кредиттік тәуекелін талдау үшін Агенттік кредиттік агенттіктер ұсынған кредиттік рейтингілерді пайдаланады.

Әрі қарай, рейтингілік деректерге сүйене отырып, Агенттік әрбір қайта сақтандырушы үшін жиналған дефолт ықтималдығының кумулятивті PD деңгейі мен қалпына келтіру ставкаларын жеке есептейді, Агенттіктегі қайта сақтандыру контрагенттерінің шектеулі саны ескеріле отырып.

Әрбір келесі есепті кезеңнің соңында қайта сақтандыру шартының баланстық құны қайта бағаланады және соманы білдіреді:

- болашақ қызметтерге қатысты орындауға ақша ағынын және осы күнге шарт бойынша көзделген қызметтер үшін маржаны біріктіретін қалған сақтандыру өтемі бойынша активтер немесе міндеттемелер; және
- осы күнге шартқа жатқызылған өткен қызметтерге қатысты орындалуға ақша ағыны ретінде бағаланатын келтірілген шығындар бойынша активтер немесе міндеттемелер.

б) Пайда болған шығындар бойынша міндеттемелер

Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша РЗНУ-ға қатысты Агенттіктің әдіснамасы ХҚЕС (IFRS) 4-пен салыстырғанда өзгеріссіз қалады. МРШР мерзімі өткен төлемдегі қайта сақтандырушының үлесінің сомасына не сақтанушыдан шығынды өтеуге және кепілді қамтамасыз етуді іске асыруға байланысты кіріс ақша ағындарын есепке алмағанда негізгі борыштың қалдығы сомасындағы қайта сақтандырушының үлесіне қалыптастырылатындықтан, Агенттік тәуекелдік түзетуді қалыптастырмайды және тиісінше тәуекелдік түзетуге туындаған шығындар бойынша міндеттемені ұлғайтпайды.

Агенттік шығындарды реттеу кезеңін бір жылға дейін ескере отырып, пайда болған шығындар бойынша міндеттемені бағалау кезінде ақшаның уақытша құнын есепке алмайды.

Агенттік шарттың түріне байланысты бағалаудың әртүрлі тәсілдерін қолданады, атап айтқанда:

	Жіктеу	Бағалау тәсілі
Шығарылған сақтандыру шарттары және шығарылған қайта сақтандыру шарттары		
Қарыздарды сақтандыру	«Сақтандыру шарттары» ХҚЕС (IFRS) 17 талаптарына сәйкес сақтандыру ретінде жіктелген сақтандыру шарттары	Бағалаудың жалпы моделі
Басқа қаржылық шығындардан сақтандыру Қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру Басқа да ерікті сақтандыру	«Сақтандыру шарттары» ХҚЕС (IFRS) 17 талаптарына сәйкес сақтандыру ретінде жіктелген сақтандыру шарттары	Сыйлықақыларды бөлу әдісі
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары		
Қарызды сақтандырудан басқа сақтандыру сыныптары	Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары	Сыйлықақыларды бөлу әдісі
Қарыздарды сақтандыру	Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары	Бағалаудың жалпы моделі

(v) Қаржылық кірістер және сақтандыру бойынша шығыстар

Қаржылық кірістер немесе сақтандыру бойынша шығыстар нәтижесінде пайда болатын сақтандыру шарттары тобының баланстық құнының өзгеруін білдіреді:

- ақшаның уақытша құнының әсері және ақшаның уақытша құнының өзгеруі; және
- қаржылық тәуекелдің әсері және қаржылық тәуекелдің өзгеруі;

Агенттік сақтандыру қызметтерін көрсету нәтижесіне қатысты сомаға және сақтандыру бойынша қаржылық табыстарға немесе шығыстарға қатысты сомаға қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетудің өзгеру шамасын бөлшектейді.

Агенттік қаржылық кірістерді немесе сақтандыру (қайта сақтандыру) бойынша шығыстарды есепті кезеңдегі пайда немесе шығын құрамына қосады.

Шетел валютасындағы ақша ағындарының пайда болуына әкелетін сақтандыру шарттарына «Валюталық бағамдар өзгерістерінің әсері» ХҚЕС (IAS) 21 қолданған кезде Агенттік шартта көзделген қызметтер үшін маржаны қоса алғанда, осы шарттарды монетарлық бап ретінде ескереді.

Есепті кезеңнің соңында шартта көзделген қызметтер үшін маржаны қоса алғанда, сақтандыру шарттарының баланстық құны жабу бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Агенттік «сақтандыру шарттары бойынша қаржылық шығыстар» құрамындағы туындаған бағамдық айырмашылықтарды ұсынуды таңдады.

4. Маңызды пайымдаулар

Басшылық елеулі пайымдауларды қолданатын салалар:

1. Агенттік контрагенттің қол жетімді қаржылық есептілігі болмаған кезде және контрагенттің дефолт белгілерін анықтаған кезде сапалық көрсеткіштерді, сондай-ақ сандық көрсеткіштерді айқындау кезінде пайымдауларды қолданады. Бұл көрсеткіштер контрагенттің кредиттік рейтингін және сәйкесінше міндеттемелерді бағалаудың негізгі факторы болып табылатын PD көрсеткіштерін анықтайды.
2. Агенттік GMM орнына PAA әдісін қолданатын келісімшарттың шекарасы бір жылдан асатын сақтандыру келісімшарттары үшін Агенттік осы тәсілдің қолданылуына тест жүргізуі керек. Мысалы, бағалау айтарлықтай ерекшеленетін шекті анықтау кезінде пайымдаулар қажет болуы мүмкін. Агенттік GMM әдісімен міндеттемемен салыстырғанда салыстырмалы шамада 10% мән шегін анықтады.
3. Күтілетін шығындылықтың аралас коэффициентіне қатысты пайымдаулар PAA әдісімен бағаланатын шарттар үшін ауыртпалық белгілерінің бар екендігін куәландыратын фактілер мен мән-жайларды талдау және бастапқы тану сәтінде ауыртпалық болып табылмайтын шарттардың кейіннен ауыртпалыққа айналу ықтималдығының жоқтығын бағалау кезінде қолданылады.
4. Болашақ ақша ағындарын есептік бағалау кезінде Агенттік шарттарды орындауға байланысты шығындар баптарын, сондай-ақ тұрақты және ауыспалы үстеме шығыстардың шарттарды орындауға тікелей байланысты дәрежесін анықтау үшін шығыстарға талдау жүргізеді. Пайымдаулар қызметкерлерді сақтандыру шарттарын орындауға байланысты бизнес-процестерге тарту дәрежесін айқындау, сондай-ақ сақтандыру шарттары бойынша осы шығыстарды жүйелі және ұтымды бөлу әдістерін айқындау кезінде қолданылады.

5. Есептік бағалау және рұқсат етулер

Төменде есептелген бағалаулар мен болжамдардың мысалдары келтірілген:

1. Дисконттау мөлшерлемесі.

«Жоғарыдан төменге» тәсілемесі ХҚЕС (IFRS) 17 қолданылатын барлық басқа шарттардың негізгі элементтері бойынша кірістілікке тәуелсіз ақша ағындарын дисконттау ставкаларын анықтау үшін қолданылды. Бұл тәсілде дисконттау ставкасы эталондық портфельдің әділ нарықтық құнына кірістілік ретінде анықталады, содан кейін эталондық активтер портфелі мен сәйкес ақша ағындары бойынша міндеттемелер арасындағы айырмашылыққа түзету енгізіледі. Эталондық портфель әртараптандырылған облигациялар портфелі негізінде құрастырылған және оған KASE биржасында айналымдағы корпоративтік облигациялар енгізілген. Үлгіні қалыптастыру мақсатында келесі эмитенттердің облигациялары портфельден шығарылды: Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігінің мемлекеттік

қазынашылық облигациялары (ГЦБ), ломбардтар мен МФО, кірістілігіне қосымша нарықтық премиялар қосылған облигациялар, сондай-ақ Халықаралық қаржы институттары.

«Жоғарғыдан төмен» әдісі бойынша алынған дисконттау ставкалары қисығы келесі формуламен анықталады:

$$\text{Discount rate} = \text{Issuer's rate} - \text{Credit risk}$$

мұндағы, Discount rate - дисконттау мөлшерлемелерінің нәтижелі қисық сызығы; Issuer's rate – KASE биржасында айналымдағы компанияның есепті күндегі нарықтық кірістілік ставкасы;

Credit risk – Кең облигациялық портфельге кіретін компанияның кредиттік тәуекелі.

Базалық портфельдің нарықтық кірістілік қисық сызығын есептеу.

- Базалық есепті күндегі KASE биржасында айналымдағы корпоративтік облигациялардан құралады, ұлттық валютада номинацияланған, кең компаниялар портфеліне кіретін облигациялар. Негізгі портфельге тек облигацияларды енгізудің себебі – олардың бағаларының болжамдылығы және купондық төлемдерінің тұрақтылығы, бұл сақтандыру шарттарының ақша ағындарының сипаттамаларына сәйкес келеді, ХҚЕС 17 талаптарына сәйкес келеді.
- Сақтандыру шарттары бойынша шетел валютасында жасалған ақша ағындарын дисконттау мақсатында Еуропалық сақтандыру және кәсіби зейнетақылар басқармасы (EIOPA) есепті күнге әр валюта бойынша бөлек белгілеген тұрақты тәуекелсіз кірістілік ставкасы (Risk-free rate with volatility adjustment) қолданылады, мұнда тәуекелсіз кірістілік ставкасы «төменнен жоғарыға» (bottom-up) тәсілі бойынша анықталады.
- Базалық портфель құрамына кіретін облигациялардың кірістілігі кірістілігі бағалау күніндегі бағалы қағаздың нарықтық кірістілігі немесе нарықтық кірістілік жоқ жағдайда индикативті кірістілік негізінде анықталады, бұл ақпарат Қазақстан қор биржасы (АО «KASE») ресми сайтында «Тәуекел-параметрлер» бөлімінде жарияланады. Негізгі портфельдің соңғы нарықтық кірістілік қисығын құру Нельсон-Зигель моделі және Excel бағдарламасындағы «Шешім іздеу» функциясы арқылы жүргізіледі..

2. Кредиттік тәуекелді есептеу

- Кредиттік тәуекел өзіне күтілетін кредиттік шығындарды (ECL) қамтиды.
- Күтілетін кредиттік шығындар мына формула бойынша есептеледі:

$$ECL = PD * LGD$$

мұндағы, PD-тиісті кезеңдегі эмитент дефолтының кумулятивті емес ықтималдығы;

LGD - эмитент дефолт болған жағдайдағы шығындар;

Эмитенттердің кредиттік рейтингтері бойынша корпоративтік және мемлекеттік секторларды бөліп, 20 жылға есептелген жиналған дефолт ставкалары (Cumulative PD rates, CPD rates) Moody's рейтингі агенттігінің ресми сайтында жарияланады және жыл сайын ақпан айында жаңартылып отырады.

Болашақ ақша ағындарын бағалауға қолданылатын дисконттау мөлшерлемелері:

- ақшаның уақытша құнын, ақша ағындарының сипаттамаларын және сақтандыру шарттарының өтімділік сипаттамаларын көрсетеді;
- сипаттамалары сақтандыру шарттары бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына сәйкес келетін, мысалы, мерзімдері, валютасы және өтімділігі тұрғысынан ақша ағындары бар қаржы құралдарына байқалатын ағымдағы нарықтық бағаларға (бар болса) сәйкес келеді;
- сақтандыру келісімшарттары бойынша болашақ ақша ағындарына әсер етпейтін, бірақ нарықта бақыланатын бағаларға ықпал ететін факторлардың әсерін алып тастайды.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Spot rate	18,05%	17,87%	17,61%	17,37%	17,15%	16,95%	16,78%	16,64%	16,50%	16,39%
Forward rate	18,05%	17,69%	17,10%	16,64%	16,27%	15,99%	15,78%	15,60%	15,47%	15,36%

Жалпы модель бойынша есептеулерде форвардтық ставка қолданылады. Нельсон–Зигель әдісімен алынатын ставкалар спот-ставкалар болып табылады, яғни олар әр жылға бірдей мөлшерде белгіленеді (мысалы, 17,87% ставкасы екі жыл бойы жыл сайын 17,87% мөлшерінде болғанын білдіреді). Оны форвардтық ставкаға түрлендірген кезде алдыңғы кезеңдердің ставкалары ескеріледі (берілген мысалда бірінші жылға ставка 18,05%, ал екінші жылға 17,87% болады, бұл екі жыл үшін жиынтық түрде 17,87% деңгейіне сәйкес келеді).

$$F_{cn} = ((1+C_{cn})^n / (1+F_{c1}) * (1+F_{c2}) * \dots * (1+F_{cn-1})) - 1$$

мұндағы, F_c – форвардтық мөлшерлеме,
 C_s – спот мөлшерлемесі,
 n – кезең.

Бір күнтізбелік жыл ішінде шығарылған шарттар үшін бастапқы тану сәтінде бағалау кезінде оңайлату мақсатында тиісті күнтізбелік жылдың басындағы жағдай бойынша дисконттау мөлшерлемелерінің қисық сызықтары қолданылды.

3. Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету.

Қаржылық емес тәуекелге арналған тәуекелдік түзетуді есептеу үшін келісімшарттың мерзімін, контрагенттің кредиттік рейтингін және LGD деңгейін ескере отырып, дефолт ықтималдығы мен дефолт болған жағдайда шығындарды стохастикалық модельдеу әдісі қолданылды. Тәуекелдік түзету 75% сенімділік интервалы деңгейінде анықталады. Қалған қамту бойынша міндеттемелерге қатысты тәуекелдік түзетуді Агенттік тек қарыздарды сақтандыру келісімшарттары үшін есептейді, себебі дәл осы бизнес бағыты бойынша ғана GMM бағалау әдісі қолданылады.

Агенттік шарттардың қолданылу мерзіміне, Moody's сыртқы кредиттік рейтингісіне, EAD түріне байланысты таңдалған LGD аралықтарына (тұрақты немесе сызықтық төмендеу) сәйкес есептелген тәуекелдік түзетулер матрицасын әзірледі. Агенттік Moody's-тің әрбір кредиттік рейтингі үшін және шарттардың әр түрлі мерзімдері үшін (1 жылдан 10 жылға дейін) келесі күтілетін көрсеткіштер негізінде ақша ағындарын бағалайды:

- 10 жылға арналған жинақталған PD алынған рейтингке сәйкес есептеледі. Корпоративтік және мемлекеттік секторлар бойынша бөлек эмитенттердің кредиттік рейтингтері бөлінісінде 10 жыл ішінде дефолттың жиынтық ставкалары (CPD rates) Moody's рейтинг агенттігінің ресми сайтында жарияланады және жыл сайын ақпан айында жаңартылады.
- Дефолт жағдайындағы шығын (LGD). LGD Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің (ҚР ҰБ) қарыздың жалпы баланстық құнының сомасына өтімділік коэффициенттерін ескере отырып, кепілмен қамтамасыз ету негізінде есептеледі. ҚРҰБ өтімділік коэффициенттерінің тізімі «Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына және Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы заңнамасының талаптарына сәйкес провизиялар (резервтер) құру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 22 желтоқсандағы № 269 қаулысында көрсетілген.

Тәуекелдік түзетуді есептеу мақсатында Агенттік мынадай болжамдар бойынша рандомизация жүргізеді: PD, LGD және шығыстар инфляциясы:

- 1) PD көрсеткішін рандомизациялау үшін Агенттік қалыпты кері үлестіруді қолданады, мұнда:
 - қалыпты үлестірімге сәйкес келетін ықтималдық ретінде 0-ден 1-ге дейінгі кездейсоқ сан қолданылады,
 - орташа арифметикалық үлестіру ретінде әдепкі шекті ықтималдықтың шартты шамасы қолданылады (conditional marginal PD),
 - таратудың стандартты ауытқуын табу үшін 1983-2023 жылдар аралығындағы Moody's тарихи деректері қолданылады

- 2) LGD рандомизациясы үшін Агенттік қалыпты кері үлестіруді қолданады, мұнда
- ықтималдық ретінде PD рандомизациясы үшін қолданылатын бірдей кездейсоқ сан (0-ден 1-ге дейін) қолданылады,
 - орташа арифметикалық үлестіру ретінде сәйкес LGD қолданылады,
 - үлестірімнің стандартты ауытқуын табу үшін келесі формула қолданылады:

$$\sigma_{LGD}^2 = \frac{LGD*(1-LGD)}{4}$$

- 3) Шығындар инфляциясын рандомизациялау үшін Агенттік қалыпты кері бөлуді қолданады, мұнда
- қалыпты үлестірімге сәйкес келетін ықтималдық ретінде 0-ден 1-ге дейінгі PD және LGD-ден бөлек кездейсоқ сан қолданылады,
 - орташа арифметикалық үлестіру ретінде күтілетін шығындар инфляциясы қолданылады,
 - бөлудің стандартты ауытқуы ретінде шығындар инфляциясының стандартты ауытқуы қолданылады.
- 4) Содан кейін, белгілі бір LGD деңгейі үшін тәуекелді түзетуді есептеу үшін (0%, 5%, 15%, ... ,95%, 100%) ақша ағындарының 1000 итерациясы жасалады және 75 перцентиль және орташа мән есептеледі.

Нәтижесінде тәуекелді түзету (%- бен) ретінде есептеледі (75 перцентильдің орташа мәнге қатынасы – 1).

Осылайша, Moody's кредиттік рейтингілерінің әрқайсысы үшін, келісімшарттардың белгілі бір мерзімі үшін (1 жылдан 10 жылға дейін) және LGD деңгейлері үшін тәуекелді түзету матрицалары алынды (0%, 5%, 15%, ... ,95%, 100%).

(i) Шығыс қайта сақтандыру бойынша активтер

Агенттік тәуекелдерді әртараптандыру арқылы өзінің таза ықтимал шығынын шектеу мақсатында әдеттегі қызмет барысында сақтандыру және кіріс қайта сақтандыру бойынша тәуекелдердің бір бөлігін Шығыс қайта сақтандыруға береді. Шығыс қайта сақтандыру бойынша шарттар жасасу нәтижесінде туындайтын активтер, міндеттемелер, кірістер мен шығыстар тиісті сақтандыру шарттары бойынша тиісті активтерден, міндеттемелерден, кірістер мен шығыстардан бөлек ескеріледі, өйткені қайта сақтандыру жөніндегі келісімдер Агенттікны сақтанушылар алдындағы тікелей міндеттемелерінен босатпайды.

Елеулі сақтандыру тәуекелін беруге әкелетін шарттар бойынша құқықтар ғана қайта сақтандыру бойынша активтер ретінде есепке алынады. Айтарлықтай сақтандыру тәуекелі берілмейтін шарттар бойынша құқықтар қаржы құралдары ретінде есепке алынады.

Қайта сақтандыру бойынша берілген сақтандыру сыйлықақылары тиісті сақтандыру шарттары бойынша сыйлықақыларды тану негіздеріне сәйкес келетін негізде шығыстар ретінде танылады. Жалпы сақтандыру бойынша қайта сақтандыру бойынша сыйлықақылар қайта сақтандырылатын тәуекелдердің күтілетін сипаты негізінде қайта сақтандыруды жабудың қолданылу кезеңі ішіндегі шығыстарға жатқызылады. Қайта сақтандыру бойынша берілген сыйлықақылардың жұмсалмаған бөлігі қайта сақтандыру бойынша активтерге енгізіледі.

Қайта сақтандыру бойынша активтер ретінде танылған сомалар тиісті сақтандыру шарттарына қатысты қолда бар резервтерді бағалау негізінде бағаланады. Қайта сақтандыру активтері қайта сақтандырушы Агенттіклардан төленген талаптарға қатысты алынатын өтемақыларды қамтиды. Олар ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша туындаған шығындар бойынша активтер ретінде жіктеледі және қайта сақтандырушының кредиттік тәуекеліне түзетулер енгізе отырып, осы қайта сақтандыру шарттарымен жабылатын сақтандыру шарттары бойынша туындаған шығындар бойынша міндеттемелердің үлесі ретінде айқындалады.

Келісімшарттың қолданылу мерзімі аяқталғаннан кейін қайта сақтандырушыға төленетін таза сома Агенттік осындай шарттар бойынша өз құқықтарына қатысты таныған қайта сақтандыру активтерінен аз болуы мүмкін.

(ii) Сақтандыру шарттары бойынша комиссиялық шығыстар

Сақтандыру шарттары бойынша комиссиялық шығыстарға сақтандыру агенттері мен брокерлерге төленген комиссиялық сыйақы сияқты тікелей шығындар және ұсыныстарды қарауға және сақтандыру полистерін шығаруға байланысты әкімшілік шығындар сияқты жанама шығындар кіреді.

Комиссиялық шығыстар бүкіл портфель бойынша жұмсалған шығындарға жатады. Сондай-ақ, ақша ағындарында әрбір келісімшарт бойынша шығындар жеке ескеріледі.

6. Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді қолдану

Келесі жаңа стандарттар мен түзетулер 2025 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енді:

- ХҚЕС (IAS) 21 «Шектеулі айырбастау мүмкіндігі» түзетулері (15 тамыз 2023 жылы шығарылған және 2025 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе кейінгі жылдық кезеңдерге қолданылады).

Жоғарыда басқаша көрсетілмеген жағдайда, аталған түзетулерді қолдану Агенттіктің қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпеді.

7. Жаңа есепке алу ережелері

2026 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын және Агенттік әлі мерзімінен бұрын қабылдамаған жылдық кезеңдер үшін міндетті болып табылатын бірқатар жаңа стандарттар мен түсініктемелер жарияланды.

- • Қаржылық құралдарды жіктеу және бағалау талаптарына түзетулер – ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулері (30 мамыр 2024 жылы шығарылған және 2026 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе кейінгі жылдық кезеңдерге қолданылады).
- ХҚЕС (IFRS) 18 «Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу» (2024 жылдың 9 сәуірінде шығарылды және 2027 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС (IFRS) 19 «Жария емес еншілес Агенттіктер: ақпаратты ашу» (2024 жылдың 9 мамырында шығарылды және 2027 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС (IFRS) 10 және ХҚЕС (IAS) 28 түзетулері - «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелердегі активтерді сату немесе жарна» (2014 жылғы 11 қыркүйекте шығарылған және ХҚЕС кеңесі айқындайтын күннен басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС Бухгалтерлік есеп стандарттарын жыл сайынғы жетілдіру (2024 жылғы шілдеде шығарылған және 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді).

Егер жоғарыда басқаша көрсетілмесе, жаңа стандарттар мен интерпретациялар Агенттіктің қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етеді деп күтілмейді.

8. Сақтандыру тәуекелдерін басқару

Бұл бөлімде Агенттіктің сақтандыру тәуекелдері және тәуекелдерді басқару тәсілі туралы жалпы ақпарат берілген.

(a) Тәуекелдерді басқару мақсаттары және сақтандыру тәуекелін азайту саясаты

Агенттіктің сақтандыру тәуекелін басқару қызметінің маңызды аспектісі болып табылады.

Агенттік жүзеге асыратын сақтандыру және қайта сақтандыру қызметі тікелей тәуекелге ұшыраған тұлғалар немесе ұйымдар тарапынан шығын тәуекелін қабылдауды көздейді. Мұндай тәуекелдер сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде туындауы мүмкін мүлікке, міндеттемелерге, жазатайым оқиғаларға, жүк тасымалына, қаржылық немесе басқа тәуекелдерге жатады. Осылайша, Агенттік шарт бойынша талаптардың мерзімі мен күрделілігіне қатысты белгісіздік қаупіне ұшырайды.

Агенттік өзінің сақтандыру тәуекелін сақтандыру сомасын шектеу, жаңа өнімдерді қамтитын немесе белгіленген лимиттерден асатын операцияларды мақұлдау процедуралары, баға белгілеу нұсқаулықтары, қайта сақтандыруды орталықтандырылған басқару және туындаған мәселелерді бақылау арқылы басқарады.

Ықтималдық теориясы сақтандыру шарттары бойынша бағаларды анықтау және резервтерді есептеу үшін қолданылады. Негізгі тәуекел шағымдардың жиілігі мен мөлшері күткеннен де маңызды болады. Сақтандыру жағдайлары өзінің сипаты, кезеңділігі және нақты саны және кез келген жылдағы жағдайлардың шамасы бойынша статистикалық әдістерді пайдалана отырып бағаланған жағдайлардан өзгеше болуы мүмкін.

Төменде шығындардың дамуына талдау жасалады. Төмендегі кестеден көріп отырғаныңыздай, 2024 және 2025 жылдардағы мәлімделген жағдайлар бойынша міндеттемелер бар. 2025 жылы екі контрагент бойынша, ал 2024 жылы екі контрагент бойынша төлемдер төленді.

Шығындар үшбұрышын құру шығындар туралы мәлімделген жылға және есеп айырысу жылына сәйкес төлемдер журналы негізінде жүзеге асырылады. Сондай-ақ, шығын туралы өтініштің күніне сәйкес есепті күнге туындаған сақтандыру шығындары бойынша міндеттемелер ескерілді. 2018-2023 жылдар аралығында шығындар кестеге сәйкес толығымен реттелді.

Шығындардың дамуын талдау	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Барлығы
Жылдың соңындағы шығын	-	213,587	5,367	2,234,325	8,079,416	292,962	272,539	3,101,282	3,101,282
- бір жылдан кейін	46	1,408,742	241,795	2,240,895	12,782,494	1,192,924	913,869	-	913,869
- екі жылдан кейін	46	1,408,742	241,795	2,240,895	12,782,494	1,192,924	-	-	1,192,924
- үш жылдан кейін	46	1,408,742	241,795	2,240,895	12,782,494	-	-	-	12,782,494
- төрт жылдан кейін	46	1,408,742	241,795	2,240,895	-	-	-	-	2,240,895
- бес жылдан кейін	46	1,408,742	241,795	-	-	-	-	-	241,795
- алты жылдан кейін	46	1,408,742	-	-	-	-	-	-	1,408,742
- жеті жылдан кейін	46	-	-	-	-	-	-	-	46
2025 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша кумулятивті шығынды бағалау	46	1,408,742	241,795	2,240,895	12,782,494	1,192,924	1,160,358	17,656,959	36,684,212
2025 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша кумулятивті төлемдер	46	1,408,742	241,795	2,240,895	12,782,494	1,192,924	913,869	3,101,282	21,882,001
2025 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша төленбеген шығындар бойынша барлық міндеттемелер	-	-	-	-	-	-	246,489	14,555,677	14,802,166

(i) Сақтандыру қызметі бойынша стратегия

Агенттіктің сақтандыру қызметі бойынша стратегиясы теңгерімді портфельді қамтамасыз ету мақсатында әртараптандыру болып табылады. Бірнеше жылдар бойы стратегия әртүрлі тәуекелдердің үлкен портфелін сақтауға негізделген және іс жүзінде соңғы нәтиженің ауытқуын азайтуға ықпал етеді.

Сақтандыру қызметі жөніндегі стратегия даму жоспарында баяндалған, онда сақтандырылуға жататын қызмет түрлері, қызмет сақтандырылатын аумақ және Агенттік сақтандыруға дайын салалар айқындалады.

Сақтандыру өнімдерінің базалық тарифтері мен бағаларын есептеу ағымдағы нарықтық жағдайларды көрсетеді және қаржылық тәуекелдерді едәуір төмендетуге бағытталған болашақ нәтижелерді түзету үшін қажетті ең ықтимал болжамдарды қамтиды.

Сақтандыру өкілеттіктерінің қатаң сақталуын басшылық үнемі қадағалап отырады. Агенттіктің Директорлар кеңесі арнайы рұқсатты қажет ететін мәмілелерді қарайды және бекітеді.

(ii) Қайта сақтандыру стратегиясы

Өз қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету аясында Агенттік өз сақтандыру портфеліндегі кейбір тәуекелдерді қайтасақтандыруға береді. Бұл жеке өнімдер, сақтандыру аймақтары және тәуекел көздері бойынша концентрацияны азайту мақсатында жүргізіледі. Агенттік факультативтік және міндетті (облигаторлық) қайтасақтандыру түрлерін қолданады.

Қайтасақтандырушылардың сенімділігін және оқиғаланған шығындар бойынша қайтасақтандыру өтемін алу ықтималдығын адекватты бағалау мақсатында Агенттік әр ай сайын қайтасақтандырушылардың қаржылық тұрақтылық рейтингін және олардың резиденттік елдеріндегі тәуекел тудыратын факторларды мониторингтейді, сондай-ақ әр тоқсан сайын олардың қаржылық жағдайын, пруденциялық нормативтерге сәйкестігін талдайды.

Сақтандыру портфелінің жыл сайын өсіп отыруына байланысты Агенттікке қайтасақтандыру сыйымдылығын ұлғайту үнемі қажет болады. Осы орайда 2025 жылы 2024 жылғы көлемге (109,1 млрд теңге) қатысты шығатын қайтасақтандыру көлемін 2 есе арттыру міндеті қойылды. Міндет толық орындалып, нәтиже 237,7 млрд теңгені (217,8%) құрады.

Сонымен қатар, Агенттік қайтасақтандыру қорғанысын әртараптандыру мақсатында тәуекелдерді әртүрлі қайтасақтандырушыларға береді. 2025 жылы үш жаңа контрагент тарту мақсаты қойылған болатын. Жыл қорытындысы бойынша Агенттік төрт жаңа қайтасақтандырушымен келісімшарттар жасады.

Қайтасақтандырудағы аса маңызды міндеттердің бірі — Агенттік портфеліндегі «Бәйтерек» компаниялар тобының тәуекелдерін (ана кәсіпорынның еншілес компаниялары үшін берілген несиелер) 15%-ға дейін қысқарту болды.

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты

Төменде сақтандыру шарттарына байланысты туындайтын ақша қаражаттарының болашақ қозғалыстарының сомасына, мерзімдеріне және белгісіздігіне айтарлықтай әсер ететін сақтандыру шарттарының талаптары көрсетілген. Сонымен қатар, төмендегі сипаттама Агенттіктің негізгі өнімдері туралы және Агенттіктің тиісті тәуекелдерді басқару тәсілдері туралы түсінік береді.

8.1.1. Сақтандыру шарттары – Басқа қаржылық шығындардан сақтандыру

Өнімнің ерекшеліктері

Басқа қаржылық шығындардан сақтандыру - шетелдік контрагент-импорттаушының келісімшартты орындауына қатысты экспорттаушы ұйымның мүліктік мүддесін қорғайды.

Жабылатын тәуекелдер:

Саяси сипаттағы сақтандыру оқиғалары:

- транзит елінің не қазақстандық жұмыс, көрсетілетін қызмет, тауарды жеткізуге тағайындалған елдің не экспорттаушыға меншік құқығында тиесілі тауарға, жұмыстарға, көрсетілетін қызметтерге меншік құқығын, орындалған жұмыс нәтижесін экспроприациялау, тәркілеу, шектеу бойынша шетелдік контрагент елінің мемлекеттік органының әрекеті;
- қазақстандық тауарды, жұмысты, көрсетілетін қызметті жеткізуге тағайындалған елдің мемлекеттік органының осы тауарды жеткізуді, жұмысты орындауды, қызмет көрсетуді шектейтін немесе оған тыйым салатын күтпеген әрекеті;
- сақтандырылған келісімшарт бойынша міндеттемелерді орындауға кедергі келтіретін Қазақстан Республикасынан тыс жерлердегі соғыс, азаматтық толқу, жаппай сипаттағы тәртіпсіздік;
- шетелдік контрагент елінің мемлекеттік органының еркін айырбасталатын валютаға айырбастауды және/немесе төлем аударуды шектейтін немесе оған тыйым салатын күтпеген әрекеті.

Коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғалары:

- шетелдік контрагенттің банкроттығы;
- шетелдік контрагенттің келісімшартқа сәйкес қаржылық міндеттемелерді орындамауы.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді бағалау әрқашан экспорттаушы сақтандырғысы келетін мәміленің ерекшелігіне негізделеді. Агенттіктегі тәуекелдерді бағалау екі компоненттен тұрады: саяси немесе елдік тәуекелдерді бағалау және коммерциялық тәуекелдерді бағалау. Жобаларды бағалау елдік (саяси) тәуекелді және контрагенттің шетелдегі сенімділігіне байланысты тәуекелді бағалау негізінде жүзеге асырылады.

Коммерциялық тәуекелдерді бағалау

Агенттік сатып алушының сенімділігін анықтау үшін әр мәмілені бөлек бағалайды. Коммерциялық тәуекелдерді бағалау кезінде Агенттік сатып алушы елді, саланы, нарықтық позицияны және қаржылық жағдайды бағалауға негізделеді.

Сақтандыру тәуекелін бағалау

Агенттік Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы (ЭЫДҰ) жариялайтын тәуекелдер бойынша елдер тізіміне және елдердің жіктелуіне сәйкес елдік тәуекелдерді бағалайды. Бұл тізім сонымен қатар ЭЫДҰ-ға мүше елдердің экспорттық кредиттерін сақтандыру агенттіктеріне елдердің санаттары бойынша сақтандыру мерзіміне байланысты сыйлықақы мөлшерлемелерін ұсынады.

(iii) Сақтандыру шарттары – Қарыздарды сақтандыру

Өнімнің ерекшеліктері

Қарыздарды сақтандыру экспорттаушы ұйымның (қарыз алушының) заңнамада және кредиттік шартта белгіленген тәртіппен кредиттік шарт бойынша міндеттемелерді орындамауға (тиісінше орындамауға) байланысты болған шығындарды өтеу міндетімен байланысты кредиттік ұйымның мүлдіктік мүддесін қорғайды.

Жабылатын тәуекелдер:

Саяси сипаттағы сақтандыру оқиғалары:

- Қазақстан Республикасында және одан тыс жерлерде Кредиттік шарт бойынша міндеттемелерді орындауға кедергі келтіретін соғыс, азаматтық толқу, жаппай сипаттағы тәртіпсіздік:

- мемлекеттік органының еркін айырбасталатын валютаға айырбастауды және/немесе төлем аударуды шектейтін немесе оған тыйым салатын күтпеген әрекеті.

Коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғалары:

- Сақтанушының кредиттік шарттың талаптарына сәйкес ақшалай міндеттемелерді орындамауы (тиісінше орындамауы) ;
- Сақтанушының банкроттығы.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді анықтау қарыз алушыны барабар бағалауға, оның қаржылық жағдайына, саяси, елдік және коммерциялық тәуекелдерді бағалауға негізделеді. Жобаларды бағалау қарыз алушының төлем қабілеттілігіне және оған әсер етуі мүмкін факторларға байланысты кредиттік тәуекелін талдау негізінде жүзеге асырылады.

iv) Сақтандыру шарттары-қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру

Өнімнің ерекшеліктері

Қаржы ұйымдарының залалды сақтандыруы несие ұйымының мүліктік мүддесін қорғайды. Ол контрагенттің (қарыз алушы, кепіл беруші, эмитент-банк) несие шарты, банк кепілдігі, аккредитив немесе валюта келісімшарты шеңберіндегі мерзімді валюта операциялары бойынша өз міндеттемелерін орындамауынан немесе дұрыс орындамауынан туындайтын залал тәуекелінен қорғайды.

Жабылатын тәуекелдер:

Саяси сипаттағы сақтандыру оқиғалары:

- еркін айырбасталатын валютаға айырбастауды және/немесе төлемді аударуды шектейтін немесе оған тыйым салатын, нәтижесінде экспорттаушының экспорттаушыға қаржылық қызметтер көрсету туралы шарт бойынша сақтанушы алдындағы қаржылық міндеттемелерін орындауы мүмкін болмайтын мемлекеттік органның күтпеген әрекеті;

Коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғалары:

- экспорттаушының кредиттік шарт бойынша негізгі борышты өтеу бойынша өзіне қабылдаған міндеттемелерін орындамауы (тиісінше орындамауы);
- экспорттаушының кепілдік беру туралы шарт шеңберінде экспорттаушының міндеттемелері бойынша қаржы ұйымы шығарған банк кепілдігі бойынша өзінің қаржылық міндеттемелерін орындамауы (тиісінше орындамауы);
- Эмитент-банктың экспорттық келісімшарт шеңберінде экспортёр пайдасына эмитент-банк шығарған аккредитив бойынша Қазақстан банкі алдындағы қаржылық міндеттемелерін орындамауы (немесе дұрыс орындамауы), және ол аккредитив сақтандыру шарты бойынша сақтандырылған жағдайда;
- экспорттаушының валюталық шарт шеңберінде мерзімді валюталық мәміле бойынша өз міндеттемелерін орындамауы (тиісінше орындамауы);
- Сақтанушының банкроттығы.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді анықтау қарыз алушыны барабар бағалауға, оның қаржылық жағдайына, саяси, елдік және коммерциялық тәуекелдерді бағалауға негізделеді. Жобаларды бағалау қарыз алушының төлем қабілеттілігіне және оған әсер етуі мүмкін факторларға байланысты кредиттік тәуекелін талдау негізінде жүзеге асырылады.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді баламалы бағалау әрқашан экспорттаушы сақтандырғысы келетін мәміленің ерекшелігіне негізделеді. Агенттіктегі тәуекелдерді бағалау екі компоненттен тұрады: саяси

және елдік тәуекелдерді бағалау және коммерциялық тәуекелдерді бағалау. Жобаларды бағалау елдік (саяси) тәуекелді және контрагенттің шетелдегі сенімділігіне байланысты тәуекелді бағалау негізінде жүзеге асырылады.

(в) Сақтандыру тәуекелдерінің шоғырлануы

Агенттік шалдығатын сақтандыру тәуекелінің негізгі аспектісі белгілі бір жағдай немесе жағдайлар сериясы Агенттіктің міндеттемелеріне айтарлықтай әсер етуі мүмкін сақтандыру тәуекелінің шоғырлану дәрежесі болып табылады. Мұндай шоғырланулар бір сақтандыру шартына немесе байланысты сақтандыру шарттарының аз санына байланысты туындауы мүмкін және елеулі міндеттемелер туындауы мүмкін жайттарға жатады. Сақтандыру тәуекелін шоғырландырудың маңызды аспектісі белгілі бір кластар немесе шарттар сериясы шеңберінде тәуекелдердің жинақталуы нәтижесінде пайда болуы мүмкін болып табылады.

Тәуекел концентрациясы зақымданудың ауырлық дәрежесі жоғары оқиғалардан және табиғи апаттар сияқты туындау жиілігі төмен оқиғалардан және андеррайтеринг белгілі бір географиялық орналасу немесе демографиялық тенденция сияқты белгілі бір топпен шектелген жағдайларда да туындауы мүмкін.

Агенттіктің осы тәуекелдерді басқарудағы негізгі әдістері екіжақты. Біріншіден, тәуекел тиісті андеррайтинг арқылы басқарылады. Андеррайтинг саясаты аясында Агенттік тәуекел деңгейіне сәйкес келмейтін күтілетін табысқа негізделмей сақтандыру тәуекелдерін қабылдауға жол бермейді.

Екіншіден, тәуекел қайта сақтандыруды пайдалану арқылы басқарылады. Агенттік міндеттемелер мен мүлікті сақтандыру қызметінің әртүрлі санаттары үшін қайта сақтандыру бойынша қорғауды сатып алады. Агенттік қайта сақтандыру бағдарламасына байланысты шығындар мен пайданы тұрақты негізде бағалайды.

(г) Жалпы жиынтық тәуекелге ұшырау

Агенттік тәуекелдің шоғырлануына қатысты қабылдауға дайын жалпы тәуекелге ұшырау деңгейін белгілейді. Ол тәуекелді бағалау кезінде және ай сайын Агенттікке әсер ететін негізгі жалпы тәуекелдерді көрсететін есептерді зерттеу арқылы бұл тәуекелге ұшырауды бақылайды. Агенттік қайта сақтандыру бағдарламаларының тиімділігін және Агенттікке әсер ететін таза әсерді өлшеу мақсатында жалпы тәуекелдерді бақылау үшін бірнеше модельдеу құралдарын қолданады.

2025 жылғы 31 желтоқсан жағдайына Агенттікте 158 қолданыстағы сақтандыру шарты болды (2024 жылғы 31 желтоқсанда – 146 шарт). 2024 жылмен салыстырғанда «басқа қаржылық шығындардан сақтандыру» класы бойынша өсім байқалды. Бұл 2025 жылы қысқа мерзімді дебиторлық қарызды сақтандыру көлемінің ұлғаюына байланысты, себебі Агенттік сақтандыру портфелін әртараптандыру және несие сақтандыру класы бойынша құралдардың үлесін азайту мақсаттарын көздейді.

Сонымен қатар, қайтасақтандыруға берілген контрактілер саны артты, нәтижесінде Агенттік портфеліндегі тәуекелдердің концентрациясы айтарлықтай төмендеді. 2024 жылы облигаторлық шарттар бойынша шетелдік қайтасақтандыру компанияларымен маңызды келісімдерге қол жеткізілді: бұл келісімдер дисконтталмаған аккредитивтер және қысқа мерзімді дебиторлық қарызды сақтандыруға қатысты. Бұл сақтандыру портфелінің тәуекелдерін берудің көлемін арттырды. 2026 жылы тенденцияның өсуі күтілуде, себебі әрі қарайғы қайта сақтандыру бойынша белсенді жұмыс жүргізілуде.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша негізгі белгіленген шоғырлану төмендегідей ұсынылған:

2025 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған он екі ай ішіндегі

Сақтандыру түрі	Сақтандырудың жалпы сомасы мың. теңге	Қайта сақтандыру сомасы мың. теңге	Меншікті ұстап қалу (қайта сақтандырудан кейін) мың теңге
Ерікті сақтандыру			
Қарыздарды сақтандыру	210,976,109	(48,459,540)	162,516,569
Басқа қаржылық шығындардан сақтандыру	279,779,618	(111,864,859)	167,914,759
Басқа да ерікті сақтандыру	22,233,813	(10,665,384)	11,568,429
Кепілдік беру	1,160,000	-	1,160,000
Барлығы	514,149,540	(170,989,783)	343,159,757

2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша негізгі белгіленген шоғырлану төмендегідей ұсынылған:

**2024 жылдың 31 желтоқсанында
аяқталған
он екі ай ішіндегі**

Сақтандыру түрі	Сақтандырудың жалпы сомасы мың. теңге	Қайта сақтандыру сомасы мың. теңге	Меншікті ұстап қалу (қайта сақтандырудан кейін) мың теңге
Ерікті сақтандыру			
Қарыздарды сақтандыру	303,121,620	(31,882,282)	271,239,338
Басқа қаржылық шығындардан сақтандыру	163,316,147	(71,050,583)	92,265,564
Басқа да ерікті сақтандыру	20,590,167	(9,678,108)	10,912,059
Кепілдік беру	-	-	-
Барлығы	487,027,934	(112,610,973)	374,416,961

2025 жылғы 31 желтоқсандағы географиялық ақпарат төмендегідей ұсынылған:

2025 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған он екі ай ішіндегі

Сақтандыру аумағы	Сақтандырудың жалпы сомасы, мың теңге	Қайта сақтандыру сомасы, мың теңге	Меншікті ұстап қалу (қайта сақтандырудан кейін), мың теңге
Елдер			
Өзбекстан Республикасы	129,580,949	(63,635,290)	65,945,660
Ресей Федерациясы	110,108,239	(34,724,241)	75,383,998
Біріккен Араб Әмірліктері	25,218,060	(6,000,000)	19,218,060
Қырғыз Республикасы	12,277,086	(6,504,893)	5,772,193
Тәжікстан Республикасы	9,569,524	(4,784,762)	4,784,762
Қытай Халық Республикасы	9,311,090	(4,655,545)	4,655,545
Америка Құрама Штаттары	2,591,700	(777,510)	1,814,190
Германия Федеративтік Республикасы	1,613,352	(806,676)	806,676
Беларусь Республикасы	517,117	(46,725)	470,392
Армения Республикасы	512,100	(256,050)	256,050
Хорватия Республикасы	283,257	(141,629)	141,629
Польша Республикасы	202,317	(101,158)	101,158
Моңғолия	168,619	(22,514)	146,105
Әзірбайжан Республикасы	39,287	-	39,287
Грузия	20,734	(10,367)	10,367
Қазақстан Республикасын қоспағандағы жалпы тәуекелге ұшырау	302,013,432	(122,467,360)	179,546,072
Қазақстан Республикасы	212,136,108	(48,522,423)	163,613,686
Барлығы	514,149,540	(170,989,783)	343,159,757

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған он екі ай ішіндегі

Сақтандыру аумағы	Сақтандырудың жалпы сомасы, мың теңге	Қайта сақтандыру сомасы, мың теңге	Меншікті ұстап қалу (қайта сақтандырудан кейін), мың теңге
Елдер			
Ресей Федерациясы	101,754,438	(43,509,420)	58,245,018
Өзбекстан Республикасы	74,134,929	(31,517,476)	42,617,453
Тәжікстан Республикасы	3,639,924	(1,637,329)	2,002,596
Әзірбайжан Республикасы	2,768,616	(2,124,412)	644,204
Сингапур Республикасы	2,245,800	(1,122,900)	1,122,900
Польша Республикасы	898,320	(596,547)	301,773
Литва Республикасы	294,774	-	294,774
Қырғыз Республикасы	134,982	(27,608)	107,374
Беларусь Республикасы	332,150	(166,075)	166,075
Моңғолия	48,005	(8,998)	39,007
Түркия Республикасы	45,744	-	45,744
Қытай Халық Республикасы	35,852	(17,926)	17,926
Қазақстан Республикасын қоспағандағы жалпы тәуекелге ұшырау	186,333,534	(80,728,690)	105,604,844
Қазақстан Республикасы	300,694,399	(31,882,283)	268,812,116
Барлығы	487,027,934	(112,610,973)	374,416,961

9. Сақтандыру бойынша кіріс және шығыстар

2025 және 2024 жылдар бойынша өнімдерге бөлінген сақтандыру кірістері, сақтандыру қызметтеріне шығындар және қайта сақтандыру шарттары бойынша таза кіріс/шығыстарды талдау төмендегі кестелерде көрсетілген.

Көрсеткіштер	Қарыздарды сақтандыру	Басқа қаржылық шығындардан сақтандыру	Қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру	Басқа да ерікті сақтандыру	2025 жылғы жиыны
Сақтандыру бойынша кіріс					
Сақтандыру өтемінің қалған бөлігі бойынша міндеттемелердің өзгеруіне байланысты сомалар:					
- Күтілетін шығындар және басқа да байланысты шығындар	(3,832,894)	-	-	-	(3,832,894)
- Қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзетуді өзгерту	8,857,334	-	-	-	8,857,334
- Шартта көзделген қызметтер үшін маржаны босату	833,408	-	-	-	833,408
Сыйлықақыны бөлу	-	1,927,515	220,022	47,747	2,195,284
Сақтандыру бойынша түсімдердің жиыны (күтілетін шығындардың, өзгерістердің сомасы, түзету тәуекелі, маржаны босату)	5,857,848	1,927,515	220,022	47,747	8,053,132
Сақтандыру қызметтері бойынша шығыстар:					
Пайда болған шығындар мен басқа да байланысты шығындар бойынша өзгерістер	5,687,917	(861,254)	1,219	-	4,827,882
Аквизициялық ақша ағындарының амортизациясы	-	(59,140)	(6,212)	-	(65,352)
Ауыртпалығы бар шарттар бойынша шығындар / шығындарды қалпына келтіру	(14,700,547)	-	-	-	(14,700,547)
Пайда болған шығындар бойынша міндеттемелердің өзгеруі	2,862,422	(15,590)	(2,338)	-	2,844,494
Сақтандыру қызметтері бойынша шығыстардың жиыны (туындаған шығындар сомасы, ауыртпалық бойынша қалпына келтіру, туындаған шығындар бойынша өзгеріс)	(6,150,208)	(935,984)	(7,331)	-	(7,093,523)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша таза (шығыс)/кіріс:					
Шарттарды орындау бойынша ақша ағындарының өзгеруіне байланысты сомалар:					
- Күтілетін пайда болған шығындарды және өзге де байланысты шығыстарды өтеу	2,952,872	-	-	-	2,952,872
- Қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзетуді өзгерту	1,240,883	-	-	-	1,240,883
- Шартта көзделген қызметтер үшін маржаны босату	(4,659,596)	-	-	-	(4,659,596)
Қайта сақтандыру сыйлықақысын бөлу	(905,167)	(624,355)	(96,640)	-	(1,626,162)
Туындаған шығындар мен өзге де байланысты шығыстарды өтеу	193,144	-	-	-	193,144
Туындаған шығындар бойынша міндеттемелерді өтеудің өзгеруі	-	555,339	-	-	555,339
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша таза (шығыс)/кіріс жиыны	(1,177,865)	(69,016)	(96,640)	-	(1,343,520)
Сақтандыру қызметінен нәтиженің жиыны	(1,470,225)	922,515	116,051	47,747	(383,911)

«Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ
2025 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы капиталдағы өзгерістер жөніндегі есеп

Көрсеткіштер	Қарыздарды сақтандыру	Басқа қаржылық шығындардан сақтандыру	Қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру	Басқа да ерікті сақтандыру	2024 жылғы жиыны
Сақтандыру бойынша кіріс					
Сақтандыру өтемінің қалған бөлігі бойынша міндеттемелердің өзгеруіне байланысты сомалар:					
- Күтілетін шығындар және басқа да байланысты шығындар	126,783	-	-	-	126,783
- Қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзетуді өзгерту	3,893,730	-	-	-	3,893,730
- Шартта көзделген қызметтер үшін маржаны босату	1,754,593	-	-	-	1,754,593
Сыйлықақыны бөлу	-	830,633	179,813	-	1,010,445
Сақтандыру бойынша түсімдердің жиыны (күтілетін шығындардың, өзгерістердің сомасы, түзету тәуекелі, маржаны босату)	5,775,106	830,633	179,813	-	6,785,552
Сақтандыру қызметтері бойынша шығыстар:					
Пайда болған шығындар мен басқа да байланысты шығындар бойынша өзгерістер	(8,834,836)	(362,714)	(309,688)	-	(9,507,238)
Аквизициялық ақша ағындарының амортизациясы	-	-	-	-	-
Ауыртпалығы бар шарттар бойынша шығындар / шығындарды қалпына келтіру	(9,338,871)	-	-	-	(9,338,871)
Пайда болған шығындар бойынша міндеттемелердің өзгеруі	7,256,551	61,090	441,353	-	7,758,994
Сақтандыру қызметтері бойынша шығыстардың жиыны (туындаған шығындар сомасы, ауыртпалық бойынша қалпына келтіру, туындаған шығындар бойынша өзгеріс)	(10,917,156)	(301,624)	131,665	-	(11,087,114)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша таза (шығыс)/кіріс:					
Шарттарды орындау бойынша ақша ағындарының өзгеруіне байланысты сомалар:					
- Күтілетін пайда болған шығындарды және өзге де байланысты шығыстарды өтеу	(290,674)	-	-	-	(290,674)
- Қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзетуді өзгерту	(209,521)	-	-	-	(209,521)
- Шартта көзделген қызметтер үшін маржаны босату	(182,117)	-	-	-	(182,117)
- Төленген сыйлықақылардан тәжірибеге негізделген түзетулер	-	-	-	-	-
Қайта сақтандыру сыйлықақысын бөлу	-	(237,448)	(56,429)	-	(293,878)
Ауыртпалығы бар шарттар бойынша шығындарды өтеу / шығындарды қалпына келтіру	414,368	-	-	-	414,368
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша таза (шығыс)/кіріс жиыны	(267,943)	(237,448)	(56,429)	-	(561,821)
Сақтандыру қызметінен нәтиженің жиыны	(5,409,994)	291,561	255,049	-	(4,863,384)

2025 жылы сақтандыру бойынша жиынтық кіріс 6,785,552 мың теңгеден 8,053,132 мың теңгеге дейін өсті, яғни 1,267,580 мың теңге артты. Бұл негізінен несие сақтандыруы бойынша қаржылық емес тәуекелге түзетудің 3,893,730 мың теңгеден 8,857,334 мың теңгеге өзгеріспен байланысты болды. Сонымен қатар, сақтандыру қызметтері бойынша шығыстар 2024 жылы 11,087,115 мың теңгеден 2025 жылы 7,093,523 мың теңгеге азайды, бұл несие сақтандыруы бойынша ауыр шарттардағы залалдардың елеулі қалпына келуінен туындады. Осы уақытта қайта сақтандыру бойынша таза шығыс 561,821 мың теңгеден 1,343,520 мың теңгеге дейін өсті, бұл қаржылық нәтижеге қосымша қысым жасады. Нәтижесінде сақтандыру қызметінен жиынтық залал 4,863,384 мың теңгеден 8,437,044 мың теңгеге дейін өсті.

2025 жылғы 31 желтоқсанда және 2024 жылғы 31 желтоқсанда қалған дисконтталмаған CSM-нің күтілетін танылуын, пайда немесе зиян құрамында, келесі кестеде талдау көрсетілген:

Дисконтталмаған CSM танылғанға дейінгі күтілетін жылдар саны	2025 жылғы	2024 жылғы	2025 жылғы	2024 жылғы
	31	31	31	31
	желтоқсан	желтоқсан	желтоқсан	желтоқсан
	<i>Шығарылған сақтандыру шарттары</i>		<i>Шығарылған қайта сақтандыру шарттары</i>	
1	833,408	527,850	-	5,744
2	63,212	73,846	-	-
3	38,715	43,168	-	-
4	8,213	24,120	-	-
5	308	12,097	-	-
6	-	4,161	-	-
Барлығы	943,856	685,242	-	5,744

2025 жылғы 31 желтоқсанда және 2024 жылғы 31 желтоқсанда пайда немесе шығын құрамында қалған дисконтталған CSM-ді күтілетін тануды талдау келесі кестеде келтірілген:

Дисконтталған CSM танылғанға дейінгі күтілетін жылдар саны	2025 жылғы	2024 жылғы	2025 жылғы	2024 жылғы
	31	31	31	31
	желтоқсан	желтоқсан	желтоқсан	желтоқсан
	<i>Шығарылған сақтандыру шарттары</i>		<i>Шығарылған қайта сақтандыру шарттары</i>	
1	767,065	497,552	-	5,414
2	49,361	62,109	-	-
3	25,753	32,503	-	-
4	4,675	16,226	-	-
5	151	7,269	-	-
Барлығы	847,005	615,659	-	5,414

10. Пайыздық кірістер

	2025 ж. мың теңге	2024 ж. мың теңге
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер		
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз сатып алу және кері сату шарттары («кері Репо»)	10,524,223	12,778,201
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	5,104,999	2,841,911
Банктердегі депозиттер және ақшалай қаражаттар мен олардың баламалары	3,970,269	1,729,478
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	1,009,961	1,159,565
	20,609,452	18,509,155

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатындардан басқа барлық борыштық құралдар бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептеу әдісі бойынша көрсетіледі. Мұндай есептеу пайыздық кірістер мен шығыстарға шарттың тараптары төлеген және алған және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын барлық комиссиялар мен төлемдерді, мәміле бойынша шығындарды, сондай-ақ барлық басқа сыйлықақыларды немесе жеңілдіктерді қамтиды. Номиналды пайыздық мөлшерлеменен есептелген пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар бойынша пайыздық кіріс.

11. Жалпы әкімшілік шығыстар

	2025 ж. мың теңге	2024 ж. мың теңге
Жалақы және сыйлықақылар	1,450,160	1,330,728
Консультациялық және кәсіби қызметтер	454,916	378,643
Жалдау шығындары	202,986	215,542
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	173,408	84,692
Іссапар шығындары	149,189	102,740
Іріктеу шығындары	114,883	42,454
Тозу және амортизация	76,468	64,738
Жарнама және маркетинг	70,715	63,028
Директорлар кеңесін ұстауға арналған шығыстар	62,529	56,500
Көлік шығындары	51,129	49,870
Оқу шығындары	50,173	42,989
Мүшелік жарналар	26,181	25,273
Байланыс қызметтері	32,525	24,488
Қызметкерлерді сақтандыру	9,120	15,724
Банктің қызметтері	4,731	5,998
Шаруашылық шығындар	7,435	79
Басқалары	254,338	208,352
	3,190,886	2,711,838

Агенттікке 2025 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға 112,860 мың теңге көлемінде қаржылық есептілік аудиті қызметтері көрсетілді (2024 жылы: 100,800 мың теңге), олар «Консультациялық және кәсіптік қызметтер» бабына әкімшілік шығыстардың құрамына кірді.

12. Табыс салығы бойынша шығыс

	2025 ж. мың теңге	2024 ж. мың теңге
Ағымдағы табыс салығы бойынша Шығыс	(4,357,856)	(3,953,138)
2024 жыл үшін Салық кодексіне енгізілген өзгерістерге байланысты төлеуге жататын қосымша корпоративтік табыс салығы (КТС)	(245,319)	-
Ағымдағы табыс салығының барлығы	(4,603,175)	(3,953,138)
Уақытша айырмашылықтардың пайда болуы мен қалпына келуіне, соның ішінде өту ережелеріне байланысты кейінге қалдырылған салық активтерінің мөлшерінің өзгерісі.	(4,658,067)	-
Уақытша айырмалардың туындауы мен қалпына келуі және бағалау резервінің өзгеруі нәтижесінде кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің мөлшерінің өзгеруі	-	815,660
Табыс салығы бойынша шығыстардың барлығы	54,892	(3,137,478)

2025 жылы ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша мөлшерлеме 20% құрайды (2024 жыл: 20%).

Пайдаға салынатын салық бойынша шығыс есепті кезең үшін салық салынғанға дейінгі пайда (шығын) көрсеткішін басшылықтың бүкіл қаржы жылындағы пайдаға салынатын салықтың орташа өлшенген жылдық мөлшерлемесін ең жақсы бағалауына тең мөлшерлемеге көбейту жолымен айқындалған сомада танылады.

Осылайша, қаржылық ақпараттағы тиімді салық мөлшерлемесі басшылықтың жылдық қаржылық есептілік үшін тиімді салық мөлшерлемесін бағалауынан өзгеше болуы мүмкін.

Табыс салығының тиімді мөлшерлемесін есептеу:

	2025 ж. мың теңге	%	2024 ж. мың теңге	%
Салық салуға дейінгі пайда	13,947,935	100	11,956,657	100
Табыс салығы бойынша қолданыстағы мөлшерлемеге сәйкес есептелген табыс салығы	(2,789,587)	(20)	(2,391,331)	(20)
Инвестициялық бағалы қағаздардан салық салынбайтын табыс	588,090	4	797,971	7
Регрессиялық талап бойынша таза шегерілмейтін шығын	(317,069)	(2)	1,266,957	11
Салық кодексіндегі өзгерістерге байланысты бұрын танылмаған салық активінің алдыңғы кезеңдерге қатысты танылуы	3,575,520	26	(2,769,603)	(23)
Салық мөлшерлемесінің өзгеруінің әсері (ҚР Ұлттық Банкіндегі орналастырылған салымдар бойынша – 10%, орталық банкпен «кері РЕПО» операциялары бойынша, мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша сыйақы)	(736,220)	(5)	-	-
Салық кодексіндегі өзгерістерге байланысты 2024 жылға қосымша төленуге жататын КТС	(245,319)	(2)	-	-
Басқа салық салынбайтын кірістер / шығыстар	(20,723)	(0)	(41,471)	-
	54,892	0	(3,137,478)	(26)

Қазақстан Республикасының Салық кодексінің 783-бабына сәйкес, 2025 жылы Салық кодексінің жекелеген нормаларының қолданысы уақытша тоқтатылды. Соның нәтижесінде мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі кірістер, сондай-ақ бір жылға дейінгі мерзімге жасалған репо операциялары бойынша кірістер мен шығыстар 10%

мөлшерлеме бойынша корпоративтік табыс салығына жатады. Аталған мөлшерлеме уақытша сипатқа ие және тек 2025 жылы ғана қолданылады.

Сондай-ақ Салық кодексіне енгізілген өзгерістерге және Агенттікке корпоративтік табыс салығы (КТС) бойынша салық шегерімдерінің қолданылуына байланысты 2024 жыл үшін КТС бойынша қосымша декларация ұсынылды. Түзетулердің нәтижесі бойынша 2024 жылға төленуге жататын КТС сомасы 245,319 мың теңгені құрады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері

Қаржылық есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттемелердің құны мен салық салынатын базаны есептеу мақсаттары үшін пайдаланылатын сомалар арасында туындайтын уақытша айырмашылықтар 2025 жылғы 31 желтоқсандағы және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелердің пайда болуына әкеледі.

2024 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша Агенттікте кейінге қалдырылған салық активі пайда болды, алайда Агенттік оны танымаған, себебі салық активін болашақта пайдалану мүмкіндігі мен болашақтағы салық төлемдерінің деңгейі бойынша белгісіздік жоғары болды.

2025 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша Агенттік 4,657,709 мың теңге мөлшерінде есептік кейінге қалдырылған салық активін таныды. Аталған сома ҚЕХС 4-тен IFRS 17 Insurance Contracts («Сақтандыру шарттары») стандартына көшу нәтижесінде туындаған уақытша айырмалар негізінде қалыптасты.

Көрсетілген уақытша айырмаларды реттеу Қазақстан Республикасы Салық кодексінің 844-бабында көзделген «Сақтандыру, қайта сақтандыру шарттары бойынша кірістер мен шегерімдерге қатысты өтпелі ережелерге» сәйкес жүзеге асырылады. Аталған бап ҚЕХС 17-ні қолдануға байланысты 2026 жылғы 1 қаңтардан 31 желтоқсанға дейінгі есепті салық кезеңінде кірістер мен шегерімдерді танудың арнайы тәртібін белгілейді.

Осы бапқа сәйкес 2026 жылы кірістер құрамында танылуға тиіс:

- 2023 жылға арналған жылдық аудиттелген қаржылық есептілікте ҚЕХС 17-ге көшу нәтижесінде көрсетілген өткен жылдардың бөлінбеген пайдасының ұлғаю сомасы;
- уәкілетті органдар белгілеген есептілік бойынша таза пайда мен 2023–2025 жылдарға арналған аудиттелген қаржылық есептілік бойынша таза пайда арасындағы теріс айырма.

Сонымен қатар, шегерімдерге жатқызуға жол беріледі:

- ҚЕХС 17-ге көшу кезінде 2023 жыл бойынша өткен жылдардың бөлінбеген пайдасының азаю сомасы;
- көрсетілген таза пайда көрсеткіштері арасындағы оң айырма.

844-баптың 3-тармағына сәйкес аталған ережелер «Экспорттық-кредиттік агенттік» акционерлік қоғамына қолданылады. Кейінге қалдырылған салық активінің бағалануы есепті күнге қолданыстағы салық заңнамасының талаптары негізінде жүргізілді.

2025 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі уақыт айырмашылықтарының шамасының өзгеруі келесідей ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	2025 жылғы 1 қаңтардағы мәліметтер бойынша қалдық	Есепті кезеңдегі пайда немесе зиян құрамында көрсетілді	2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(9,966)	(19,481)	(29,447)
Демалыс резерві және бонустар	62,797	17,823	80,620
Әкімшілік-шаруашылық қызмет бойынша провизиялар	20,160	2,016	22,176
ҚЕХС 17 әсері	-	4,657,709	4,657,709
Жиынтық кейінге қалдырылған салық активі	72,991	4,658,067	4,731,058

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар ішіндегі уақыт айырмашылықтарының шамасының өзгеруі келесідей ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	2024 жылғы 1 қаңтардағы мәліметтер бойынша қалдық	Кезеңдегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілген	2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша қалдық
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(956)	(9,010)	(9,966)
Демалыс резерві және бонустар	49,540	13,257	62,797
Әкімшілік-шаруашылық қызмет бойынша провизиялар	6,160	14,000	20,160
ҚЕХС 17 әсері	(797,413)	797,413	-
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесінің жиыны	(742,669)	815,660	72,991

13. Ақшалай қаражат және оның баламалары

2025 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есепте көрсетілген ақша қаражаттары мен олардың баламалары:

	2025 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Ағымдағы шоттардағы және банктердегі талап етілгенге дейінгі депозиттердегі ақшалай қаражат		
- ВВВ+ және ВВВ- аралығындағы кредиттік рейтингімен	3,277,634	656,784
- ВВ- және ВВ+ аралығындағы кредиттік рейтингімен	595,986	2,191,603
- рейтингі жоқ	-	696
«Кері РЕПО» шарттары		
- ВВВ + және ВВВ- аралығындағы кредиттік рейтингімен	45,028,873	78,685,558
- ВВ+ және ВВ- аралығындағы кредиттік рейтингімен	1,046,684	-
- В- және В+ аралығындағы кредиттік рейтингімен	7,505,915	-
	57,455,092	81,534,641
Шығынға арналған бағалау резерві	(541)	(1,460)
Барлық ақшалай қаражат пен олардың баламалары	57,454,551	81,533,181

«Кері РЕПО» шарттары

	2025 ж. 31 желтоқсан Әділ құн мың теңге	2025 ж. 31 желтоқсан Баланстық құн мың теңге
Корпоративтік бағалы қағаздар	52,915,003	53,581,472
	52,915,003	53,581,472
	2024 ж. 31 желтоқсан Әділ құн мың теңге	2024 ж. 31 желтоқсан Баланстық құн мың теңге
Қазақстандық мемлекеттік бағалы қағаздар	24,115,817	24,124,459
Корпоративтік бағалы қағаздар	53,673,096	54,561,099
	77,788,913	78,685,558

Ақшалай қаражат және ақшалай қаражаттың баламалары Қолма-қол ақша және ақша қаражаттарының баламалары бұл қолма-қол ақшаның белгілі бір сомасына оңай айырбасталатын және құнының шамалы өзгеруіне ұшырайтын баптар болып табылады. Қолма-қол ақша мен ақша қаражаттарының баламалары бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз кері РЕПО шарттарын қамтиды. Ұсыну сәтінде үш айдан астам мерзімге пайдалануға қатысты шектеулер бар қаражат қаржы жағдайы туралы есепте де, ақша қаражатының қозғалысы

туралы есепте де ақша қаражаты мен ақша қаражатының баламаларының құрамынан шығарылады. Ақша қаражаттары мен ақша қаражаттарының баламалары амортизацияланған күн бойынша көрсетіледі, себебі: (i) олар шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұсталады және бұл ақша ағындары тек негізгі қарыз бен пайыз есебінен төлемдер болып табылады және (ii) олар пайда немесе шығын арқылы әділ күн бойынша бағаланатын санатқа жатқызылмайды.

Кредиттік рейтингтер «Standard&Poor's» кредиттік агенттігінің стандарттарына немесе осыған ұқсас халықаралық агенттіктің баламаларына сәйкес ұсынылады.

Рейтингі жоқ қаржы құралдары бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резервтерді есептеу мақсатында Агенттік Бас Агенттіктің кредиттік рейтингін қолданады.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша барлық ақша қаражаттары мен олардың баламалары кредиттік тәуекел деңгейінің 1-сатысына жатқызылды.

2025 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша Агенттікте 1 эмитент бойынша қалдықтар болды («Кері Репо» шарттары бойынша), олардың үлесі өз капиталының 10%-нан астамын құрады.

2025 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша аталған эмитенттер бойынша қалдықтар көлемі 33,956,516 мың теңгені құрады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Агенттіктің 3 эмитентте қалдықтары болды («Кері Репо» шарттары бойынша), олардың үлесіне меншікті капиталдың 10% - дан астамы тиесілі.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы эмитенттер бойынша қалдықтардың көлемі 73,838,898 мың теңгені құрайды.

14. Банктердегі депозиттер

	2025 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
- ВВВ+ және ВВВ- аралығындағы кредиттік рейтингімен	46,608,978	2,236,852
- ВВ- және ВВ+ аралығындағы кредиттік рейтингімен	39,420,990	29,857,062
- В- және В+ аралығындағы кредиттік рейтингімен	3,514,897	-
	89,544,865	32,093,914
Шығынға арналған бағалау резерві	(184,577)	(90,780)
Банктердегі депозиттердің барлығы	89,360,288	32,003,134

Кредиттік рейтинг «Standard&Poor's» кредиттік агенттігінің стандарттарына немесе осыған ұқсас халықаралық агенттіктің баламаларына сәйкес ұсынылған.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі депозиттер кредиттік тәуекел деңгейінің 1-сатысына жатқызылды.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі шоттар мен депозиттер бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемелері жылына 7.5%-дан 17.6%-ға дейін құрайды (2024 жылғы 31 желтоқсан: 7.25%-дан 14.80%-ға дейін).

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі шоттар мен депозиттер бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемелері жылына 1.75%-дан 3.0%-ға дейін құрайды (2024 жылғы 31 желтоқсан: 1%-дан 3.5%-ға дейін).

2025 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша Агенттікте 3 банктегі қалдықтар болған, олардың әрқайсысы өз капиталының 10%-дан астамын құраған. Осындай қалдықтардың жиынтық көлемі 31 желтоқсан 2025 жылғы жағдай бойынша 70,821,556 мың теңге болды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша Агенттіктің 1 банкте қалдығы болды, олардың үлесіне меншікті капиталдың 10%-дан астамы тиесілі. Осы банктегі қалдықтардың көлемі 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша 13,201,528 мың теңгені құрайды.

Шығынға бағалау резервінің қозғалысы

мың теңге	1-кезең	
	2025 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан
Кезеңнің басында	92,240	82,067
Шығындарға арналған бағалау резервінің таза өзгеруі	92,878	10,173
Кезеңнің соңында	185,118	92,240

15. Инвестициялық бағалы қағаздар

	2025 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын	43,326,206	45,818,084
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	7,190,549	16,074,081
	50,516,755	61,892,165
	2025 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын		
Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары		
«BBB+» - «BBB-» кредиттік рейтингімен	28,379,086	30,366,599
Шет мемлекеттердің мемлекеттік облигациялары		
«AA+» кредиттік рейтингімен	292,361	290,348
Мемлекеттік облигацияларының жиыны	28,671,447	30,656,947
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары		
«AAA» кредиттік рейтингімен	8,603,438	9,439,787
«BBB+» - «BBB-» кредиттік рейтингімен		-
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздарының жиыны	8,603,438	9,439,787
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары		
«BBB+» - «BBB-» кредиттік рейтингімен	6,051,321	5,721,350
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигацияларының жиыны	6,051,321	5,721,350
	43,326,206	45,818,084
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын		
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары		
«BBB+» - «BBB-» кредиттік рейтингімен	534,250	10,138,749
- рейтингі жоқ	5,223,462	5,482,528
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигацияларының жиыны	5,757,712	15,621,277
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары		
«AAA» кредиттік рейтингімен	996,364	-
«BBB+» - «BBB-» кредиттік рейтингімен		
- рейтингі жоқ	436,473	452,804
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздарының жиыны	1,432,837	452,804
	7,190,549	16,074,081

Жеткізу осы нарық үшін заңнамада немесе іскерлік айналым әдет-ғұрыптарында белгіленген мерзімдерде жүргізілуі тиіс қаржы активтерін сатып алу және сату («стандартты шарттарда» сатып алу және сату) мәміле жасалған күні, яғни Агенттік қаржы активін сатып алуға немесе сатуға міндеттенетін күні көрсетіледі.

Бизнес-модельді бағалау

Агенттік актив ұсталатын бизнес-модельдің мақсатын қаржы құралдары портфолиосы деңгейінде бағалайды, өйткені бұл бизнесті басқару тәсілін және ақпараттың басшылыққа қалай ұсынылатындығын жақсы көрсетеді.

Агенттік келесі ақпаратты талдайды:

- Портфельді басқару үшін белгіленген саясаттар мен мақсаттар, сондай-ақ аталған саясаттарды іс жүзінде іске асыру. Атап айтқанда, басқару стратегиясы шартта көзделген пайыздық кірісті алуға, пайыздық мөлшерлемелердің белгілі бір құрылымын сақтауға, қаржылық активтерді өтеу мерзімдерінің осы активтерді қаржыландыру үшін пайдаланылатын қаржылық міндеттемелерді өтеу мерзімдеріне сәйкестігін қамтамасыз етуге немесе активтерді сату арқылы ақша ағындарын жүзеге асыруға бағытталған ба.
- Портфельдің тиімділігі қалай бағаланады және бұл ақпарат Агенттік басшылығының назарына қалай жеткізіледі.
- Бизнес-модельдің өнімділігіне әсер ететін тәуекелдер (және осы бизнес-модельде ұсталатын қаржылық активтер) және осы тәуекелдерді басқару қалай жүзеге асырылады.
- Портфельді басқаруға жауапты менеджерлердің сыйақысы қалай жүзеге асырылады (мысалы, бұл сыйақы көрсетілген активтердің әділ құнына немесе активтер бойынша шартта көзделген ақша ағындарына байланысты ма).
- Өткен кезеңдердегі сатылымның жиілігі, көлемі және уақыты, мұндай сатылымның себептері, сондай-ақ сатудың болашақ деңгейіне қатысты күтулер. Алайда, сату деңгейлері туралы ақпарат оқшауланбайды, бірақ Агенттіктің қаржылық активтерді басқару мақсатына қалай қол жеткізетінін және ақша ағындарының қалай жүзеге асырылатындығын біртұтас талдау шеңберінде қарастырылады.

Қарызды өтегенге дейін ұстауға арналған қаржылық активтер келісімшартта көрсетілген ақшалай ағындарды алу мақсатында ұсталады. Қазіргі уақытта қаржылық активтер портфелін басқару кезінде 2 жылға дейінгі мерзімге шығарылған бағалы қағаздар мен салымдар, соның ішінде экспортерлерді қаржылай қолдауға бағытталған негізгі қызмет аясында орналастырылған салымдар, «Келісімшарт бойынша ақшалай ағындарды алу үшін ұстау» бизнес-моделіне жатқызылады. Сонымен қатар, бағалы қағаздар алғаш танылған кезде нарық конъюнктурасына және бағалы қағаздардың шығару шарттарына байланысты кез келген басқа бизнес-модельге жатқызылуы мүмкін.

Өтелгенге дейін ұстауға және сату мақсатында арналған қаржылық активтер келісімшартта көрсетілген ақшалай ағындарды алу және активті сату арқылы пайдалану мақсатында ұсталады. Қоғамның қызметін ескере отырып, 2 жылдан астам мерзімге шығарылған бағалы қағаздар портфелін басқару кезінде Агенттік оларды «Келісімшарт бойынша ақшалай ағындарды алу және/немесе сату үшін ұстау» бизнес-моделіне жатқызады, бұл сақтандыру оқиғалары бойынша мүмкін төлемдерді бағалы қағаздарды сату арқылы жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Кредиттік рейтингтер «Standard&Poor's» кредиттік агенттігінің стандарттарына немесе басқа халықаралық агенттіктердің баламаларына сәйкес ұсынылады.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Агенттік "City Transportation Systems" ЖШС облигацияларына иелік етті. Осы облигациялар бойынша халықаралық рейтингтік агенттіктердің рейтингтері жоқ, алайда Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің кепілдігі бар.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша теңгемен номиналданған инвестициялық бағалы қағаздар бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемелері жылдық 5.49%-дан 18.0%-ға дейін өзгерді (2024 жылғы 31 желтоқсан: 5.49%-дан 15.25%-ға дейін).

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша АҚШ доллармен номиналданған инвестициялық бағалы қағаздар бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемелері жылдық 5.02%-дан 5.72%-ға дейін өзгерді (2024 жылғы 31 желтоқсан: 5.02%-дан 5.72%-ға дейін).

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша канадалық доллармен ированные инвестициялық бағалы қағаздар бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемелері жылдық 4.31% құрады (2024 жылғы 31 желтоқсан: 5.38%).

2025 жылғы 31 желтоқсандағы және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша және басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын барлық инвестициялық бағалы қағаздар кредиттік тәуекелдің 1-сатысына жатқызылды. «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС сәйкес, 2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резервтер көлемі 76,988 мың теңгені құрады (2024 жылғы 31 желтоқсан: 80,597 мың теңге).

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Агенттік 1 эмитенттің қаржы құралдарына иелік етті, олардың үлесіне меншікті капиталдың 10% - дан астамы тиесілі. 2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы эмитенттер бойынша қалдықтар көлемі 28,379,086 мың теңгені құрайды (2024 жылғы 31 желтоқсанда: 30,366,598 мың теңге мөлшерінде қалдықтары бар 1 эмитент).

16. Сақтандыру активтері мен міндеттемелері

2025 жылғы 31 желтоқсандағы және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы GMM және PAA бойынша LRC және LIC салыстыру:

	Жалпы бағалау моделі бойынша қамтудың қалған бөлігі бойынша міндеттемелер		Сыйлықақыны бөлу әдісі бойынша жабудың қалған бөлігі бойынша міндеттемелер	Жалпы бағалау моделі бойынша туындаған сақтандыру шығындары бойынша міндеттемелер	Сыйлықақыны бөлу әдісі бойынша туындаған сақтандыру шығындары бойынша міндеттемелер	Барлығы
	Шығын компонентін қоспағанда	Шығын компоненті	Болашақ ақша ағындарының келтірілген құны		Болашақ ақша ағындарының келтірілген құны	
2025 жылғы 1 қаңтардағы сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	5,050,162	22,122,958	265,861	24,608,944	675,642	52,723,567
2025 жылғы 1 қаңтардағы сақтандыру шарттары бойынша активтер	-	-	(179,871)	-	-	(179,871)
сақтандыру бойынша кіріс:	(5,857,848)	-	(2,195,284)	-	-	(8,053,132)
Сақтандыру қызметтері бойынша шығыстар:						
пайда болған сақтандыру шығындары және сақтандыру қызметтері бойынша келтірілген өзге де шығыстар;	1,886,462	-	-	(7,574,379)	860,035	(4,827,882)
аквизициялық ақша ағындарының амортизациясы	-	-	65,352	-	-	65,352
өткен кезеңдердегі қызметтерге қатысты өзгерістер	-	-	17,928	(2,862,422)	-	(2,844,494)
Ауыртпалығы бар шарттар топтары бойынша шығындар және осындай шығындарды қалпына келтіру	-	14,700,547	-	-	-	14,700,547
Сақтандыру қызметтері бойынша шығыстардың жиыны	1,886,462	14,700,547	83,280	(10,436,801)	860,035	7,093,523
Сақтандыру қызметінің нәтижесі	(3,971,386)	14,700,547	(2,112,004)	(10,436,801)	860,035	(959,609)
шығарылған сақтандыру шарттары бойынша қаржылық шығыстар немесе кірістер	(1,141,984)	2,954,279	-	-	-	1,812,295
Жиынтық табыстың құрамында танылған сомалардың жиынтығы	(5,113,370)	17,654,826	(2,112,004)	(10,436,801)	860,035	852,689
кезеңдегі ақша ағындары:						
шығарылған сақтандыру шарттары бойынша алынған сыйлықақылар (немесе ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша төленген) аквизициялық ақша ағындарын қоспағанда, пайда болған сақтандыру шығындары бойынша төлемдер және шығарылған сақтандыру шарттары бойынша төленген (не ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша өтелген) сақтандыру қызметтері бойынша өзге де шығыстар;	2,985,072	-	1,302,396	-	-	4,287,468
аквизициялық ақша ағындары	(1,886,462)	-	-	(875,579)	-	(2,762,041)
Ақша ағындарының жиыны	1,098,610	-	1,090,722	(875,879)	-	1,313,753
2025 жылғы 31 желтоқсандағы сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	1,040,231	39,777,784	320,568	13,296,564	1,535,677	55,970,824
2025 жылғы 31 желтоқсандағы сақтандыру шарттары бойынша активтер	(4,829)	-	(1,255,860)	-	-	(1,260,689)

«Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ

2025 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы капиталдағы өзгерістер жөніндегі есеп

	Жалпы бағалау моделі бойынша қамтудың қалған бөлігі бойынша міндеттемелер		Сыйлықақыны бөлу әдісі бойынша жабудың қалған бөлігі бойынша міндеттемелер	Жалпы бағалау моделі бойынша туындаған сақтандыру шығындары бойынша міндеттемелер	Сыйлықақыны бөлу әдісі бойынша туындаған сақтандыру шығындары бойынша міндеттемелер	
	Шығын компонентін қоспағанда	Шығын компоненті	Болашақ ақша ағындарының келтірілген құны		Болашақ ақша ағындарының келтірілген құны	Барлығы
2024 жылғы 1 қаңтардағы сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	4,828,392	10,485,420	335,131	18,488,673	275,780	34,413,396
2024 жылғы 1 қаңтардағы сақтандыру шарттары бойынша активтер	(56,622)	-	(146,200)	-	-	(202,822)
сақтандыру бойынша кіріс:	(5,775,106)	-	(1,010,446)	-	-	(6,785,552)
Сақтандыру қызметтері бойынша шығыстар:						
пайда болған сақтандыру шығындары және сақтандыру қызметтері бойынша келтірілген өзге де шығыстар:	994,264	-	-	7,840,572	672,402	9,507,238
өткен кезеңдердегі қызметтерге қатысты өзгерістер	-	-	-	(7,256,551)	(502,443)	(7,758,994)
Ауыртпалығы бар шарттар топтары бойынша шығындар және осындай шығындарды қалпына келтіру	-	9,338,871	-	-	-	9,338,871
Сақтандыру қызметтері бойынша шығыстардың жиыны	994,264	9,338,871	-	584,021	169,959	11,087,114
Сақтандыру қызметінің нәтижесі	(4,780,842)	9,338,871	(1,010,446)	584,021	169,959	4,301,563
шығарылған сақтандыру шарттары бойынша қаржылық шығыстар немесе кірістер	384,825	2,298,667	-	-	-	2,683,492
Жиынтық табыстың құрамында танылған сомалардың жиынтығы	(4,396,017)	11,637,538	(1,010,446)	584,021	169,959	6,985,055
кезеңдегі ақша ағындары:						
шығарылған сақтандыру шарттары бойынша алынған сыйлықақылар (немесе ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша төленген) аквизициялық ақша ағындарын қоспағанда, пайда болған сақтандыру шығындары бойынша төлемдер және шығарылған сақтандыру шарттары бойынша төленген (не ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша өтелген) сақтандыру қызметтері бойынша өзге де шығыстар:	(994,264)	-	-	5,536,250	229,904	4,771,890
Ақша ағындарының жиыны	4,674,409	-	1,267,246	5,536,250	229,904	11,707,809
2024 жылғы 31 желтоқсандағы сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	5,050,162	22,122,958	265,860	24,608,944	675,643	52,723,567
2024 жылғы 31 желтоқсандағы сақтандыру шарттары бойынша активтер	-	-	(179,871)	-	-	(179,871)

2025 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша сақтандыру шарттары бойынша жиынтық міндеттемелер 55,970,824 мың теңге болды, бұл 2024 жылғы 31 желтоқсанмен салыстырғанда 52,723,567 мың теңге 3,247,257 мың теңгеге өскен, негізінен жалпы бағалау моделіне (GMM) сәйкес қалған жабын бойынша міндеттемелердің 27,173,120 мың теңгеден 40,818,015 мың теңгеге өсуіне байланысты. Сонымен қатар, GMM бойынша туындаған залалдар бойынша міндеттемелер 24,608,944 мың теңгеден 13,296,564 мың теңгеге төмендеді, бұл күтілетін төлемдердің қайта бағалануы және ауыр шарттардағы келісімдер бойынша залалдардың 14,700,547 мың теңгеге қалпына келуіне байланысты.

Есепті кезеңнің басына және соңына сақтандыру шарттарын бағалау компоненттерін салыстыру. РАА моделі бойынша бағаланатын сақтандыру шарттары бойынша қамтудың қалған бөлігі бойынша міндеттемелер салыстыруға енгізілмеген.

	Болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын бағалау	Қаржылық емес тәуекелдік түзету	Шартта көзделген қызметтер үшін маржа	Жалпы бағалау моделі бойынша туындаған сақтандыру шығындары бойынша міндеттемелер	Барлығы
2025 ж.					
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	17,104,128	9,380,951	688,041	24,608,944	51,782,064
Сақтандыру шарттары бойынша активтер	-	-	-	-	-
2025 жылғы 1 қаңтарға жиыны	17,104,128	9,380,951	688,041	24,608,944	51,782,064
ағымдағы кезеңдегі қызметтерге қатысты өзгерістер:					
көрсетілген қызметтерді көрсету мақсатында пайда немесе шығын құрамында танылған шартта көзделген қызметтер үшін маржа шамасы	-	-	(832,655)	-	(832,655)
Болашақ немесе өткен кезеңдердің қызметтеріне жатпайтын қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзетудің өзгеруі	-	(8,839,233)	-	-	(8,839,233)
тәжірибеге негізделген түзетулер	(17,104,784)	-	-	-	(17,104,784)
	(17,104,784)	(8,839,233)	(832,655)	-	(26,776,672)
болашақ кезеңдердің қызметтеріне қатысты өзгерістер:					
шартта көзделген қызметтер үшін маржаны түзететін бағалардың өзгеруі	(151,197)	(62,279)	213,476	-	-
ауыртпалығы бар шарттар топтары бойынша шығындар және осындай шығындарды қалпына келтіру	21,502,694	8,857,170	-	-	30,359,864
бастапқыда кезең ішінде танылған шарттар	4,565,231	2,580,738	-	-	7,145,969
	25,916,728	11,375,629	213,476	-	37,505,833
өткен кезеңдердің қызметтеріне қатысты өзгерістер:					
пайда болған сақтандыру шығындарына қатысты шарттарды орындау бойынша ақша ағындарындағы өзгерістер	-	-	-	(10,436,801)	(10,436,801)
Сақтандыру қызметі бойынша нәтиже	8,811,944	2,536,396	(619,179)	(10,436,801)	292,360
шығарылған сақтандыру шарттары бойынша қаржылық шығыстар немесе кірістер	1,105,788	664,785	41,722	-	1,812,295
Жиынтық табыстың құрамында танылған сомалардың жиынтығы кезеңдегі ақша ағындары:	9,917,732	3,201,181	(577,457)	(10,436,801)	2,104,655
шығарылған сақтандыру шарттары бойынша алынған сыйлықақылар (немесе ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша төленген) аквизициялық ақша ағындарын қоспағанда, пайда болған сақтандыру шығындары бойынша төлемдер және шығарылған сақтандыру шарттары бойынша төленген (не ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша өтелген) сақтандыру қызметтері бойынша өзге де шығыстар;	2,985,072	-	-	-	2,985,072
	(1,886,462)	-	-	(875,579)	(2,762,041)
2025 жылғы 31 желтоқсандағы жиыны	28,120,470	12,582,132	110,584	13,296,564	54,109,750
Соңындағы сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	28,238,041	12,568,541	11,433	13,296,564	54,114,579
Соңындағы сақтандыру шарттары бойынша активтер	(117,571)	13,591	99,151	-	(4,829)
2025 жылғы 31 желтоқсандағы жиыны	28,120,470	12,582,132	110,584	13,296,564	54,109,750

«Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ
2025 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы капиталдағы өзгерістер жөніндегі есеп

	Болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын бағалау	Қаржылық емес тәуекелдік түзету	Шартта көзделген қызметтер үшін маржа	Жалпы бағалау моделі бойынша туындаған сақтандыру шығындары бойынша міндеттемелер	Барлығы
2024 ж.					
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	9,515,624	5,187,186	611,002	18,488,673	33,802,485
Сақтандыру шарттары бойынша активтер	(880,118)	428,066	395,430	-	(56,622)
2024 жылғы 1 қаңтарға жиыны	8,635,506	5,615,252	1,006,432	18,488,673	33,745,863
ағымдағы кезеңдегі қызметтерге қатысты өзгерістер:					
көрсетілген қызметтерді көрсету мақсатында пайда немесе шығын құрамында танылған шартта көзделген қызметтер үшін маржа шамасы	-	-	(1,907,043)	-	(1,907,043)
Болашақ немесе өткен кезеңдердің қызметтеріне жатпайтын қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзетудің өзгеруі	-	(3,947,656)	-	-	(3,947,656)
тәжірибеге негізделген түзетулер	(7,671,994)	-	-	-	(7,671,994)
	(7,671,994)	(3,947,656)	(1,907,043)	-	(13,526,693)
болашақ кезеңдердің қызметтеріне қатысты өзгерістер:					
шартта көзделген қызметтер үшін маржаны түзететін бағалардың өзгеруі ауыртпалығы бар шарттар топтары бойынша шығындар және осындай шығындарды қалпына келтіру	(654,343)	(429,518)	1,083,861	-	-
бастапқыда кезең ішінде танылған шарттар	8,616,305	5,655,840	-	-	14,272,145
	1,906,052	1,581,683	324,841	-	3,812,576
	9,868,014	6,808,005	1,408,702	-	18,084,721
өткен кезеңдердің қызметтеріне қатысты өзгерістер:					
пайда болған сақтандыру шығындарына қатысты шарттарды орындау бойынша ақша ағындарындағы өзгерістер	-	-	-	584,021	584,021
Сақтандыру қызметі бойынша нәтиже	2,196,020	2,860,349	(498,340)	584,021	5,142,050
шығарылған сақтандыру шарттары бойынша қаржылық шығыстар немесе кірістер	1,598,192	905,350	179,949	-	2,683,491
Жиынтық табыстың құрамында танылған сомалардың жиынтығы кезеңдегі ақша ағындары:	3,794,212	3,765,699	(318,391)	584,021	7,825,541
шығарылған сақтандыру шарттары бойынша алынған сыйлықақылар (немесе ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша төленген) аквизициялық ақша ағындарын қоспағанда, пайда болған сақтандыру шығындары бойынша төлемдер және шығарылған сақтандыру шарттары бойынша төленген (не ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша өтелген) сақтандыру қызметтері бойынша өзге де шығыстар;	5,668,672	-	-	-	5,668,672
	(994,264)	-	-	5,536,250	4,541,986
Ақша ағындарының жиыны	4,674,408	-	-	5,536,250	10,210,659
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жиыны	17,104,126	9,380,951	688,041	24,608,944	51,782,062
Соңындағы сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	17,104,126	9,380,951	688,041	24,608,944	51,782,062
Соңындағы сақтандыру шарттары бойынша активтер	-	-	-	-	-
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жиыны	17,104,126	9,380,951	688,041	24,608,944	51,782,062

2025 жылғы 31 желтоқсан және 2024 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша GMM және PAA бойынша LRC және LIC қайтасақтандыру сәйкестендіруі:

	Жалпы бағалау моделіне сәйкес қалған жабу бөлігінің міндеттемелері	Премияны бөлу әдісі бойынша қалған жабу бөлігінің міндеттемелері	Жалпы бағалау моделіне сәйкес туындаған сақтандыру зияндары бойынша міндеттемелер	Премияны бөлу әдісі бойынша туындаған сақтандыру зияндары бойынша міндеттемелер	Барлығы
		Келешектегі ақшалай ағындардың дисконтталған құны		Келешектегі ақшалай ағындардың дисконтталған құны	
Қайтасақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер 2025 жылғы 1 қаңтарда:	-	(314,105)	-	-	(314,105)
Қайтасақтандыру шарттары бойынша активтер 2025 жылғы 1 қаңтарда	1,324,145	35,068	-	29,138	1,388,351
Сақтандыру қызметінің нәтижесі	(1,117,865)	(720,994)	-	555,339	(1,343,520)
Шығарылған қайта сақтандыру шарттары бойынша қаржылық шығындар немесе кірістер	86,787	-	-	-	86,787
Жалпы кіріс құрамында танылған сомалар	(1,091,078)	(720,994)	-	555,339	(1,256,733)
Кезең бойынша ақшалай ағындар					
Шығарылған қайта сақтандыру шарттары бойынша алынған сияқылар (немесе ұсталған шарттар бойынша төленген сыйақылар)	598,159	520,977	-	-	1,119,136
Аквизициялық ақшалай ағындар	-	-	-	-	-
Ақшалай ағындардың жалпы сомасы	598,159	520,977	-	-	1,119,136
Қайтасақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер 2025 жылғы 31 желтоқсанда	(120,624)	(506,191)	-	-	(626,815)
Қайтасақтандыру шарттары бойынша активтер 2025 жылғы 31 желтоқсанда	951,850	27,137	-	584,477	1,563,464

	Жалпы бағалау моделіне сәйкес қалған жабу бөлігінің міндеттемелері	Премияны бөлу әдісі бойынша қалған жабу бөлігінің міндеттемелері	Жалпы бағалау моделіне сәйкес туындаған сақтандыру зияндары бойынша міндеттемелер	Премияны бөлу әдісі бойынша туындаған сақтандыру зияндары бойынша міндеттемелер	Барлығы
		Келешектегі ақшалай ағындардың дисконтталған құны		Келешектегі ақшалай ағындардың дисконтталған құны	
Қайтасақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер 2025 жылғы 1 қаңтарда:	-	(65,573)	-	-	(65,573)
Қайтасақтандыру шарттары бойынша активтер 2025 жылғы 1 қаңтарда	877,480	33,505	-	-	910,985
Сақтандыру қызметінің нәтижесі	(267,943)	(293,878)	-	-	(561,821)
Шығарылған қайта сақтандыру шарттары бойынша қаржылық шығындар немесе кірістер	110,958	-	-	-	110,958
Жалпы кіріс құрамында танылған сомалар	(156,985)	(293,878)	-	-	(450,863)
Кезең бойынша ақшалай ағындар					
Шығарылған қайта сақтандыру шарттары бойынша алынған сияқылар (немесе ұсталған шарттар бойынша төленген сыйақылар)	603,650	46,909	-	29,138	679,697
Аквизициялық ақшалай ағындар	-	-	-	-	-
Ақшалай ағындардың жалпы сомасы	603,650	46,909	-	-	650,559
Қайтасақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер 2025 жылғы 31 желтоқсанда	-	(314,105)	-	-	(314,105)
Қайтасақтандыру шарттары бойынша активтер 2025 жылғы 31 желтоқсанда	1,324,145	35,068	-	29,138	1,388,351

Міндетті және міндеттемесіз шарттар туралы ақпарат

	2025 жылғы 31 желтоқсан				2024 жылғы 31 желтоқсан			
	Сатып алынған ауыртпалықсыз шарттар	Пайда болған ауыртпалықсыз шарттар	Пайда болған ауыртпалығы бар шарттар	Барлығы	Сатып алынған ауыртпалықсыз шарттар	Пайда болған ауыртпалықсыз шарттар	Туындаған ауыртпалығы бар шарттар	Барлығы
Шығарылған сақтандыру шарттары								
Болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын бағалау								
Шағымдар және басқа да тікелей байланысты шығындар	-	-	6,528,830	6,528,830	-	102,312	4,335,075	4,437,387
Болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын бағалау	-	-	6,528,830	6,528,830	-	102,312	4,335,075	4,437,387
Болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын бағалау	-	-	(1,963,599)	(1,963,599)	-	(458,404)	(2,072,931)	(2,531,335)
Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету	-	-	2,580,738	2,580,738	-	31,251	1,550,432	1,581,683
CSM	-	-	-	-	-	324,841	-	324,841
Есепті кезеңде танылған шарттардан сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелерді ұлғайту	-	-	7,145,969	7,145,969	-	-	3,812,576	3,812,576

17. Меншікті капитал

(а) Акционерлік капитал

мың теңге	Жай акциялар	Жай акциялар
	2025 ж.	2024 ж.
Шығаруға рұқсат етілген (жай акциялар)	92,000	92,000
Шығарылған және айналыстағы (жай акциялар)	91,460	91,440
Акциялар саны	87,300	87,300
Номиналды құны, мың теңге	266	266
Акциялар саны	2,780	2,780
Номиналды құны, мың теңге	5,000	5,000
Акциялар саны	1,360	1,360
Номиналды құны, мың теңге	50,000	50,000
Акциялар саны	20	-
Номиналды құны, мың теңге	1,000,000	-
Шығарылды және толық төленді, мың теңге	125,100,000	105,100,000

2025 жылғы 29 шілдедегі Бас директорлар кеңесінің шешімімен (протокол №12) қазақстандық шикізаттық емес өнім өндірушілер мен қызмет көрсетушілердің экспортқа бағытталған перспективалы жобаларын қолдау мақсатында 50 қарапайым акцияны 50,000,000 мың теңгеге орналастыру туралы шешім қабылданды. 2025 жылғы 31 желтоқсанға фактілік түрде 20 қарапайым акция 20,000,000 мың теңгеге орналастырылды.

(б) Капиталды басқару

Қазақстанның Сауда және интеграция министрінің 2024 жылғы 29 наурыздағы №160-НҚ бұйрығымен бекітілген Экспорттық несие агенттігінің тәуекелдерді және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру, резервтерді қалыптастыру және олар бойынша актуарлық есептеулер жүргізу ережелеріне сәйкес, 10-тармақ бойынша Агенттік қаржылық тұрақтылықты бақылау мақсатында капитал жеткіліктілігінің нормативін ай сайын есептейді.

Капиталдың жеткіліктілік нормативі Агенттіктің меншікті капиталының Агенттіктің міндеттемелеріне қатынасы ретінде есептеледі және кемінде екі бірлікті құрайды.

мың теңге	2025 ж.	2024 ж.
	мың теңге	мың теңге
Меншікті капитал	149,761,662	125,425,051
Міндеттемелер	58,100,755	53,816,321
Капиталдың жеткіліктілік нормативі	2,58	2,33

(в) Дивидендтер

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Агенттік акционерлерінің Агенттіктің дивидендтерін бөлу құқығы, егер таза табысты бөлу Агенттіктің төлем қабілетсіздігіне немесе дәрменсіздігіне әкеп соқтырмаса, жинақталған шығын болған жағдайда, немесе егер Агенттіктің меншікті капиталы бөлу нәтижесінде теріс болса, ҚЕХС-қа сәйкес дайындалған Агенттіктің қаржылық есептілігінде көрсетілген бөлінбеген пайда мөлшерімен немесе ағымдағы жылғы таза пайда сомасымен шектеледі.

2025 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде 91,440 акцияға есептелген дивидендтер жарияланып, төленді: жалпы сомасы 6,173,426 мың теңге немесе акциясына 67,513,41 теңге (2024 жылы: 91,440 акцияға 3,467,719 мың теңге немесе акциясына 37,923.44 теңге).

(г) Күтпеген тәуекелдер резерві

Күтпеген тәуекелдер резерві (КТР) ҚЕХС 4 әдістемесі бойынша есептелген, алынбаған сыйлықақы резерві (АСР) жеткіліксіз болған кезде сақтандыру жағдайлары бойынша төлемдермен және шығындарды реттеуге арналған шығыстармен байланысты ықтимал болашақ тәуекелдерді жабу үшін қалыптастырылады. Егер таза сақтандыру төлемдерінің, шығындарды реттеуге арналған шығыстардың және шығындар резервінің өзгерістерінің

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған он екі айдағы қаржылық ақпаратқа ескертпелер

сомасы (қайта сақтандырушының үлесін есепке алмағанда) таза сақтандыру сыйлықақылары мен АСР өзгерістері (қайта сақтандырушының үлесін есепке алмағанда) арасындағы айырманың 105%-нан асатын болса және сақтандырудың осы түрі бойынша қолданыстағы сақтандыру шарттары бойынша таза сақтандыру сыйлықақыларының көлемі есепті күнге таза сақтандыру сыйлықақыларының жалпы көлемінің кемінде 5% болса, бұл резерв ай сайын қалыптастырылады.

2025 жылғы 31 желтоқсан жағдайында, алдыңғы есепті күнмен салыстырғанда, қолданыстағы шарттар бойынша таза жазылған сыйлықақылардың үлесі сақтандыру түрлері бойынша дерлік өзгерген жоқ, әрбір сақтандыру түрі бойынша өзгеріс 1%-дан аспайды. Алайда абсолют мәнде, қолданыстағы шарттар бойынша таза жазылған сыйлықақылар 2024 жылы 22,883,853 мың теңгеден 2025 жылы 15,394,760 мың теңгеге дейін төмендеді. Сонымен қатар, қайта сақтандырушы үлесін есепке алмай РНП мөлшері 3 563 315 мың теңгеге азайды. Сонымен бірге, қайта сақтандырушы үлесін есепке алмай залал резервтерінің өзгерісі -36 531 мың теңге болды.

2025 жылғы 31 желтоқсанға КТР нөл теңге құрады, себебі есепті күнге таза сақтандыру төлемдері, залалдарды реттеу бойынша шығыстар және залал резервтерінің өзгерісі (қайта сақтандырушы үлесін есепке алмай) таза сақтандыру сыйлықақылары мен АСР өзгерістері арасындағы айырмашылықпен бірге несиелер мен басқа қаржылық залалдар бойынша 105%-дан аспады. Сонымен қатар, «Қаржы ұйымдарының залалдары» түрі бойынша таза сыйлықақының жалпы сыйлықақыдағы үлесі 5%-дан аз болды. Осыған байланысты, барлық сақтандыру түрлері бойынша КТР қалыптастырылмады.

(д) Тұрақтандыру резерві

Тұрақтандыру резерві – бұл компанияның болашақ сақтандыру төлемдерін жүзеге асыруға байланысты міндеттемелерін бағалау. Тұрақтандырушылық резерв әр сақтандыру түрі бойынша жеке есептеледі, ол аяқталған қаржылық жылдың нәтижелері бойынша ағымдағы қаржылық жылдың басында қалыптасып, ағымдағы қаржылық жыл аяқталғанға дейін өзгермейді.

2025 жылы тұрақтандыру резерві 4,377,215 мың теңгені құрады, бұл 2024 жылғы 4,123,978 мың теңгеге қарағанда аздап өсуін көрсетеді. Бұл өсім несиелер бойынша тұрақтандырушылық резервтің 131,051 мың теңгеге өсуінен және басқа қаржылық шығындарға қарсы сақтандыру бойынша 122,186 мың теңге резервтің қалыптасуынан туындады.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы несие сақтандыруы бойынша стабилизациялық резервдің есептеулерінде зияндылық соңғы 5 жылдағы орташа зияндылыққа қарағанда 140% төмен болып, бұрынғы мәндерден елеулі ауытқуды көрсетеді. Сонымен қатар, басқа қаржылық шығындардан сақтандыру бойынша да орташа зияндылықтан елеулі ауытқу байқалды: көрсеткіш 126% болды.

Тұрақтандырушылық резервті есептеу әдістемесіне сәйкес, резерв сомасы әр сақтандыру түрі бойынша келесі формула бойынша қалыптастырылды: өткен жылғы тұрақтандырушылық резервтен 2024 жылдағы таза алынған премияға зияндылықтың орташа деңгейінен ауытқудың көбейтіндісі алынып тасталды. Сонымен қатар, әр сақтандыру түрі бойынша тұрақтандырушылық резерв есепті күні қайта сақтандырушы үлесін есепке алмай, сақтандыру резервтерінің таза сомасының 10%-ынан аспауы тиіс екені маңызды.

18. Тәуекелді ашу

Тәуекелдерді басқару Агенттік қызметінің негізінде жатыр және Агенттіктің операциялық қызметінің маңызды элементі болып табылады. Нарықтық тәуекел, кредиттік тәуекел және өтімділік тәуекелі Агенттіктің өз қызметін жүзеге асыру процесінде кездесетін негізгі тәуекелдері болып табылады.

(а) Тәуекелдерді басқару саясаты мен процедуралары

Агенттіктің тәуекелдерді басқару саясаты Агенттік ұшырайтын тәуекелдерді анықтауға, талдауға және басқаруға, тәуекелдер лимиттерін және тиісті бақылауларды белгілеуге,

сондай-ақ тәуекелдер деңгейін және олардың белгіленген лимиттерге сәйкестігін тұрақты бағалауға бағытталған. Тәуекелдерді басқару саясаты мен процедуралары нарықтық жағдайдың, ұсынылатын өнімдер мен қызметтердің өзгеруін және пайда болатын ең жақсы тәжірибені көрсету мақсатында жүйелі түрде қайта қаралады.

Бас директорлар кеңесі ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару жүйесінің ұйымдастырылуы мен тиімді жұмысына қатысты шешімдер қабылдайды. Бұл негізгі тәуекелдерді басқару тәсілдерін бекіту, сәйкес саясаттар мен процедураларды мақұлдау, сондай-ақ ірі мәмілелерді мақұлдау сияқты мәселелерді қамтиды.

Басқарма тәуекелдерді азайту шараларын бақылау және енгізу үшін жауапты, сондай-ақ Агенттік қызметін белгіленген тәуекел шектерінде жүргізіп отырғанын қадағалайды. Тәуекелдерді басқару департаментінің міндеттеріне тәуекелдерді басқару жүйесін жалпы үйлестіру, сондай-ақ қаржылық және қаржылық емес тәуекелдерді анықтау, бағалау, басқару және есеп беру бойынша жалпы принциптер мен әдістердің қолданылуын бақылау кіреді.

Тәуекелдердің сыртқы да, ішкі де факторлары ұйым шеңберінде анықталып, басқарылады. Арнайы назар барлық тәуекел факторларын анықтау және ағымдағы тәуекелдерді төмендету рәсімдерінің жеткіліктілігін бағалауға аударылады.

Кредиттік және нарықтық тәуекелдердің стандартты талдауынан бөлек, Тәуекелдерді басқару департаменті қаржылық және қаржылық емес тәуекелдерді мониторингілеу үшін операциялық бөлімшелермен тұрақты кездесулер өткізеді, бұл жеке бағыттар бойынша сараптамалық бағалау алуға мүмкіндік береді.

(б) Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел - бұл нарықтық бағалардың өзгеруі, мысалы, шетел валюталарының айырбастау бағамдары, пайыздық мөлшерлемелер және акциялар бағалары Агенттіктің пайдасына немесе оның қолындағы қаржы құралдарының құнына теріс әсер етуі мүмкін тәуекел. Нарықтық тәуекел валюталық тәуекелден, пайыздық тәуекелден, кірістілік қисығының тәуекелінен және басқа нарықтық тәуекелдерден тұрады. Нарықтық тәуекел нарықтағы жалпы және ерекше өзгерістерге және нарықтық бағалар мен валюта бағамдарының құбылмалылық деңгейінің өзгеруіне әсер ететін пайыздық, валюталық және үлестік қаржы құралдарына қатысты ашық позициялар бойынша туындайды.

Нарықтық тәуекелді басқарудың міндеті - қабылданған тәуекел үшін алынған кірісті оңтайландыруды қамтамасыз ете отырып, нарықтық тәуекелге ұшыраудың қолайлы параметрлерден асып кетпеуін басқару және бақылау.

Агенттік жекелеген қаржы құралдары бойынша портфельдің шамасына қатысты ашық позиция бойынша лимиттерді, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру мерзімдерін, валюталық позицияны, шығындар лимиттерін белгілеу және олардың сақталуына тұрақты мониторинг жүргізу арқылы нарықтық тәуекелді басқарады.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруінің алшақтығын бақылау арқылы нарықтық тәуекелдің құрамдас бөлігі болып табылатын пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелін басқару Агенттіктің таза пайыздық маржасының сыйақы мөлшерлемелерін өзгертудің әртүрлі стандартты және стандартты емес сценарийлеріне сезімталдығын бақылау процедурасымен толықтырылады.

(і) Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі - бұл нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне байланысты қаржы құралы бойынша әділ құнның немесе болашақ ақша ағындарының өзгеру тәуекелі. Мұндай ауытқулар пайыздық маржаның деңгейін жоғарылатуы мүмкін, алайда оны төмендетуі де мүмкін немесе пайыздық мөлшерлемелердің күтпеген өзгеруі жағдайында шығындардың пайда болуына әкелуі мүмкін.

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі белгілі бір өтеу мерзімі бар қолда бар немесе болжанатын активтер өтеу мерзімі ұқсас қолда бар немесе болжанатын міндеттемелердің шамасы бойынша артық немесе кем болған жағдайларда туындайды.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған он екі айдағы қаржылық ақпаратқа ескертпелер

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі негізінен сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруін мониторингтеу арқылы басқарылады. Баланстық құны 3,646,005 мың теңге (2024 жылғы 31 желтоқсан: 3,829,919 мың теңге) өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар үшін сыйақы мөлшерлемелерін қайта қарау мерзімдері 6 айға дейінгі кезеңде (2024 жылғы 31 желтоқсан: 6 айға дейін) болады.

Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын және пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың әділ құнының өзгеруі нәтижесінде Агенттіктің жыл ішіндегі таза кірісі мен меншікті капиталының сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруіне (2025 жылғы 31 желтоқсандағы және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша қолданылатын позициялар және кірістілік қисық сызығының 100 базистік пунктке параллель төмендеу немесе өсудің жеңілдетілген сценарийі негізінде жасалған) сезімталдығын талдау келесідей ұсынылған:

	2025 жылғы 31 желтоқсан		2024 жылғы 31 желтоқсан	
	Пайда	Меншікті капитал	Пайда	Меншікті капитал
100 базистік тармаққа ұлғаю жағына параллель жылжу	(89,343)	(624,043)	(144,267)	(919,125)
100 базистік тармаққа азаю жағына параллель жылжу	91,490	644,036	148,056	955,903

(ii) **Валюталық тәуекел**

Агенттіктің бірнеше шетел валютасында көрсетілген активтері мен міндеттемелері бар. Валюталық тәуекел - бұл валюта айырбастау бағамдарының өзгеруіне байланысты қаржы құралы бойынша әділ құнның немесе болашақ ақша ағындарының өзгеру қаупі.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша валюталар бөлінісіндегі қаржылық активтер мен міндеттемелердің құрылымы мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	АҚШ				
	Теңге	доллары	Рубль	Басқалары	Барлығы
Активтер					
Ақшалай қаражат және оның баламалары	57,435,765	18,786	-	-	57,454,551
Банктердегі депозиттер	63,391,573	25,968,715	-	-	89,360,288
Бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар:					
- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша	43,033,845	-	-	292,361	43,326,206
- пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша	-	-	-	-	-
- амортизацияланған құн бойынша	1,530,614	5,659,935	-	-	7,190,549
Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша активтер	1,260,689	-	-	-	1,260,689
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	1,563,464	-	-	-	1,563,464
Барлық активтер	168,215,950	31,647,436		292,361	200,155,747
Міндеттемелер					
Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	(55,970,823)	-	-	-	(55,970,823)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	(626,815)	-	-	-	(626,815)
Басқа міндеттемелер	(840,035)	(26,540)	(269)	-	(866,844)
Барлық міндеттемелер	(57,437,673)	(26,540)	(269)	-	(57,464,482)
2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	110,778,277	31,620,896	(269)	292,361	142,691,265

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған он екі айдағы қаржылық ақпаратқа ескертпелер

2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша валюталар бөлінісіндегі қаржылық активтер мен міндеттемелердің құрылымы мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	АҚШ		Рубль	Басқалары	Барлығы
	Теңге	доллары			
Активтер					
Ақшалай қаражат және оның баламалары	79,339,105	2,189,880	4,196	-	81,533,181
Банктердегі депозиттер	13,322,149	18,680,985	-	-	32,003,134
Бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар:	-	-	-	-	-
- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша	45,527,736	-	-	290,348	45,818,084
- пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша	-	-	-	-	-
- амортизацияланған құн бойынша	10,138,749	5,935,332	-	-	16,074,081
Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша активтер	179,871	-	-	-	179,871
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	1,388,351	-	-	-	1,388,351
Барлық активтер	149,895,961	26,806,197	4,196	290,348	176,996,702
Міндеттемелер					
Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	(52,722,522)	-	(1,045)	-	(52,723,567)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	(314,105)	-	-	-	(314,105)
Басқа міндеттемелер	(321,365)	(26,256)	-	-	(347,621)
Барлық міндеттемелер	(53,357,992)	(26,256)	(1,045)	-	(53,385,293)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	96,537,969	26,779,941	3,151	290,348	123,611,409

2025 жылғы 31 желтоқсандағы және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша келесі валюталарға қатысты төмендегі кестеде көрсетілгендей қазақстандық теңге бағамының төмендеуі меншікті капиталдың және пайданың немесе шығынның бұдан әрі сипатталған ұлғаюына (азаюына) әкеп соқтырар еді. Бұл талдау Агенттіктің көзқарасы бойынша есепті кезеңнің соңындағы мәліметтер бойынша мүмкін болатын валюта бағамдарының өзгеруіне негізделген. Талдау барлық басқа ауыспалылар, әсіресе пайыздық мөлшерлемелер өзгеріссіз қалады дегенді білдіреді.

мың теңге	2025 ж.	2024 ж.
АҚШ доллары бағамының 20%-ға өсуі (2024: 30%)	6,324,179	8,033,983
Рубль бағамының 20%-ға өсуі (2024: 30%)	(54)	945
басқа валюта бағамының 10%-ға өсуі (2024 ж.: 10%)	29,236	29,035

2025 жылғы 31 желтоқсандағы және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша бұдан бұрын аталған валюталарға қатысты қазақстандық теңге бағамының өсуі сомасы бойынша тең, бірақ барлық басқа ауыспалылар өзгеріссіз қалатын шартпен белгі бойынша кері әсерге ие болар еді.

(в) Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел-бұл қарыз алушының немесе Агенттіктің контрагентінің міндеттемелерді орындамауынан туындайтын қаржылық шығындар тәуекелі. Агенттік кредиттік тәуекелді шоғырландыру лимиттерін белгілеу және сақтау жөніндегі талаптарды қамтитын бекітілген саясаттар мен рәсімдерді қолдану арқылы кредиттік тәуекелді (танылған қаржы активтері және танылмаған шарттық міндеттемелер бойынша) басқарады. Қаржылық активтер мен міндеттемелерді басқару регламентін Басқарма қарайды және бекітеді.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған он екі айдағы қаржылық ақпаратқа ескертпелер

Агенттік жекелеген контрагенттердің жағдайына тұрақты мониторинг жүргізеді және жүйелі негізде олардың төлем қабілеттілігін қайта бағалайды. Жеке қарыз алушыларды талдаумен қатар, Тәуекелдерді басқару департаменті ақша қаражаттарын орналастырудың шоғырлану деңгейі мен нарықтық тәуекелдер тұрғысынан инвестициялық портфельді тұтастай бағалауды жүзеге асырады.

Кредиттік тәуекелдің ең жоғары деңгейі, әдетте, қаржылық жағдай туралы есепте және танылмаған шарттық міндеттемелер сомасында қаржы активтерінің баланстық құнында көрсетіледі. Активтер мен міндеттемелерді өзара есепке алу мүмкіндігі ықтимал кредиттік тәуекелді төмендету үшін маңызды емес.

Есепті күнгі жағдай бойынша баланстық кредиттік тәуекелдің ең жоғары деңгейі мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

	2025 ж. мың теңге	2024 ж. мың теңге
АКТИВТЕР		
Ақшалай қаражат және оның баламалары	57,454,551	81,533,181
Банктердегі депозиттер	89,360,288	32,003,134
Инвестициялық бағалы қағаздар:		
- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша	43,326,206	45,818,084
- амортизацияланған құн бойынша	7,190,549	16,074,081
Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша активтер	1,260,689	179,871
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	1,563,464	1,388,351
Тәуекелдің барлық ең жоғарғы деңгейі	200,155,747	176,996,702

2025 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша Агенттікте кредиттік тәуекел бойынша ең жоғары деңгейдің 10%-ынан асатын тәуекелге ұшыраған бес контрагент болды (2024 жылғы 31 желтоқсанда – үш контрагент). Аталған клиенттерге қатысты кредиттік тәуекелге ұшырау көлемі 2025 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша 136,525,023 мың теңгені құрады (2024 жылғы 31 желтоқсан: 114,398,854 мың теңге).

(г) **Өтімділік тәуекелі**

Өтімділік тәуекелі - бұл Агенттіктің қаржылық міндеттемелерді орындауда қиындықтарға тап болу қаупі, ол бойынша есеп айырысу ақша қаражатын немесе басқа қаржылық активті беру арқылы жүзеге асырылады. Өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері сәйкес келмеген кезде пайда болады. Активтер мен міндеттемелердің өтеу мерзімі мен пайыздық мөлшерлемелері бойынша сәйкестік және/немесе бақыланатын сәйкессіздік өтімділік тәуекелін басқарудың негізгі нүктесі болып табылады. Жүргізілетін операциялардың әртүрлілігіне және соған байланысты белгісіздікке байланысты активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерінің толық сәйкес келуі қаржы институттары үшін әдеттегі тәжірибе болып табылмайды, бұл операциялардың кірістілігін арттыруға мүмкіндік береді, бірақ шығындардың пайда болу қаупін арттырады.

Агенттік бұл тәуекелді өтімділік пен өтеу мерзімдері арасындағы алшақтықты тұрақты негізде бағалау арқылы жұмсартады.

Төменде қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер мен сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелерді қоспағанда, 2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық міндеттемелерді өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат берілген:

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған он екі айдағы қаржылық ақпаратқа ескертпелер

мың теңге	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жастан 5 жасқа дейін	5 жылдан астам	Барлығы
Қаржылық активтер						
Ақшалай қаражат және оның баламалары	26,896,558	30,557,993	-	-	-	57,454,551
Банктердегі депозиттер	16,166,127	9,117,017	60,636,278	3,440,866	-	89,360,288
Инвестициялық бағалы қағаздар:						
- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша	-	2,143,012	1,909,635	38,934,272	339,287	43,326,206
- амортизацияланған құн бойынша	-	436,473	-	6,754,076	-	7,190,549
2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық активтердің жиыны	43,062,685	42,254,495	62,545,913	49,129,214	339,287	197,331,594

мың теңге	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жастан 5 жасқа дейін	5 жылдан астам	Барлығы
Қаржылық міндеттемелер						
Басқа қаржылық міндеттемелер	-	-	(866,844)	-	-	(866,844)
2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық міндеттемелердің жиыны	-	-	(866,844)	-	-	(866,844)

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша қаржылық міндеттемелердің шарттық өтеу мерзімдері туралы ақпарат ұсынылған:

мың теңге	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жастан 5 жасқа дейін	5 жылдан астам	Барлығы
Қаржылық активтер						
Ақшалай қаражат және оның баламалары	54,456,017	27,077,164	-	-	-	81,533,181
Банктердегі депозиттер	275,228	454,635	25,785,703	6,125,530	-	32,641,096
Инвестициялық бағалы қағаздар:						
- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша	-	-	-	45,473,127	344,957	45,818,084
- амортизацияланған құн бойынша	-	-	10,138,750	6,015,928	-	16,154,678
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық активтердің жиыны	54,731,245	27,531,799	35,924,453	57,614,585	344,957	176,147,039

мың теңге	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жастан 5 жасқа дейін	5 жылдан астам	Барлығы
Қаржылық міндеттемелер						
Басқа қаржылық міндеттемелер	-	-	(347,621)	-	-	(347,621)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық міндеттемелердің жиыны	-	-	(347,621)	-	-	(347,621)

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған он екі айдағы қаржылық ақпаратқа ескертпелер

(д) **Актуарлық бөлік бойынша қосымша ашулар.**

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша болашақ шарттық ақша ағындарының келтірілген құнын бағалау

2025 жылғы 31 желтоқсан	Болашақ келісімшарттық ақша ағындарының ағымдағы құнын бағалау						2025 жылғы 31 желтоқсандағы жиыны
	1 жыл және одан кем	1-2 жыл	2-3 жыл	3-4 жыл	4-5 жас	5 жылдан астам	
Қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	572,402	203,647	273,140	-	-	129,576	1,178,765
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	(18,153,407)	(3,552,711)	(2,793,696)	-	-	(13,353,387)	(37,853,201)

* - сомалар ақшаның уақытша құнын ескере отырып көрсетілген. Дисконттау ақша ағыны кезеңнің ортасында болатынын жеңілдету негізінде қолданылады

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша болашақ шарттық ақша ағындарының келтірілген құнын бағалау

2024 жылғы 31 желтоқсан	Болашақ келісімшарттық ақша ағындарының ағымдағы құнын бағалау						2024 жылғы 31 желтоқсандағы жиыны
	1 жыл және одан кем	1-2 жыл	2-3 жыл	3-4 жыл	4-5 жас	5 жылдан астам	
Қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	667,189	558,827	12,130	-	-	-	1,238,146
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	(29,640,534)	(8,013,424)	(4,881,770)	(1,939,744)	(793,592)	(557,592)	(45,826,656)

Өнім желісі бойынша таза инвестициялық кірістер мен таза қаржылық сақтандыру шығындарын талдау төменде келтірілген:

	2025	2024
Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша қаржылық шығыстар		
Есептелген пайыз	(3,092,956)	(2,528,492)
Ақшаның және өзге де қаржылық рұқсаттардың уақытша құнының өзгеруі	1,280,661	(125,862)
Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша қаржылық шығыстар	(1,812,295)	(2,654,354)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша қаржылық кірістер		
Есептелген пайыз	243,896	99,303
Ақшаның және өзге де қаржылық рұқсаттардың уақытша құнының өзгеруі	(157,109)	11,655
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша қаржылық кірістер	86,787	110,958
Сақтандыру қызметінен түсетін қаржылық шығыстардың жиыны	(1,725,108)	(2,543,396)

Баланстық құнның рұқсаттарындағы өзгерістерге сезімталдығын талдау.

2025 жылғы 31 желтоқсан

Рұқсаттағы өзгеріс	Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер бойынша рұқсаттарды өзгертудің абсолютті әсері	Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер бойынша рұқсаттарды өзгертудің салыстырмалы әсері	Сақтандыру шарттары бойынша активтер бойынша рұқсаттарды өзгертудің абсолютті әсері	Сақтандыру шарттары бойынша активтер бойынша рұқсаттарды өзгертудің салыстырмалы әсері
Ең жақсы ARC/LRC бағасы	40,818,015	0,00%	(4,829)	0,00%
Контрагенттің дефолт ықтималдығы +5%	1,631,374	4,00%	(1,661)	34,40%
Контрагенттің дефолт ықтималдығы -5%	(1,645,427)	-4,03%	1,677	-34,72%
Контрагент дефолт болған жағдайда шығын +5%	1,369,657	3,36%	0	0,00%
Контрагент дефолт болған жағдайда шығын -5%	(2,012,495)	-4,93%	1,615	-33,45%
Әкімшілік шығыстар +10%	76,942	0,19%	(227)	4,69%
Әкімшілік шығыстар -10%	(67,152)	-0,16%	235	-4,86%
Шығындарды реттеу шығыстары +10%	17	0,00%	(2)	0,04%
Шығындарды реттеу шығындары -10%	(17)	0,00%	2	-0,04%
Тоқтату ықтималдығы +10%	(605,759)	-1,48%	(878)	18,18%
Тоқтату ықтималдығы -10%	618,828	1,52%	877	-18,16%
Инфляция қарқынының параллель ығысуы +1%	8,898	0,02%	7	-0,14%
Инфляция қарқынының параллель ығысуы -1%	(8,712)	-0,02%	(7)	0,14%
Дисконт мөлшерлемесінің параллель ығысуы +1%	(221,333)	-0,54%	313	-6,49%
Дисконт мөлшерлемесінің параллель ығысуы -1%	225,867	0,55%	(322)	6,66%

2024 жылғы 31 желтоқсан

Рұқсаттағы өзгеріс	Сактандыру шарттары бойынша міндеттемелер бойынша	
	рұқсаттарды өзгертудің абсолютті әсері	Сактандыру шарттары бойынша міндеттемелер бойынша рұқсаттарды өзгертудің салыстырмалы әсері
Ең жақсы ARC/LRC бағасы	27,173,118	
Контрагенттің дефолт ықтималдығы +5%	1,295,035	4,77%
Контрагенттің дефолт ықтималдығы -5%	(1,302,934)	-4,79%
Контрагент дефолт болған жағдайда шығын +5%	66,299	0,24%
Контрагент дефолт болған жағдайда шығын -5%	(1,393,063)	-5,13%
Әкімшілік шығыстар +10%	73,709	0,27%
Әкімшілік шығыстар -10%	(72,705)	-0,27%
Шығындарды реттеу шығыстары +10%	1,018	0,00%
Шығындарды реттеу шығындары -10%	(1,018)	0,00%
Тоқтату ықтималдығы +10%	(415,242)	-1,53%
Тоқтату ықтималдығы -10%	420,800	1,55%
Инфляция қарқынының параллель ығысуы +1%	8,903	0,03%
Инфляция қарқынының параллель ығысуы -1%	(8,782)	-0,03%
Дисконт мөлшерлемесінің параллель ығысуы +1%	(243,053)	-0,89%
Дисконт мөлшерлемесінің параллель ығысуы -1%	250,136	0,92%

Шартта көзделген қызметтер үшін маржаның рұқсаттардағы өзгерістерге сезімталдығын талдау

2025 жылғы 31 желтоқсан

Шартта көзделген қызметтер үшін маржа

Рұқсаттағы өзгеріс	Қайта сақтандырушының үлесін есепке алмағанда, рұқсаттардағы өзгерістердің абсолютті әсері	Қайта сақтандырушының үлесін есепке алмағанда, рұқсаттардағы өзгерістердің салыстырмалы әсері	Қайта сақтандырушының үлесін ескере отырып, рұқсаттардағы өзгерістердің абсолютті әсері	Қайта сақтандырушының үлесін ескере отырып, рұқсаттардағы өзгерістердің салыстырмалы әсері
Ең жақсы CSM бағасы	110,584	0,00%	(4,670,250)	0,00%
Контрагенттің дефолт ықтималдығы +5%	(4,745)	-4,29%	(259,203)	5,55%
Контрагенттің дефолт ықтималдығы -5%	4,786	4,33%	261,247	-5,59%
Контрагент дефолт болған жағдайда шығын +5%	7	0,01%	(93,556)	2,00%
Контрагент дефолт болған жағдайда шығын -5%	5,307	4,80%	277,351	-5,94%
Әкімшілік шығыстар +10%	(7,316)	-6,62%	(26,244)	0,56%
Әкімшілік шығыстар -10%	6,704	6,06%	24,578	-0,53%
Шығындарды реттеу шығыстары +10%	15	0,01%	65	0,00%
Шығындарды реттеу шығындары -10%	(15)	-0,01%	(65)	0,00%
Токтату ықтималдығы +10%	(11,063)	-10,00%	49,840	-1,07%
Токтату ықтималдығы -10%	25,047	22,65%	(36,017)	0,77%
Инфляция қарқынының параллель ығысуы +1%	(559)	-0,51%	(1,942)	0,04%
Инфляция қарқынының параллель ығысуы -1%	554	0,50%	1,922	-0,04%
Дисконт мөлшерлемесінің параллель ығысуы +1%	3,183	2,88%	40,947	-0,88%
Дисконт мөлшерлемесінің параллель ығысуы -1%	(3,232)	-2,92%	(41,719)	0,89%

2024 жылғы 31 желтоқсан

Шартта көзделген қызметтер үшін маржа

Рұқсаттағы өзгеріс	Қайта сақтандырушының үлесін есепке алмағанда, рұқсаттардағы өзгерістердің абсолютті әсері	Қайта сақтандырушының үлесін есепке алмағанда, рұқсаттардағы өзгерістердің салыстырмалы әсері	Қайта сақтандырушының үлесін ескере отырып, рұқсаттардағы өзгерістердің абсолютті әсері	Қайта сақтандырушының үлесін ескере отырып, рұқсаттардағы өзгерістердің салыстырмалы әсері
Ең жақсы CSM бағасы	688,041		634,479	
Контрагенттің дефолт ықтималдығы +5%	(4,270)	-0,62%	(3,814)	-0,60%
Контрагенттің дефолт ықтималдығы -5%	7,333	1,07%	5,569	0,88%
Контрагент дефолт болған жағдайда шығын +5%	8	0,00%	8	0,00%
Контрагент дефолт болған жағдайда шығын -5%	5,889	0,86%	4,132	0,65%
Әкімшілік шығыстар +10%	(4,632)	-0,67%	(4,104)	-0,65%
Әкімшілік шығыстар -10%	5,636	0,82%	4,709	0,74%
Шығындарды реттеу шығыстары +10%	(94)	-0,01%	434	0,07%
Шығындарды реттеу шығындары -10%	94	0,01%	86	0,01%
Токтату ықтималдығы +10%	(10,120)	-1,47%	(10,112)	-1,59%
Токтату ықтималдығы -10%	10,223	1,49%	10,215	1,61%
Инфляция қарқынының параллель ығысуы +1%	(833)	-0,12%	(797)	-0,13%
Инфляция қарқынының параллель ығысуы -1%	3,865	0,56%	772	0,12%
Дисконт мөлшерлемесінің параллель ығысуы +1%	(405)	-0,06%	(983)	-0,15%
Дисконт мөлшерлемесінің параллель ығысуы -1%	1,278	0,19%	1,636	0,26%

Шартта көзделген қызметтер үшін пайданың рұқсаттардағы өзгерістерге сезімталдығын талдау

2025 жылғы 31 желтоқсан

Пайда

Рұқсаттағы өзгеріс	Қайта сақтандырушының үлесін есепке алмағанда, рұқсаттардағы өзгерістердің абсолютті әсері	Қайта сақтандырушының үлесін есепке алмағанда, рұқсаттардағы өзгерістердің салыстырмалы әсері	Қайта сақтандырушының үлесін ескере отырып, рұқсаттардағы өзгерістердің абсолютті әсері	Қайта сақтандырушының үлесін ескере отырып, рұқсаттардағы өзгерістердің салыстырмалы әсері
Пайда	(9,731,368)	0,00%	(9,648,840)	0,00%
Контрагенттің дефолт ықтималдығы +5%	(330,831)	3,40%	(309,331)	3,21%
Контрагенттің дефолт ықтималдығы -5%	336,934	-3,46%	315,944	-3,27%
Контрагент дефолт болған жағдайда шығын +5%	(1,308,936)	13,45%	(1,296,531)	13,44%
Контрагент дефолт болған жағдайда шығын -5%	614,030	-6,31%	601,427	-6,23%
Әкімшілік шығыстар +10%	7,404	-0,08%	7,250	-0,08%
Әкімшілік шығыстар -10%	(6,368)	0,07%	(6,638)	0,07%
Шығындарды реттеу шығыстары +10%	1,016	-0,01%	728	-0,01%
Шығындарды реттеу шығындары -10%	(1,016)	0,01%	(728)	0,01%
Токтату ықтималдығы +10%	192,803	-1,98%	189,499	-1,96%
Токтату ықтималдығы -10%	(200,282)	2,06%	(197,427)	2,05%
Инфляция қарқынының параллель ығысуы +1%	19	0,00%	(278)	0,00%
Инфляция қарқынының параллель ығысуы -1%	(84)	0,00%	207	0,00%
Дисконт мөлшерлемесінің параллель ығысуы +1%	(22,349)	0,23%	(19,410)	0,20%
Дисконт мөлшерлемесінің параллель ығысуы -1%	24,890	-0,26%	21,814	-0,23%

2024 жылғы 31 желтоқсан

Пайда

Рұқсаттағы өзгеріс	Қайта сақтандырушының үлесін есепке алмағанда, рұқсаттардағы өзгерістердің абсолютті әсері	Қайта сақтандырушының үлесін есепке алмағанда, рұқсаттардағы өзгерістердің салыстырмалы әсері	Қайта сақтандырушының үлесін ескере отырып, рұқсаттардағы өзгерістердің абсолютті әсері	Қайта сақтандырушының үлесін ескере отырып, рұқсаттардағы өзгерістердің салыстырмалы әсері
Пайда	(6,076,597)		(6,439,788)	
Контрагенттің дефолт ықтималдығы +5%	(612,457)	10,08%	(302,372)	4,70%
Контрагенттің дефолт ықтималдығы -5%	624,601	-10,28%	630,864	-9,80%
Контрагент дефолт болған жағдайда шығын +5%	43,236	-0,71%	38,893	-0,60%
Контрагент дефолт болған жағдайда шығын -5%	690,410	-11,36%	696,944	-10,82%
Әкімшілік шығыстар +10%	(29,900)	0,49%	(27,757)	0,43%
Әкімшілік шығыстар -10%	29,364	-0,48%	27,721	-0,43%
Шығындарды реттеу шығыстары +10%	(424)	0,01%	(424)	0,01%
Шығындарды реттеу шығындары -10%	424	-0,01%	424	-0,01%
Токтату ықтималдығы +10%	231,159	-3,80%	231,159	-3,59%
Токтату ықтималдығы -10%	(232,389)	3,82%	(232,389)	3,61%
Инфляция қарқынының параллель ығысуы +1%	(3,222)	0,05%	(3,073)	0,05%
Инфляция қарқынының параллель ығысуы -1%	3,176	-0,05%	3,027	-0,05%
Дисконт мөлшерлемесінің параллель ығысуы +1%	80,768	-1,33%	85,190	-1,32%
Дисконт мөлшерлемесінің параллель ығысуы -1%	(82,145)	1,35%	(86,172)	1,34%

19. Шартты міндеттемелер

(а) Соттың істерді қарауы

Нарықта өзінің әдеттегі қызметін жүзеге асыру барысында Агенттік әртүрлі заң түріндегі наразылықтарға тап болады. Агенттік басшылығы сотта істі қарау нәтижесінде туындайтын Агенттік міндеттемелерінің түпкілікті шамасы (болған жағдайда) болашақта Агенттік қызметінің қаржылық жағдайларына елеулі теріс әсер етпейді деп пайымдайды.

(б) Шартты салық міндеттемелері

Қазақстанның салық жүйесі салыстырмалы түрде жаңа бола отырып, заңнама нормаларының, ресми түсіндірмелердің және сот шешімдерінің көбінесе анық баяндалмаған және қарама-қайшы жиі өзгеруімен сипатталады, бұл оларды әртүрлі салық органдарының, соның ішінде ХҚЕС-ке сәйкес кірістерді, шығыстарды және қаржылық есептіліктің басқа да баптарын есепке алу тәртібіне қатысты пікірлерді екіұшты түсіндіруге мүмкіндік береді. Салықтарды есептеудің дұрыстығына қатысты тексерулер мен тергеулерді ірі айыппұлдар салуға және пайыздар алуға құқығы бар әртүрлі деңгейдегі реттеушілер жүргізеді. Есепті кезеңдегі салықтарды есептеудің дұрыстығы келесі бес күнтізбелік жыл ішінде тексерілуі мүмкін, алайда белгілі бір жағдайларда бұл мерзім ұзартылуы мүмкін.

Бұл жайттар Қазақстандағы салық тәуекелдерінің басқа елдерге қарағанда жоғары болуына әкеп соғуы мүмкін. Агенттік басшылығы қолданыстағы салық заңнамасын, нормативтік талаптарды және сот шешімдерін түсінуіне сүйене отырып, салық міндеттемелері толық көрсетілген деп санайды. Алайда, осы ережелерді тиісті органдардың түсіндіруі басқаша болуы мүмкін және егер олар өз ұстанымдарының заңдылығын дәлелдей алса, бұл осы қаржылық есептілікке айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

Салық салу мәселелерін реттеу мақсатында, реттеуден шыққаннан кейін Агенттік мүдделі мемлекеттік органдармен бірлесіп, Агенттікке сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарына қолданылатын тәртіпке ұқсас корпоративтік табыс салығын салу және салықтық шегерімдерді қолдану тәртібін тарату бойынша жұмысты бастамашы болып, оны іске асырды.

2025 жылғы 15 шілдеде Қазақстан Республикасының Президенті «Қазақстан Республикасының Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы кодексіне (Салық кодексі) өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» және оны қолданысқа енгізу мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының заңдарына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына қол қойды. Аталған заңмен қолданыстағы Салық кодексіне, оның ішінде кері күші бар нормаларды қамтитын өзгерістер енгізілді.

Бұдан бөлек, 2025 жылғы 18 шілдеде 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген Қазақстан Республикасының жаңа Салық кодексіне (ҚР Заңы № 214-VIII) қол қойылды. Көрсетілген нормативтік құқықтық актілермен Агенттікке сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарына қатысты қолданылатын нормаларға ұқсас корпоративтік табыс салығы жөніндегі ережелерді таратуға бағытталған түзетулер қабылданды.

Есепті күнге Агенттік басшылығы корпоративтік табыс салығын және тиісті салықтық шегерімдерді қолдану мәселелері 2025 жылғы 31 желтоқсанда қолданыста болған және 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген Қазақстан Республикасының салық заңнамасы деңгейінде нормативтік тұрғыда реттелген деп санайды.

Сонымен қатар, Агенттік қосылған құн салығы бойынша тіркеуде тұрмайды, өйткені Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуішіне (бұдан әрі – ЭҚЖЖ) сәйкес Агенттіктің негізгі экономикалық қызмет түрі – 65200 «Қайта сақтандыру», қосымша қызмет түрлері – 65122 «Мемлекеттік емес залалды сақтандыру» және 6499 «Сақтандыру және зейнетақымен қамсыздандырудан басқа, басқа топтарға енгізілмеген өзге де қаржылық делдалдық» болып табылады. Қазақстан Республикасының Салық кодексінің ережелеріне сәйкес сақтандыру (қайта сақтандыру) бойынша қаржылық операцияларды жүзеге асыру айналымдары, сондай-ақ сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарын жасасу және орындау жөніндегі сақтандыру

брокерлерінің (сактандыру агенттерінің) көрсететін қызметтері қосылған күн салығынан босатылады.

20. Қаржылық активтер мен міндеттемелер: әділ құн және есепке алу жіктемелері

Әділ құнды бағалау активті сату кезінде алынуы немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операция жағдайында міндеттемені беру кезінде төленуі мүмкін бағаны анықтауға бағытталған. Дегенмен, бар белгісіздіктер мен бағалаудың субъективтілігіне байланысты әділ құн активтерді дереу сату немесе міндеттемелерді орындау мүмкін болатын құн ретінде қарастырылмауы керек.

Белсенді нарықтарда тізімделген қаржылық активтер мен міндеттемелердің әділ құны нарықтық баға белгілеулеріне немесе делдалдық баға белгілеулеріне негізделген. Барлық басқа қаржы құралдары үшін Агенттік бағалау әдістерін қолдана отырып, әділ құнды анықтайды.

Бағалау әдістерінің мақсаты активтерді сату немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында міндеттемелерді беру бойынша ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операцияның бағасын көрсететін әділ құнды бағалау тәсіліне қол жеткізу болып табылады.

Бағалау әдістеріне таза ағымдағы сәттегі құнын бағалау және ақша ағындарын дисконттау модельдері, нарықтық котировкалары белгілі ұқсас құралдармен салыстыру және басқа бағалау модельдері кіреді. Бағалау үшін пайдаланылатын пайымдаулар мен деректерге тәуекелсіз және базалық пайыздық мөлшерлемелер, кредиттік спрэдтер және дисконттау мөлшерлемелерін, акциялар мен облигациялардың котировкаларын, валюта бағамдарын, кор индекстерін, сондай-ақ күтілетін баға ауытқуларын және оларды салыстыруды бағалау үшін қолданылатын басқа түзетулер жатады.

Бағалау әдістері нарықтың тәуелсіз қатысушылары анықтайтын есепті күндегі жағдай бойынша қаржы құралының құнын көрсететін әділ құнды анықтауға бағытталған.

(а) Әділ құнды бағалау иерархиясы

Агенттік көрсетілген бағаларды қалыптастыру кезінде пайдаланылатын деректердің маңыздылығын ескеретін әділ құнды бағалаудың келесі иерархиясын пайдалана отырып, әділ құнды бағалайды:

- 1-деңгей: Бірдей қаржы құралдарына қатысты белсенді нарықтағы котировкалар (түзетілмеген).
- 2-деңгей: 1-деңгейге қатысты котировкалардан басқа, тікелей (яғни котировкалар) немесе жанама түрде (яғни котировкалардан алынған деректер) қол жетімді деректер. Бұл санат мыналарды пайдалана отырып бағаланатын құралдарды қамтиды: ұқсас құралдар үшін белсенді нарықтардағы нарықтық котировкалар, белсенді ретінде қарастырылмайтын нарықтардағы ұқсас құралдар үшін нарықтық котировкалар немесе барлық пайдаланылатын деректері тікелей немесе жанама түрде бақыланатын бастапқы деректерге негізделетін бағалаудың басқа әдістері.
- 3-деңгей: қолжетімсіз деректер. Бұл санатқа бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген ақпаратты пайдалана отырып бағаланатын құралдар кіреді, мұндай бақыланбайтын деректер құралды бағалауға айтарлықтай әсер етеді. Бұл санатқа ұқсас құралдарға арналған баға белгілеулер негізінде бағаланатын құралдар кіреді, оларға қатысты құралдар арасындағы айырмашылықты көрсету үшін елеулі бақыланбайтын түзетулерді немесе пайымдауларды пайдалану талап етіледі.

Бұл санатқа ұқсас құралдарға арналған баға белгілеулер негізінде бағаланатын құралдар кіреді, оларға қатысты құралдар арасындағы айырмашылықты көрсету үшін елеулі бақыланбайтын түзетулерді немесе пайымдауларды пайдалану талап етіледі.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша барлық қаржы құралдарының, басқа қаржы активтері мен басқа да қаржылық міндеттемелерден басқа әділ құны 2-деңгейге жатқызылды.

(б) Бухгалтерлік есептің жіктелуі және әділ құны

Келесі кесте 2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің баланстық және әділ құнын көрсетеді:

мың теңге	Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын	Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын	Баланстық құнның жиыны	Әділ құн
Ақшалай қаражат және оның баламалары	57,454,551	-	-	57,454,551	57,454,551
Банктердегі депозиттер	89,360,288	-	-	89,360,288	89,360,288
Бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар:					
- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша	-	43,326,206	-	43,326,206	43,326,206
- амортизацияланған құн бойынша	7,190,549	-	-	7,190,549	7,135,771
Активтер жиыны	154,005,388	43,326,206	-	197,331,594	197,276,816
Басқа қаржылық міндеттемелер	(866,844)	-	-	(866,844)	(866,844)
Қаржылық міндеттемелердің жиыны	(866,844)	-	-	(866,844)	(866,844)

Келесі кесте 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық активтер мен міндеттемелердің баланстық және әділ құнын көрсетеді:

мың теңге	Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын	Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын	Баланстық құнның жиыны	Әділ құн
Ақшалай қаражат және оның баламалары	81,533,180	-	-	81,533,180	81,533,180
Банктердегі депозиттер	32,003,135	-	-	32,003,135	32,003,135
Бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар:					
- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша	-	45,818,084	-	45,818,084	45,818,084
- амортизацияланған құн бойынша	16,074,081	-	-	16,074,081	16,074,081
Активтер жиыны	129,610,396	45,818,084	-	175,428,480	175,428,580
Басқа қаржылық міндеттемелер	(347,621)	-	-	(347,621)	(347,621)
Қаржылық міндеттемелердің жиыны	(347,621)	-	-	(347,621)	(347,621)

(с) Құнсыздану

Агенттік мынадай қаржы құралдары бойынша күтілетін кредиттік шығындар үшін бағалау резервін таниды:

- амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері (ақша қаражаты мен олардың баламаларын, банктердегі шоттар мен депозиттерді, амортизацияланған құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздарды қоса алғанда);
- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық қаржы активтері.

Агенттік резерв сомасы 12 айлық күтілетін кредиттік шығынға тең болатын мынадай құралдарды қоспағанда, бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығынға тең сомада күтілетін кредиттік шығынға бағаланатын резервтерді таниды:

- есепті күндегі жағдай бойынша кредиттік тәуекелі төмен борыштық инвестициялық бағалы қағаздар; және
- несиелік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өспеген басқа қаржы құралдары.

Агенттік қарыздық инвестициялық бағалы қағаздың несиелік рейтингі әлемде қабылданған «инвестициялық сапа» рейтингінің анықтамасына сәйкес келсе, оның несиелік тәуекелі төмен деп санайды.

12 айлық күтілетін кредиттік шығын-есепті күннен кейін 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолт оқиғалары салдарынан күтілетін кредиттік шығынның бір бөлігі. 12 айлық күтілетін кредиттік шығындар танылатын қаржы құралдары «1-кезең» қаржы құралдарына жатады.

Бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығын қаржы құралы бойынша дефолттың барлық ықтимал оқиғаларының нәтижесінде оның бүкіл күтілетін қолданылу мерзімі ішінде күтілетін кредиттік шығын ретінде айқындалады. Барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындар танылатын сатып алынған немесе жасалған кредиттік-құнсызданған активтер болып табылмайтын қаржы құралдары «2-кезең» қаржы құралдарына жатады (егер қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған кезден бастап айтарлықтай өскен жағдайда, бірақ қаржы құралы кредиттік-құнсызданған болып табылмайды) және «3 кезең» (егер қаржы құралы кредиттік-құнсызданған болса).

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі

Қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің бастапқы танылғаннан бері айтарлықтай жоғарылауы болғанын бағалау кезінде Агенттік артық шығындар мен күш-жігерсіз орынды және қол жетімді ақпаратқа негізделген және расталған ақпаратты қарастырады.

Бағалау сандық және сапалық ақпаратты, сондай-ақ Агенттіктің тарихи тәжірибесіне, несиелік сапаны сараптамалық бағалауға және болжамды ақпаратқа негізделген талдауды қамтиды.

Бағалаудың мақсаты салыстыру арқылы несиелік тәуекелге ұшыраған позицияға қатысты несиелік тәуекелдің айтарлықтай жоғарылауы болғанын анықтау болып табылады:

- есепті күндегі жағдай бойынша барлық мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт ықтималдығы; және
- кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияны бастапқы тану кезінде (егер қажет болса, мерзімінен бұрын өтеуге қатысты күтулердің өзгеруін ескере отырып түзетілген) берілген уақытқа қатысты есептелген барлық мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт ықтималдығы.

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай жоғарылағанын анықтау

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуін анықтау критерийлері портфолиоға байланысты әр түрлі болады және дефолт ықтималдығы индикаторының мәндеріндегі сандық өзгерістерді де, сапалық факторларды да, оның ішінде мерзімі өткен «шектеуші» белгісін де қамтиды.

Кредиттік сапаны сараптамалық бағалау негізінде және мүмкіндігінше тиісті тарихи тәжірибе негізінде Агенттік, егер бұған кредиттік тәуекелдің елеулі өсуінің индикаторы болып табылатын, әсері сандық талдау шеңберінде толық көлемде уақтылы анықталмайтын, белгілі бір сапалық көрсеткіштер көрсетілсе, қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі орын алды деген қорытынды жасай алады.

Агенттік кредиттік тәуекелге ұшыраған белгілі бір позиция бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап ішкі/сыртқы рейтингтің екі (немесе одан да көп) позициясына төмендеу болған жағдайда, ол бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өсті деп санайды.

Бастапқы танылған сәттен бастап қаржы активі бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір артқанын куәландыратын «шектегіш» белгісі ретінде Агенттік осы актив бойынша 30 күннен астам мерзім өткендігін есептейді. Мерзімі өткен берешек күндерінің саны толық сомада төлем алынбаған жағдай бойынша ең ерте күннен бастап күндер санын есептеу арқылы айқындалады.

Кредиттік тәуекелдің градация деңгейлері (рейтингтері)

Агенттік кредиттік тәуекелге ұшыраған әрбір позицияға дефолт тәуекелін болжау үшін пайдаланылатын Standard&Poor's, Fitch Ratings, Moody's Investors Services агенттіктерінің сыртқы рейтингі негізінде тиісті кредиттік тәуекел рейтингін береді.

Кредиттік тәуекел рейтингтері несиелік тәуекел нашарлаған сайын дефолт қаупі экспонент бойынша өсетіндей етіп анықталады және калибрленеді. Кредиттік тәуекелге ұшыраған әрбір позиция контрагент немесе эмитент туралы қолда бар ақпарат негізінде бастапқы тану күніндегі белгілі бір кредиттік тәуекел рейтингін білдіреді. Кредиттік тәуекелге ұшыраған позициялар мынадай деректерді талдауды көздейтін тұрақты мониторингке жатады:

- контрагенттер туралы ақпаратты мерзімді негізде талдау нәтижесінде алынған ақпарат, мысалы, аудиттелген қаржылық есептілік;
- кредиттік рейтингтік агенттіктердің деректері, баспасөздегі жарияланымдар, сыртқы кредиттік рейтингтердегі өзгерістер туралы ақпарат;
- қарыз алушының қызметін немесе оның шаруашылық қызметін жүзеге асырудың саяси, нормативтік және технологиялық ортасындағы нақты және күтілетін елеулі өзгерістер;
- мерзімі өткен берешек мәртебесі туралы ақпаратты қоса алғанда, төлемдер туралы ақпарат;
- қаржылық, экономикалық жағдайлар мен қызметті жүзеге асыру шарттарының ағымдағы және болжамды өзгерістері.

Кредиттік-құнсызданған қаржы активтері

Әрбір есепті күнге Агенттік амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын қаржы активтерін және әділ құн бойынша басқа жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын борыштық қаржы активтерін олардың кредиттік құнсыздануы мәніне бағалауды жүргізеді. Осындай қаржы активі бойынша болашақ ақша ағындарына теріс әсер ететін бір немесе бірнеше оқиғалар болған кезде қаржы активі «кредиттік-құнсызданған» болып табылады.

Қаржы активінің кредиттік құнсыздануының дәлелі, атап айтқанда, мынадай бақыланатын деректер болып табылады:

- қарыз алушының немесе эмитенттің айтарлықтай қаржылық қиындықтары;
- дефолт немесе төлемді кешіктіру сияқты келісімшарт талаптарын бұзу;

- Агенттіктің қарызды немесе аванстық төлемді басқа жағдайларда қарастырмайтын шарттармен қайта құрылымдауы;
- қарыз алушының банкроттық немесе өзге де қаржылық қайта ұйымдастыру ықтималдығының туындауы; немесе
- қаржылық қиындықтардың салдарынан бағалы қағаздар үшін белсенді нарықтың жоғалуы.

Контрагенттің қаржылық жағдайының нашарлауы салдарынан шарттары қайта қаралған қаржы активі, әдетте, егер шартта көзделген ақша қаражаттарының ағындарын алмау тәуекелі айтарлықтай төмендегені және құнсыздандудың басқа белгілері жоқ екендігі туралы дәлел болмаса, кредиттік-құнсызданған болып есептеледі.

Мемлекет борышкер болып табылатын мемлекеттік облигацияларға (өзге де қаржы активтеріне) инвестицияларды кредиттік құнсыздану мәніне бағалау кезінде Агенттік мынадай факторларды қарайды:

- облигациялардың кірістілігінде көрсетілген несиелік қабілеттіліктің нарықтық бағасы;
- рейтингтік агенттіктер орындаған кредит қабілеттілігін бағалау;
- елдің жаңа қарызды шығару үшін капитал нарығына қол жеткізу мүмкіндігі;
- қарызды қайта құрылымдау ықтималдығы, бұл ұстаушылардың ерікті немесе мәжбүрлі қарызды кешіру нәтижесінде шығынға ұшырауына әкеледі;
- мұндай елге «соңғы сатыдағы кредитор» ретінде қажетті қолдауды қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін халықаралық қолдау көрсету тетіктерінің болуы, сондай-ақ мемлекеттік органдар мен ведомстволардың осы тетіктерді пайдалану ниеті жария мәлімдемелерде көрсетілген. Бұл аталған механизмдердің тиімділігіне және саяси ниетке қарамастан талап етілетін критерийлерді сақтау қабілетінің болуына баға беруді қамтиды.

Қайта құрылымдалған қаржы активтері

Тараптардың келісімі бойынша қаржы активінің шарттары қайта қаралған немесе қаржы активінің шарттары өзгертілген немесе қарыз алушының қаржылық қиындықтары себебінен қолданыстағы қаржы активі жаңасымен ауыстырылған жағдайда, осы қаржы активін тануды тоқтату қажеттілігі тұрғысынан бағалау жүргізіледі және күтілетін кредиттік шығындар мынадай түрде бағаланады:

- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолданыстағы активті тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, онда өзгертілген қаржы активі бойынша күтілетін ақша қаражатының ағындары қолданыстағы актив бойынша ақша қаражатын алмау сомаларының есебіне енгізіледі;
- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолданыстағы активті тануды тоқтатуға әкеп соқтыратын болса, онда жаңа активтің күтілетін әділ құны ол тануды тоқтатқан сәтте қолданыстағы актив бойынша ақшалай қаражаттың түпкілікті ағыны ретінде қаралады. Бұл сома қолданыстағы қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, тануды тоқтатудың күтілетін күнінен бастап есепті күнге дейінгі кезең үшін дисконтталатын қолданыстағы қаржы активі бойынша ақшалай қаражатты алмау сомаларының есебіне енгізіледі.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау

Күтілетін кредиттік шығындар - бұл дефолттың пайда болу ықтималдығы бойынша өлшенген кредиттік шығындардың есептік бағасы. Олар келесідей бағаланады:

- *есепті күнгі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын қаржы активтеріне қатысты*: барлық күтілетін ақшалай қаражаттың алынбауының келтірілген құны ретінде (яғни шартқа сәйкес Агенттікке тиесілі ақша қаражаттарының ағындары мен Агенттік алуды күткен ақша қаражаттарының ағындары арасындағы айырмашылық);

- *есепті күндегі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылатын қаржы активтеріне қатысты:* активтердің жалпы баланстық құны мен ақшалай қаражаттардың есептелген болашақ ағындарының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалаудағы негізгі бастапқы деректер келесі айнымалылардың уақытша құрылымы болып табылады:

- дефолт ықтималдығы (PD көрсеткіші);
- дефолт болған жағдайда шығын мөлшері (LGD көрсеткіші);
- дефолт жағдайында тәуекел сомасы (EAD шамасы).

Бұл көрсеткіштер әдетте Standards&Poor's және Moody's зерттеулерінің деректері негізінде алынады. Олар төменде келтірілген болжамды ақпаратты көрсету үшін түзетіледі.

Дефолт ықтималдығының уақытша құрылымын құру

Кредиттік тәуекел рейтингтері кредиттік тәуекелге ұшыраған позициялар үшін дефолт ықтималдығының уақытша құрылымын құрудағы негізгі бастапқы деректер болып табылады. Агенттік кредиттік тәуекел рейтингіне байланысты талданатын кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияларға қатысты берешекке қызмет көрсету сапасы мен дефолт деңгейі туралы мәліметтерді жинайды. Агенттік сыртқы кредиттік рейтингтік агенттіктерден алынған ақпаратты пайдаланады.

Агенттік кредиттік тәуекелге ұшыраған позициялар үшін қалған кезеңдегі дефолт ықтималдығын және олардың уақыт бойынша өзгеруін күтуді бағалау үшін алынған деректерді талдайды.

Бұл талдау дефолт деңгейінің өзгеруі мен негізгі макроэкономикалық факторлардың өзгеруі арасындағы байланысты анықтауды және калибрлеуді, сондай-ақ кейбір басқа факторлардың дефолт қаупіне әсерін толық талдауды қамтиды. Агенттік басшылығының пікірінше, тәуекелге ұшыраған позициялардың көпшілігі үшін негізгі макроэкономикалық көрсеткіш ЖІӨ-нің өсуі болады.

Агенттік болжамды ақпаратты бағалау кезінде сараптамалық пайымдауды қолданады. Бұл бағалау сыртқы көздерден алынған ақпаратқа негізделеді. Агенттік бұл болжамдарды дефолт ықтималдығын бағалауды түзету үшін пайдаланады.

«Дефолт» ұғымының анықтамасы

Қаржы активі Агенттік дефолт оқиғасы басталған қаржы активтеріне мынадай жағдайларда жатады:

- контрагенттің Агенттік алдындағы кредиттік міндеттемелері Агенттіктің кепілмен қамтамасыз етуді іске асыру (ол болған кезде) сияқты шараларды қолданбай толық көлемде өтелуі екіталай; немесе
- контрагенттің Агенттік алдындағы қарызы 90 күннен астам уақытқа кешіктірілді.
- актив өзінің міндеттемелері бойынша төлей алмауына байланысты контрагенттің банкроттығы нәтижесінде қайта құрылымдалуы мүмкін.

Қарыз алушының міндеттемелері бойынша дефолт оқиғасының басталуын бағалау кезінде Агенттік сандық факторларды ескереді, мысалы, мерзімі өткен берешектің мәртебесі және сол эмитенттің Агенттік алдындағы басқа міндеттемелері бойынша төлемеуі; сондай-ақ меншікті және сыртқы көздерден алынған өзге де ақпарат.

Қаржы құралы бойынша дефолт оқиғасының басталуын бағалау кезіндегі бастапқы деректер және олардың маңыздылығы жағдайлардағы өзгерістерді көрсету үшін уақыт өте келе өзгеруі мүмкін.

PD, LGD және EAD көрсеткіштерін бағалау

PD коэффициенттерін есептеу үшін жеткілікті тарихи деректердің болмауына байланысты Moody's немесе S&P агенттіктерінің ұзақ уақыт кезеңін қамтитын сыртқы зерттеу деректері

пайдаланылады (мысалы, 1984–2024 жылдар аралығындағы PD көрсеткіштерінің орташа тарихи мәндері).

PD коэффициенттері жаңартылған зерттеулер жарияланған сайын (әдетте жыл сайын) қайта есептеледі.

Егер контрагенттің кредиттік сапа рейтингі немесе кредиттік тәуекелге ұшыраған позиция өзгерсе, онда бұл тиісті PD көрсеткіштерін бағалаудың өзгеруіне әкеледі. PD көрсеткіштері кредиттік тәуекелге ұшыраған позициялардың шарттық өтеу мерзімдерін және мерзімінен бұрын өтеуге қатысты күтулерді ескере отырып бағаланады.

Агенттік контрагенттің түріне байланысты LGD бағалауын жүргізеді.

3-кезеңдегі немесе кредиттік-құнсызданған активтердегі позициялар үшін Агенттік жеке бағалау жүргізеді. Жеке бағалау контрагенттің операциялық қызметінің ақша ағындарын ескере отырып бағалануы мүмкін күтілетін ақша ағындарын талдауда көрінеді.

1 және 2 сатылардағы қаржылық активтерге қатысты LGD келесі 3 санаты қарастырылады:

- егер үкімет контрагент болса, LGD коэффициенті 0%-ға жуықтайды;
- егер қазақстандық банк контрагент болса, LGD коэффициенті 70% құрайды; және
- басқа контрагенттерге қатысты LGD коэффициенті Moody's Агенттікінің контрагенттің сыртқы рейтинг деңгейіне сәйкес өтемақы мөлшерлемелері туралы зерттеуі негізінде есептеледі. LGD коэффициенттері жаңартылған зерттеулер жарияланған кезде қайта есептелуі керек (әдетте жыл сайын).

Дефолт болған жағдайда тәуекел сомасы дефолт басталған күні кредиттік тәуекелге ұшыраған шаманың есептік бағасын білдіреді. Бұл көрсеткішті Агенттік амортизацияны қоса алғанда, шарт талаптарына сәйкес осы шамадағы күтілетін өзгерістерді ескере отырып, есепті күнге ағымдағы шаманы негізге ала отырып есептейді. Қаржы активі үшін EAD шамасы жалпы баланстық құн болып табылады. Бағалы қағаздар бойынша EAD сатып алу құнын, ағымдағы есептелген сыйақыны және дисконт/сыйлықақыны қамтитын теңдедегі позицияның баланстық сомасы негізінде есептеледі.

Сыртқы көздерден алынған салыстырмалы ақпарат күтілетін кредиттік шығындарды бағалау үшін бастапқы ақпарат ретінде пайдаланылатын портфельдердің мысалдары төменде келтірілген.

	Кредиттік тәуекелге ұшыраған позиция		Сыртқы көздерден алынған салыстырмалы ақпарат	
	2025 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан	PD көрсеткіші	LGD көрсеткіші
мың теңге				
Ақшалай қаражат және оның баламалары	57,454,551	81,533,180		Moody's/ Қазақстан ішіндегі
Банктердегі депозиттер	89,360,288	32,003,135		позициялар үшін
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	43,326,206	45,818,084	S&P 2024 дефолт статистикасы	өтеу статистикасы LGD дефолт қаржы
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	7,190,549	16,074,081	Moody's 2024 дефолт статистикасы	институттарынан тарихи өтемақыларға негізделеді

Қаржылық жағдай туралы есепте күтілетін кредиттік шығындар үшін бағалау резервін ұсыну

Күтілетін кредиттік шығындар үшін бағалау резервінің сомалары қаржылық жағдай туралы есепте былайша ұсынылған:

- *амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер:* осы активтердің жалпы баланстық құнын қалай төмендетуге болады
- *басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық құралдар:* шығындар бойынша бағалау резерві қаржылық жағдай туралы есепте танылмайды, себебі бұл активтердің баланстық құны олардың әділ құны болып табылады. Алайда шығындарға арналған бағалау резервінің шамасы ашылады және әділ құн өзгерістері резервінің құрамында танылады.

Есептен шығару

Кредиттер мен борыштық бағалы қағаздар оларды өтеудің негізді күтулері болмаған кезде есептен шығаруға жатады (ішінара немесе толық сомада). Әдетте, бұл Агенттік қарыз алушының есептен шығарылатын қарыз сомаларын өтеуге жеткілікті көлемде ақша ағындарын тудыруы мүмкін активтері немесе кіріс көздері жоқ екенін анықтайтын жағдай. Бұл бағалау әрбір актив үшін жеке орындалады.

Бұрын есептен шығарылған сомаларды өтеу пайда немесе шығын және өзге де жиынтық кіріс туралы есепте «борыштық қаржы активтерінің құнсыздануынан болған шығындар» деген бапта көрсетіледі.

Есептен шығарылған қаржы активтеріне қатысты Агенттік тиесілі сомаларды өтеу жөніндегі саясатқа сәйкес берешекті өндіріп алу жөніндегі қызметті жүзеге асыруды жалғастыра алады.

(д) Шетел валютасындағы операциялар

Шетел валютасындағы операциялар операциялар жасалған күндерде қолданыста болған валюта бағамдары бойынша Агенттіктің функционалдық валютасына аударылады. Есепті күнгі жағдай бойынша шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күні қолданыста болған валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылады. Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтермен және міндеттемелермен операциялардан түскен пайда немесе шығын кезеңнің басындағы жағдай бойынша функционалдық валютадағы амортизацияланған құн, кезең ішінде тиімді сыйақы мен төлемдер мөлшерлемесі бойынша есептелген шамаға түзетілген және есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылған шетел валютасындағы амортизацияланған құн арасындағы айырым болып табылады.

Әділ құн бойынша бағаланатын шетел валютасында көрсетілген монетарлық емес активтер мен міндеттемелер әділ құн айқындалған күндерде қолданыста болған валюта бағамдары бойынша функционалдық валютаға аударылады. Шетел валютасында көрсетілген және нақты шығындар бойынша көрсетілген монетарлық емес активтер мен міндеттемелер операция жасалған күні қолданыста болған валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылады.

21. Байланысты тараптар арасындағы операциялар

(а) Бақылау қатынастары

Агенттіктің бас кәсіпорны «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ болып табылады. Агенттіктің түпкілікті акционері Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

Агенттіктің бас кәсіпорны сыртқы пайдаланушыларға қол жетімді қаржылық есептілікті ұсынады.

(б) Аға басшы персоналмен операциялар

2025 жылғы 31 желтоқсанда және 2024 жылы аяқталған он екі айдағы жалпы және әкімшілік шығыстардың құрамына енгізілген жалпы сыйақы сомасы:

мың теңге	2025 ж.	2024 ж.
Директорлар кеңесінің мүшелері	27,887	20,500
Басқарма мүшелері	283,329	254,729
	311,216	275,229

(в) Басқа байланысты тараптардың қатысуымен жасалатын операциялар

Бірінші жартыжылдықта «Бәйтерек» тобының қатысушысы болып табылатын пайда алушының пайдасына қарыздарды сақтандыру шарты бойынша 639,797 мың теңге мөлшерінде сақтандыру төлемі жүзеге асырылды.

Өзге байланысты тараптарға «Бәйтерек» тобына кірмейтін компаниялар жатады.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің Агенттікке берілген мемлекеттік кепілдігі Агенттіктің капиталына қосымша ақшалай қаражат құймай-ақ қабылданған сақтандыру міндеттемелерінің көлемін ұлғайтуға мүмкіндік береді. 2025 жылғы желтоқсанда Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі, «Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ және «Проблемалық кредиттер қоры» АҚ (бұрынғы атауы – «Активтерді оңалту және басқару компаниясы») арасында сақтандыру төлемдері бойынша берешекті өтеуге байланысты міндеттемелерді қамтамасыз ету ретінде экспортты қолдау мақсатында 10 жыл мерзімге 200,000,000 мың теңге сомасына Қазақстан Республикасының мемлекеттік кепілдігін ұсыну туралы келісім жасалды. 2025 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша алынған мемлекеттік кепілдіктердің жалпы сомасы 741,400,000 мың теңгені құрады (2024 жылғы 31 желтоқсан: 541,400,000 мың теңге). Мемлекеттік баж сомасы 2025 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша «Болашақ кезеңдердің шығыстары» құрамында көрсетіліп, 1,085,507 мың теңгені құрады (2024 жылғы 31 желтоқсан: 794,445 мың теңге).

2025 жылғы 31 желтоқсан жағдайы бойынша өзге байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтар мыналарды құрады:

мың теңге	Бас компания	Сол топтың еншілес ұйымдары	Басқа кәсіпорындар, оның ішінде мемлекетпен үлестес	Барлығы
Активтер				
Банктердегі депозиттер	-	23,428,405	-	23,428,405
Бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар:				
- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша	46,926	6,004,395	28,379,086	34,430,407
- амортизацияланған құн бойынша	-	534,250	5,223,462	5,757,712
Ағымдағы салық активі	-	-	1,123,855	1,123,855
Кейінге қалдырылған салық активтері	-	-	4,731,058	4,731,058
Басқа активтер	-	-	1,686,104	1,686,104
Міндеттемелер				
Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	-	-	472,759	472,759
Басқа міндеттемелер	-	21,481	2,682	24,163

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтар:

мың теңге	Бас компания	Сол топтың еншілес ұйымдары	Басқа кәсіпорындар, оның ішінде мемлекетпен үлестес	Барлығы
Активтер				
Банктердегі депозиттер	-	-	-	-
Бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар:				
- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша	54,608	5,666,742	30,366,599	36,087,949
- амортизацияланған құн бойынша	10,138,750	-	5,482,527	15,621,277
Ағымдағы салық активі	-	-	1,020,417	1,020,417
Кейінге қалдырылған салық активтері	-	-	72,991	72,991
Басқа активтер	-	-	1,495,042	1,495,042
Міндеттемелер				
Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	-	12,931	43,218	56,149
Басқа міндеттемелер	-	21,024	2,110	23,134

2025 жылы бағалы қағаздар бойынша әділ құнның таза өзгеруі: бас Агенттік бойынша (7,682) мың теңгені, бас Агенттіктің еншілес кәсіпорындары бойынша (692,597) мың теңгені (2024 жылы: бас Агенттік бойынша - (1,423) мың теңгені, бас Агенттіктің еншілес кәсіпорындары бойынша - 521,638 мың теңгені) құрады. 2025 жылдың аяғындағы жағдай бойынша бағалы қағаздардың әділ құнындағы өзгерістер резерві: бас Агенттік бойынша (9,105) мың теңгені, бас Агенттіктің еншілес кәсіпорындары бойынша (170,959) мың теңгені құрады. теңге (2024 жылдың соңына: бас Агенттік бойынша-(1,423) мың теңге, бас Агенттіктің еншілес кәсіпорындары бойынша - 521,638 мың теңге).

Бұдан әрі ұсынылған сомалар 2025 және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған он екі айдағы пайда немесе шығын және өзге де жиынтық кіріс туралы есепке енгізілген:

мың теңге	2025 ж.	2025 ж.	2025 ж.	2024 ж.	2024 ж.	2024 ж.
	Бас компания	Сол топтың еншілес ұйымдары	Басқа кәсіпорындар, мемлекетпен үлестес	Бас компания	Сол топтың еншілес ұйымдары	Басқа кәсіпорындар, мемлекетпен үлестес
Пайда						
Сақтандыру бойынша кіріс	-	15,924	30,930	-	21,586	52,894
Сақтандыру қызметтері бойынша шығыстар	-	-	(420,000)	-	-	6,412,421
Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша қаржылық шығыстар	-	-	(555)	-	-	(7,090)
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер	542,750	1,885,958	3,430,891	819,781	159,943	1,793,347
Қаржы активтерінің құнсыздануынан болған шығындар	-	9,928	-	-	-	-
Әкімшілік шығыстар	-	(257,409)	(614,047)	-	(251,299)	(245,190)
Басқа операциялық шығын, нетто	-	-	(108,938)	-	-	(50,556)
Табыс салығы бойынша шығыс	-	-	54,892	-	-	(3,137,478)